דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

יום שני, כ"ז בכסלו תשמ"ז, 29 בדצמבר 1986 ● גליון 19002

היום 12 עמודים ● המחיר 75 אג', באילת 65 אג'

היום בדבר

● נשק גרעיני: היו דיבורים מעולם / אלי טייכר
● „דיבוק פלשתינאי" מימין / חגי אשד
● תחזית לקויה מסינגפור / דנקה הרניש
● מד"י מצפון / אוריאל בן־עמי
● ימאני שילם המחיר / אלי ארום
● על הדשא (עמ' 10); כוכבים ולילות (עמ' 12)

מזג האויר

גשם יירד בצפון הארץ ויתפשט במשך היום במרכזה. רוחות עזות ינשבו ויהיה אביך.

הטמפרטורות החזויות: ירושלים: 4־9, רמת־הגולן: 3־8, צפת: 2־6, טבריה: 7־14, נצרת: 5־10, עפולה: 7־13, שומרון: 6־11, תל־אביב: 9־16, לוד: 7־14, יריחו: 6־16, עזה: 8־15, באר־שבע: 5־15. אילת: 8־18.

בישיבה לילית הוחל בבישול חבילה חדשה: הקפאת שכר ומחירים, הקלות מס ופיחות(?)

מאת שלמה קרמר, סופר הכלכלי של „דבר" בירושלים

בישיבה לילית בבית ממלא־מקום ראש הממשלה שמעון פרס, בהשתתפות שר האוצר משה נסים, מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר וראש האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד, החל אמש „בישולה" של עיסקת חבילה חדשה בין הממשלה וההסתדרות – ובהמשך גם המעסיקים.

על הפרק בישיבת הגישוש הראשונה עמדה הקפאת השכר, ואולי אף השעיית הסכם תוספת־היוקר לזמן קצוב; הקלות במס־הכנסה לעובדים; הקפאת מחירים והוזלת עלות העבודה למעסיקים על־ידי הפחתה נוספת בדמי הביטוח הלאומי למעביד.

האוצר ובנק ישראל כבר הציגו את עמדתם בציבור, שירידת רווחיות היצוא נובעת מגידול בעלויות השכר, ושמירת הרווחיות מותנית, לדעתם, בהורדת השכר ברוטו, ולפי העמדות הרווחות בבנק־ישראל ובאוצר, המשך הקפאת שער החליפין כמכשיר עיקרי ליציבות תביא בהכרח לפיטורי עובדים בענפי היצוא ו/או לצמצום השכר.

באוצר ובבנק־ישראל מקווים, שההסתדרות תגלה הבנה לסכנת

(המשך בעמוד 2)

חברי תא הסטודנטים והדור הצעיר של מפ"ם בתל־אביב הפגינו אתמול מול הבורסה לניירות־ערך נגד התוכנית הכלכלית החדשה ובעד הטלת מס על רווחי הון.

<u>מסקנות דו"ח חריש על פרשת השב"כ:</u>

שמיר לא הורה להרוג ולא אישר בידוי ראיות

מאת שולה צימקי ויוסי מלמן, סופרי „דבר"

ראש הממשלה יצחק שמיר לא נתן הנחיה להרוג את המחבלים, שהשתלטו על האוטובוס לאשקלון ולא נתן תמיכה לבידוי הראיות לאחר המעשה. אלה עיקרי מסקנות הדו"ח בן 65 העמודים של המשפטנים, בראשות היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש, שנמסר אתמול לראש הממשלה יצחק שמיר, לממלא מקומו שמעון פרס, לשר הבטחון יצחק רבין ולשר המשפטים אברהם שריר.

צוות המשפטנים, שמינה לשם כך חריש, דן בשתי סוגיות. האם ניתנה מראש הנחיה, כפי שטען ראש השב"כ לשעבר, אברהם שלום, שעל־פיה היתה לו סמכות להחליט על חיסול המחבלים בקו 300. הסוגיה השניה היתה, האם היה גיבוי של הדרג המדיני לבידוי הראיות, לאחר מעשה.

מסקנת המשפטנים היא, שבשני המקרים שנחקרו לא נתן יצחק שמיר מעולם היתר מיוחד או כללי לחיסול המחבלים ולא נתן תמיכה לפרשת בידוי הראיות.

הצוות קבע במפורש במקומות רבים בדו"ח, כי אין לקבל את דבריו של ראש השב"כ וכי הסבריו הם בלתי מתקבלים על הדעת לחלוטין. הדו"ח אינו מאמין לשלום.

צוות המשפטנים בדק את טענתו של אברהם שלום, שלפיה אמר ליצחק שמיר, יומיים לאחר הריגת המחבלים, שהוא (ראש השב"כ) נתן הוראה לחסלם ומכאן ששמיר ידע על הפרשה מתחילתה.

במסקנות צוות החקירה עולה, כי מיד לאחר ההריגה אמר שלום לשמיר, כי המחבלים חוסלו על־פי הוראה של שר הבטחון דאז משה ארנס. [illegible] שלום לפני ארנס ואמר, כי חל בלבול. שנה וחצי לאחר מכן, בעת חקירת המשטרה, שכח בבלבול שלום על האירוע הזה ועל כן קבע צוות המשפטנים, כי אינו מאמין כלל לגרסתו.

באשר לבידוי הראיות אמרו אנשי השב"כ, כי פעלו על סמך הנחה כי יש גיבוי של הדרג המדיני

(המשך בעמוד 2)

שק אפור ומטריה אדומה לוענונו

מאת אוריאל בן עמי, סופר „דבר"

ב־6.00 בבוקר הגיעו הצלמים הראשונים, הכי חרוצים. לא לקחו סיכון, כדי לא לפספס את מרדכי ועננו, שעל־פי המידע היה צריך להגיע ב־8.30 בבוקר. אבל ועננו הובהל כבר ב־5.00 בבוקר לבית־המשפט המחוזי בירושלים.

עשרות שוטרים ואנשי משמר הגבול עמדו בכוננות מיוחדת, למנוע מעשרות הצלמים והכתבים להתקרב. העתונאים, כרגיל באירועים מסוג זה, ראיינו בחריצות זה את זה והחליפו פרשנויות על הנאמר מאחורי הדלתיים הסגורות.

באווירת העליצות והמסתורין נשכח שמדובר בחשוד בבגידה ובאחת ההאשמות החמורות ביותר בתולדות המדינה. בכתב־האישום, שבו כפר ועננו מאחורי הדלתיים הסגורות, הוא מואשם בסיוע לאויב במלחמה ובריגול בנסיבות מחמירות. גזר־דינו, אם יורשע, יהיה מאסר עולם.

בשעה 8.30 בדיוק נסגרה הקומה העליונה בבית־המשפט המחוזי. ועננו הובא לדיון בדלתיים סגורות בפני השופטים אליהו נעם, צבי טל ושלום ברנר. כשעה וארבעים דקות נמשך הדיון ובסופו נכלאו העתונאים כבני־ערובה במזנון בית־המשפט. שלושה שוטרים שמרו

(המשך בעמוד 2)

מוסתר בשק יוטה אפור ומוגן במטריה אדומה מוצא מרדכי ועננו מבית־המשפט המחוזי בירושלים בידי אנשי משטרה. (צילום: יצחק הררי)

שתי נערות ירושלמיות, שהשמיעו אתמול קריאות עידוד לוענונו בפתח בית־המשפט בירושלים. (צילום: א.פ.)

התנגדות שרון מונעת ביטול ההפקדה; שרים נוספים וההסתדרות נגד ההוזלות

מאת שלמה קרמר, סופר הכלכלי של „דבר" בירושלים

שר התעשייה והמסחר, אריאל שרון, מסרב בשלב זה לחתום על צו המפחית את ההפקדה הנדרשת על היבוא, מ־15 אחוז ל־12 אחוז, החל מ־1.1.87. על פי תוכנית האוצר תבוטל ההפקדה לחלוטין עד סוף שנת 1987, כאשר בכל רבעון תופחת ההפקדה ב־3 אחוזים.

השר שרון מתנגד לכוונת האוצר לחשוף את מוצרי התעשייה הישראלים ליבוא מתחרה, בטענה שצעד כזה יפגע בתעשייה. זהו ככל הנראה הרקע להחלטתו שלא לחתום על צו הפחתת ההפקדה. להתנגדותו של שרון להפחתת המכסים הצטרפו שרים נוספים וההסתדרות, כטענה שצעד זה יפגע במאזן התשלומים של ישראל ויגביר את הצדיכה, שגאתה במהלך שנת 1986.

שרי הממשלה התרעמו גם על כך, שהאוצר החליט לנקוט צעד זה של הוזלות, אף שנושא זה הוצג בפני הממשלה במסגרת תוכנית כלכלית כוללת, שטרם קיבלה את אישור הממשלה.

הוזלות

החל מ־1.1.87 יוזלו הוזלות ניכרות במוצרי צריכה, ביבוא מהשוק האירופי המשותף ומהשוק האמריקאי. מכוניות בנפח מנוע שבין 1300 סמ"ק ל־1600 סמ"ק יוזלו בשיעורים של עד 20 אחוז, בעוד מכוניות קטנות בנפח מנוע עד 1300 סמ"ק יוזלו בשיעורים של עד 9 אחוזים.

מייבשי כביסה ושואבי אבק יוזלו בשיעור של 30 אחוז, מוצרי קוסמטיקה ב־27 אחוז ומוצרי הלבשה מיובאים ב־20 אחוז. כל ההוזלות נובעות מהפחתת מכסים על מוצרים מיובאים מן השוק האירופי והאמריקאי, בהתאם למתחייב מהסכמי הסחר החופשי עליהם חתומה המדינה.

רשימת המוצרים מביאה להפחתת מכס בשיעור של 60 אחוז. משרד האוצר בחר בעיתוי זה על מנת לבצע „רציונליזציה" במס הקניה. במסגרת זו, העלה האוצר את מס הקנייה שייגבה בכ־60 מיליון ש"ח בשנה ויצמצם בכך את אובדן ההכנסות, הנובע מהחשיפה מ־300 מיליון ש"ח ל־140 מיליון ש"ח.

במסגרת ה„רציונליזציה" במס קנייה צומצם מספר קבוצות המס מ־16 ל־5 קבוצות ושיעורי המס החדשים לקבוצות השונות יהיו 10 אחוז, 20 אחוז, 30 אחוז, 45 אחוז ו־65 אחוז.

מוצרי יבוא מיפאן, ספרד, ושבדיה יתייקרו בשיעורים של עד 9 אחוזים מכיוון שאין לישראל כל הסכם סחר עם מדינות אלה. מאזנה המסחרי של ישראל עם המדינות האלה הוא שלילי, ואין מצידן נכונות לעשות להגברת היצוא הישראלי על־ידי מערך קניות גומלין או בדרך של חשיפת מוצרים הדדית.

תרהמה בהסתדרות

בהסתדרות הובעה הערב תדהמה ומורת־רוח על החלטת האוצר, להוריד בצורה משמעותית את המכסים על מוצרי יבוא ובעיקר על מוצרי מותרות.

„איננו מבינים את המדיניות הפיסקלית של האוצר, שמצד אחד מתכוון לבטל פטורים והנחות ממס לנכים, לקשישים, לערי פיתוח

(המשך בעמוד 2)

הערכה: מדד ינואר יירד באחוז

מאת שלמה קרמר, סופר הכלכלי של „דבר" בירושלים

הפחתת המכסים בתחילת ינואר תקטין את מדד ינואר באחוז אחד. כך מעריכים במשרד האוצר ומקווים, כי הפחתת המדד תביא בסופו של דבר לדחייה של תשלום תוספת היוקר, שתשולם לעובדים על־פי ההסכם.

משרד התעשייה פועל בימים אלה כדי להשיג הבנה עם ארגוני הסוחרים ועם רשתות השיווק הגדולות על כך שההוזלות, הנובעות מהפחתת המכסים, יגיעו לצרכן.

מערך הפיקוח על המחירים, אשר תוגבר עם החלת התוכנית הכלכלית ימשיך בפעולתו עד סוף מארס 1987, לאחר שהוארך חוק יציבות המחירים.

הממונה על הכנסות המדינה ישראל ברון (מימין) ומנהל אגף המכס מרדכי ברקת במסיבת העתונאים בירושלים. (צילום: יצחק הררי)

הערכה: מודעי לתחבורה קורפו למשפטים תוך חודש

מאת יוסי מלמן, סופר המדיני של „דבר"

עד סוף חודש ינואר יתמנה כבר הנראה השר יצחק מודעי לשר התחבורה, והשר חיים קורפו יקבל את משרד המשפטים – כך העריכו שרים בכירים בליכוד ובמערך בעקבות פרישתו הקרובה של השר אברהם שריר ממשרד המשפטים.

שמיר דחה את הצעתו של השר שריר, כי תיק המשפטים יחזור לידי מודעי, והסביר שהמערך לא יסכים להצעה זו.

בימים הקרובים יבואו יצחק שמיר ושמעון פרס בדברים עם שרי מפלגותיהם כדי להגיע להבנה בעניין החלוקה מחדש של התיקים.

נראה, כי על אף הסתייגותו של שר התחבורה חיים קורפו מההצעה, הוא ייענה בסופו של דבר לפניות הבכירים בליכוד ולפניות שרי המערך ויקבל את כהונת שר המשפטים.

השר שריר ימשיך לפיכך להחזיק בתיק המשפטים עד שיוחלט סופית למי יימסר.

לפיד מודיעין נמסר ליו"ר הכנסת שלמה הלל על־ידי יו"ר אגף הספורט של „מכבי" יצחק המאירי. אתמול הדליק גם נשיא המדינה חיים הרצוג נר שלישי מן הלפיד, שהובא למשכנו על־ידי רצי „מכבי". (צילום: יצחק הררי)

אחיות בתה"ח עוברות ל־36 שעות בחמישה ימים בשבוע

מאת דנקה הרניש, סופרת „דבר"

מטה הסתדרות האחיות והאחים של בתי־החולים החליט אתמול באופן חד־צדדי על הפעלת סידור עבודה גמיש בן 36 שעות ולא יותר מחמישה ימי עבודה בשבוע, אשר יחייב הפחתת מספר החולים, המטפלים הסיעודית במחלקות האשפוזיות.

במסגרת סידור העבודה החדש, שאמור להיכנס לתוקפו ביום א' הקרוב, יעבדו האחיות בארבע משמרות, לא יותר משש שעות במשמרת. האחיות תובעות מהנהלות בתי־החולים, בהתאם להסכם העבודה החדש, להבטיח לאחיות הסעה בהתאם לסדרי העבודה.

המטה מזהיר, שאם לא יופעלו ההסעות, לא יגיעו האחיות

(המשך בעמוד 2)

גורם כלכלי בכיר מזהיר מפני אבטלה

מאת שלמה קרמר, סופר הכלכלי של „דבר" בירושלים

גורם כלכלי בכיר מאוד בממשלה הזהיר מפני מצב של אבטלה, בעקבות הירידה ברווחיות היצוא, אשר תחייב פיטורי עובדים נרחבים בענפי היצוא.

האפשרות היחידה למניעת פיחות היא הורדת השכר, שאם לא כן, תעמוד בפני היצואנים אפשרות אחת בלבד והיא פיטורי עובדים.

לדעת אותו גורם, עשוי הפיחות לבטל את היציבות שהושגה, אם השלכותיו על המחירים לא תעוקרנה מהשכר ועל כן צריך להסתדרות להסכים להפחתת שכר מראש, מאשר להמתין לגלי פיטורים, אשר יביאו את העובדים, כלשונו של אותו גורם בכיר: „שיתוננו לצער של פיחות מעוקר משכרים".

רבין: לא הושגה פשרה בנוגע לתקציב הבטחון

מאת יוסי מלמן, סופר המדיני של „דבר"

שר הבטחון יצחק רבין טוען, כי לא הושגה שום פשרה עם משרד האוצר בקשר לתקציב הבטחון.

בצאתו אתמול מישיבת הממשלה טען רבין, כי הפער בעמדות שני המשרדים נותר בעינו. לדבריו, פגעו הקיצוצים בקציב בשנים האחרונות בפרוייקטים חשובים, במיוחד במחקר ופיתוח של אמצעי לחמה חדישים, מערכת הבטחון לפיכך אינה יכולה לספוג קיצוץ נוסף והיא תובעת תוספת לתקציב.

<u>אם יוחלט על קיצוץ נוסף</u>

הסת' המורים מאיימת בהשבתת בתי־הספר

מאת יעל פישביין, סופרת „דבר" לענייני חינוך

מועצת הסתדרות המורים התכנסה אתמול לכינוס חירום כדי להחליט על עמדת הסתדרות המורים נוכח האיום בקיצוץ נוסף של כ־46 מיליון ש"ח בתקציב החינוך.

המועצה הסמיכה את הנהלת הסתדרות המורים להיאבק נגד התוכנית עד כדי השבתת הלימודים.

הוחלט לפנות לחברי ועדת החינוך של הכנסת בקריאה לא לתת יד לתוכנית הקיצוצים. כן קראה המועצה למשרד החינוך לחזור בו מתוכניות הכוללות הצעות למימון תכני לימוד שקוצצו מכיסיהם של ההורים ומהצעות לפגוע בתנאי עבודת מנהלים ומורים, הכלולות ברפורמות הנדונות בימים אלה.

<u>עם גירושו לאלג'יריה דרך שווייץ</u>

רבין: הנייה – מבכירי מפקדי „פתח" בשטחים

„הצלב האדום" ונציג בריטניה מגנים

מאת יוסי מלמן, סופר המדיני של „דבר"

עורך העתון „א־שעב" אכרם הנייה, שגורש אתמול מן הארץ דרך שוויץ לאלג'יריה, היה מבכירי המפקדים של ארגון „פתח" בשטחים ונמצא בקשר הדוק עם חליל אל־וואזיר, הידוע בכינויו „אבו ג'יהאד", מפקד הזרוע הצבאית של אש"ף. כך גילה שר הבטחון יצחק רבין לממשלה אתמול, כשמסר להם על ההחלטה לגרש את הנייה.

נודע, כי ראשי „פתח" מתכוונים להמתין לו כשיגיע לאלג'יריה.

במסגרת פעילותו החשאית ב„פתח" ניסה הנייה להביא ליתר תיאום עם שאר הארגונים הפלשתינאיים והעביר כספים שהתקבלו ממפקדת ה„פתח" בירדן לגורמי טרור שונים בגדה. בין השאר, הוא היה קשור לכמה חוליות שביצעו מעשי רצח.

הנייה הובא אתמול לנמל התעופה ברכב משטרה ישר אל כבש מטוס „סוויסאייר", שם המתין לו נציג „הצלב האדום"

(המשך בעמוד 2)

מינוי גור ליו"ר סו"ב יאושר ביום שני הבא

מאת חיים ביאור, סופר „דבר" לענייני עבודה

מינויו של שר הבריאות לשעבר מרדכי גור ליושב־ראש מועצת המנהלים של „סולל בונה" יאושר בישיבתה הקרובה של הוועדה המנהלת של חברת העובדים.

המינוי היה אמור להיות מאושר כבר היום, אך לבקשתו של גור נדחתה ישיבת הוועדה המנהלת ליום שני הבא, עקב התחייבויותיו הציבוריות.

המשבר הפוקד את „סולל בונה" עלה אתמול על סדר יומו של הוועד הפועל של ההסתדרות. ראש סיעת הליכוד, ח"כ יעקב שמאי, שאל בישיבה את המזכ"ל ישראל קיסר אם מתכוונת ההסתדרות לוותר לממשלה בנושא התכנית הכלכלית, בתמורה לסיוע שיקבל הקונצרן ההסתדרותי מהממשלה.

(המשך בעמ' 2)

ועדת חמישה תקבע מנכ"ל בנק „המזרחי"

מאת יואב יצחק, סופר הכלכלי של „דבר"

ועדה בת חמישה חברים תתבקש לדון, להחליט ולהמליץ בפני דירקטוריון „בנק המזרחי" על מועמד לתפקיד מנכ"ל הבנק. כך הוחלט אתמול בדיון של דירקטוריון „בנק המזרחי".

חברי הוועדה הם חברים במועצת המנהלים של „בנק המזרחי". בראש הוועדה ישב חיים נריבי, המכהן כיום כיו"ר הדירקטוריון. חברים בה חגי פניני, יעקב ינון, אליעזר אלסר ואליה מירון, המשמשים כאמור כדירקטורים במועצת המנהלים של „המזרחי".

מועצת המנהלים התכנסה אתמול, לאור התפטרותו של מנכ"ל הבנק משה מן. הוועדה, שעל הקמתה הוחלט אתמול, תתבקש להכריע בין עמדת צמרת הבנק, הדורשת למנות מנכ"ל מתוך שלושת המישנים בבנק (מיכאל צבירני, יצחק דוכן ואלי אונגר) לבין מועמדים אחרים מחוץ לבנק, כפי

(המשך בעמ' 2)

נבון בעד שילוב „קול השלום" ברשות השידור

מאת יעל ארמוני, סופרת „דבר" בירושלים

שר החינוך יצחק נבון תומך בחיפוש דרכים לשילוב תחנת „קול השלום" של אייבי נתן במסגרת רשות השידור.

עמדתו של שר החינוך נמסרה אתמול לאייבי נתן, לאחר שנתן פנה לשר וביקש את תמיכתו בעניין. אייבי נתן נאלץ להפסיק בימים האחרונים את שידורי „קול השלום", המשודרים זה 14 שנה מלב־ים, וזאת בשל סערות בים ונזקים חמורים שנגרמו לציוד השידור של התחנה. לאחרונה התחשמל ומת מהנדס המשדרים של התחנה סיימון מקפירסון.

הצעתו של נתן, לפיה תשתלב „קול השלום" במסגרת שידורי „קול ישראל" התקבלה באופן חיובי גם ברשות השידור וגם במשרד התקשורת.

נוכח התסיסה מגדילה ההסת' תקציב הסיוע למאבקי עובדים

מאת חיים ביאור,
סופר „דבר" לענייני עבודה

ההסתדרות צופה התגברות התסיסה של האיגודים המקצועיים ב־1987. לפיכך יגדל בשנה הקרובה חלקו של הסעיף בתקציבה המיועד ל„הגנה על מאבקי עובדים".

יצויין, שגם ב־1986 הוגדל חלקו היחסי של סעיף זה בתקציב ההסתדרות לעומת השנה הקודמת. ממקור זה הוצאו סכומים למימון מאבקם של עובדי „מנועי בית שמש" וקבוצות עובדים אחרות.

גזבר ההסתדרות, ארתור ישראלוביץ, שהגיש אתמול לאישור הוועד הפועל את תקציב ההסתדרות ל־'87 בסך 119.3 מיליון ש"ח, אמר שהתקציב מבוסס על התחזית לפיה האינפלציה תגיע בשנה הקרובה ל־18 אחוז.

ישראלוביץ דיווח על שינויים המתבצעים במבנה האירגוני של הוועד הפועל, בהם סגירת המחלקה הערבית והחלפתה בוועדת מעקב מצומצמת. כן תוגבר הביקורת על קופותיהם של ועדי עובדים באמצעות משרד מבקר ההסתדרות.

מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר הבהיר שההסתדרות דוחה את יוזמת הממשלה, המוגנת בהצעה לתקציב המדינה, להטיל תשלומים על המטופלים במערכת הבריאות. מדובר בתשלום של 8 שקלים על כל יום אישפוז ושלושה שקלים עבור ביקור אצל רופא. כן מתנגדת ההסתדרות לכל קיצוץ בתקציב הבריאות.

יו"ר האגף לבטחון סוציאלי, דב פלג, תקף את הממשלה המסתלקת, לדבריו, ממחוייבותה להשתתף בתקציב של קופת חולים. הוא הטעים שהממשלה מכסה עתה רק קצת למעלה מ־3 אחוזים מהוצאות קופ"ח — עשירית מהיקף השתתפותה לפני 10 שנים.

גבי מיוחס (ליכוד) קבל: „מדוע בכירים בהסתדרות מקיימים את פגישותיהם בצהריים, תוך כדי ארוחות צהריים מפוארות? שיסתפקו בפגישת בוקר עם קפה וביסקוויט". הוא ציין שסגנון זה של ישיבות במסעדות מאפיין והוקא את חברי ועדת התקציב של ההסתדרות.

קיסר השיב לו כי „הסיפורים על פגישות עבודה במסעדות — זה לפעמים מעליב. עלי, בכל אופן, לא מקובלות ישיבות מסוג זה. אין שום רע באכילת סנדוויצ'ים".

תקציב ההסתדרות אושר על ידי נציגי סיעת המערך וסיעת איגוד העובדים הליברלים. אנשי „תכלת לבן", חד"ש ור"צ הצביעו נגד אישורו.

התנגדות

(המשך מעמ' 1)

ולמעוטי יכולת ובאותו היגף יד הוא מוזיל את המכסים על מוצרי היבוא וביחוד על מוצרי ראווה ומותרות, שעשויים להגביר את הצריכה ולבזבז סכומי עתק במטבע זר", נאמר מפי חוגים בכירים בהסתדרות.

מזכ"ל ההסתדרות ח"כ ישראל קיסר הגיב בחומרה על הורדת המכסים ואמר: „האוצר הוריד את המכסים על היבוא, מעל ומעבר למתחייב על־פי הסכמי הסחר עם מדינות חוץ, בעוד הייצור בארץ נאבק בצפורניים, כדי לשמור על קיומו".

התעשיינים: הממשלה שגתה

(עז). — התאחדות התעשיינים מביעה פליאה על כך, שממשלת ישראל נקטה צעד לא שקול והחליטה להוריד מסי קנייה על מוצרי צריכה מיובאים, המתחרים במוצרי התעשיה המקומית, בנוסף להורדת המכסים, שהתבקשה במסגרת הסכמים הבין־לאומיים עם השוק המשותף.

יש להזכיר, כי התאחדות התעשיינים פעלה במהלך החודשים האחרונים כדי למנוע נקיטת צעד זה אך עמדתה לא התקבלה.

בהתאחדות התעשיינים אומרים, כי בידי חלק גדול מהיבואנים מצוי מלאי גדול של הזמנות יבוא, אשר יציף את המדינה בתקופה הקרובה. לדעת כלכלני ההתאחדות צעדה של הממשלה בנוי על שיקולים של הטווח הקצר, מבלי להתחשב במגמה ההולכת ומחריפה של הגידול בגרעון המסחרי ובפער השוטף במאזן התשלומים בחודשים האחרונים.

קצב: שלב ב' בדרך

הפחתת המכסים מהווה סכנה כלכלית ממשית, בשל גידול בצריכת יבוא והדלדול ברזרוות מטבע חוץ, כך סבור שר העבודה והרווחה משה קצב, שדיבר אמש בפתיחת קונגרס התאחדות הצלמים המקצועיים במכללת הדסה בירושלים.

השר קצב תקף בנושאים שונים את התוכנית הכלכלית, שתגרום לדבריו לגידול בפערים החברתיים והיא אינה מהווה תשובה לצורך בבלימת האינפלציה. השר גילה, כי בכוונת האוצר להציג תוך כחודשיים תוכנית השלמה — שלב ב' — לתוכנית הכלכלית הנוכחית — הציבור כלל אינו יודע על כך.

יבוטל המס על כרטיסי טיסה

(עז). — המס 20 אחוז על כרטיסי נסיעה לחו"ל יבוטל במרוצת חודש ינואר. זאת מסר מר מרדכי ברקת, מנהל אגף המכס במשרד האוצר, במסיבת עתונאים שהתקיימה אתמול בירושלים.

מר ברקת מסר, כי נסתיימה הכנת הצו לביטול מס כרטיסי הנסיעה. כמו כן מסר מר ברקת, שהושלמו ההכנות לקראת ביטול כוחלט של מס בולים והדבר טעון רק אישור הכנסת, דבר הצפוי בזמן הקרוב. בעיקבות זאת לא יהיה קיים עוד מס הבולים, המקובל לגבי חוזים, הסכמים ועיסקאות אחרות.

נפתח כינוס בינ"לאומי לתרבות היהודית בברה"מ

מאת יקיר צור, סופר „דבר" בירושלים

בנוכחות נשיא המדינה, חיים הרצוג, נפתח אתמול במשכן נשיאי ישראל בירושלים הכינוס הבינ"לאומי לתרבות ולזהות יהודית בברה"מ, המציין עשר שנים לסמינר הבינ"לאומי במוסקווה, אשר הוכשל על־ידי השלטונות. הכינוס יימשך מחר ומחרתיים באוניברסיטת בר־אילן וישתתפו בו מרצים מהארץ ומחו"ל.

בדברי ברכתו לבאי הכנס התייחס נשיא המדינה לתופעת הנשירה המדאיגה בקרב יוצאי ברה"מ. „ממדי הנשירה בקרב היוצאים מברה"מ גורמים לנו דאבון לב וגם עלבון. אי־אפשר לתלות את אשמת הנשירה רק במדינת ישראל וצריך לזעוק באוזני אחינו בברה"מ, כי מקומם כאן במדינת ישראל, וכי אין שום טעם במאבק אם התוצאה היא המרת גולה בגולה".

בעצרת נשאו דברים ראש הממשלה יצחק שמיר, ממלא־מקום ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס, נשיא המועצה הציבורית למען יהודי ברה"מ, אברהם הרמן ומזכיר התק"ם אהרון ידלין.

רבין: הנייה — מבכירי

(המשך מעמ' 1)

הבינ"לאומי. איש הארגון ליווה את הנייה אל תוך המטוס ולאחר שירד משם נסגרו הדלתות והמטוס המריא לציריך.

ההמראה התאחרה בכשעה, כתוצאה מתקלה טכנית במטוס. עורך „אל־שעב" לא אמרה מלה. הוא היה לבוש בחליפה כהה ונשא איתו רק תיק־יד.

סופר „דבר" בשווייץ, יוסף אלפרן, מוסר:

ז'נווה (מיוחד ל„דבר"). — „הצלב האדום" הבינ"לאומי מתייחס בחומרה לגירושו של העתונאי אכרם הנייה, הוא"ל ואמנת ז'נווה אוסרת גירוש אזרחים משטח כיבוש — אמרה אתמול לסופר „דבר" פראנסואז דירון, האחראית על ענף המזרח־התיכון במרכז הארגון בז'נווה.

דירון אמרה עוד, כי אכרם הנייה שלווה אתמול בבוקר לשדה התעופה לוד על־ידי כמה משליחי הארגון אמר לנציגי „הצלב האדום", כי הוא רוצה להגיע לאלג'יריה. בציריך, לשם הגיע מלוד, עלה הנייה על מטוס של „אייר אלג'יריה". היום צפויה הודעה רשמית של הצלב האדום בפרשה.

דובר אש"ף בתוניס גינה אתמול את גירושו של הנייה ואמר, כי צעד זה רק יחזק את החלטתם הנחושה של הפלשתינים להתנגד לכיבוש הישראלי.

הנציג הבריטי בשוק המשותף, המכהן עתה כיו"ר תורן של הארגון גינה אף הוא את הגירוש, המהווה לדבריו הפרה של החוק הבינ"לאומי.

צה"ל פיזר התפרעויות

אתמול סמוך לשעה 7.30 בבוקר התארגנה הפגנת תלמידים בביה"ס המקצועי קלנדיה. התלמידים יידו אבנים על הכביש הראשי והניפו דגלי אש"ף. כוחות צה"ל פיזרו אותם בגאז מדמיע. סמוך לשעה 10.30 אירעה התפרעות בצומת עין־עריך ביציאה מרמאללה. חיילי צה"ל פתחו במרדף אחר צעירים, שיידו אבנים עליהם ועל כלי הרכב הישראליים. במהלך המרדף הורה קצין צה"ל לנמלטים לעצור, ומשסירבו ירה לעברם ופגע באורח קל בשניים מהם, שהועברו לטיפול בביה"ח „הדסה" בירושלים.

ההתפרעויות נקשרו לגירושו של אכרם הנייה, עורך „א־שעב" וליום „פתח", שחל אתמול.

מינוי גור

(המשך מעמ' 1)

„'סולל בונה' אינו הפקר. צריך לעזור לו לא פחות מאשר למלונאי שיף", השיב קיסר. „אם תסייע הממשלה לקונצרן זו תהיה, ראשית כל, עזרה לאלפי עובדיו". הוא הבהיר שההסתדרות אינה מבקשת מענק ישיר לקונצרן, אלא אפשרות לגייס הלוואות לזמן ארוך בסך 25 מיליון ש"ח. סכום זה נחוץ, כדבריו, לתשלום הפיצויים המוגדלים למפוטרים.

במקביל הציעה ההסתדרות לממשלה כי תרכוש מגרשים ונכסים ש„סולל בונה" מבקש למכור. קיסר הטעים שהממשלה תוכל למכור הלאה את המגרשים והנכסים במחיר גבוה יותר וכך תצא נשכרת מהעיסקה.

ועדת חמישה תקבע

(המשך מעמ' 1)

שממליץ בנק ישראל.

בהודעה שמסר „בנק המזרחי" נאמר, כי הדירקטוריון יתכנס שוב ביום רביעי, על מנת למנות מנכ"ל חדש. להודעה צורף גם מכתבו של משה מן וכו נימוקיו להתפטרות.

משה מן כתב במכתבו, שכאשר קיבל את התפקיד לפני מספר חודשים, עם פרישתו של אהרון מאיר, הסכים לעשות זאת רק לתקופה קצובה. הוא הוסיף, כי הוא ובני ביתו הגיעו למסקנה, כי לא יוכל להמשיך בתפקיד זה לאורך ימים ועל־כן החליט לפרוש מתפקידו זה ולחזור לתפקידו הקודם בבנק טפחות.

כוחות הכיבוי של עיירת האלפים גרמיש פרטנקירכן נלחמים בדליקה שפרצה במלון המפואר „ריזרזיי" שבאלפים הבווארים שבדרום גרמניה המערבית. לפחות שבעה בני אדם מצאו את מותם בדליקה ו־16 נפצעו בדליקה, שפרצה, ככל הנראה, עקב התפוצצות צינור גאז.
(צילום: א.פ.)

התק"ם נגד הסכם מיזוג „יחד" ובעד חידוש המערך עם מפ"ם

מאת עליזה ולך,
סופרת „דבר" לענייני מפלגות

הפורום הפוליטי של התק"ם דבק בשלילתו את הסכם האיחוד של „יחד" עם מפלגת העבודה, ולעומת זאת קרא למפ"ם לחזור למערך פוליטי עם מפלגת העבודה.

אחרי שנחתם בראשית־יבות הסכם המיזוג של „יחד" עם מפלגת העבודה, לפני כחודשיים וחצי, הביעה התק"ם את הסתייגותה ממנו. אתמול ביקש מזכ"ל מפלגת העבודה, ח"כ עוזי ברעם, לשכנע את הפורום הפוליטי של התק"ם, לשנות את עמדתו כלפי ההסכם. לדבריו, מי שחתם על ההסכם היה מוסמך לחתום עליו וידע את המחיר הכרוך בו ולכן הוא „בכפה מגוף אחראי כמו התק"ם לא לתמוך בהפרת הסכם".

נראה שטיעוניו של מזכ"ל „העבודה" לא שיכנעו את חברי הפורום הפוליטי של התק"ם, שכן בהחלטתו, „הפורום הפוליטי של התק"ם חוזר ושולל את ההסכם של מפלגת העבודה עם 'יחד' כמו שהוא". בין הטענות שהשמיעו חברי הפורום: „יחד" אינה קיימת כיום ולא ייתכן להקצות לחבריה 6 אחוזים במוסדות המפלגה, כאשר שיעור הייצוג של התק"ם במוסדות הוא 12 אחוז בלבד; על־פי השקפותיו הכלכליות־חברתיות מתאים וייצמן למפלגה ליברלית.

לעומת יחסו כלפי „יחד", מחייב הפורום הפוליטי של התק"ם את חידוש המערך הפוליטי עם מפ"ם. „לנוכח הצורך להבטיח כלכלה מתוכננת ולשמור על מעמדם והתפתחותם התקינה של משק העובדים, המשק הציבורי וההתיישבות העובדת קורא הפורום למפ"ם ולקיבוץ הארצי, לחזק את המערך בהסתדרות ולחזור למערך עם מפלגת העבודה בכנסת. הפורום פונה למוסדות מפלגת העבודה לנקוט יוזמה בכיוון חיובי זה", נאמר בהחלטת הפורום הפוליטי.

ח"כ עוזי ברעם אמר בתגובה על החלטת הפורום הפוליטי, כי עמדת התק"ם אינה חדשה והיא תוכל להביא אותה לדיון במרכז המפלגה בבוא השעה. יצויין, כי במפ"ם אין תמימות דעים באשר לחידוש המערך עם מפלגת העבודה.

צור: שרי המערך נגררו אחרי מחאות ההסתדרות ותעשיינים

מאת עליזה ולך,
סופרת „דבר" לענייני מפלגות

שר הקליטה יעקב צור מתח אתמול ביקורת על חלק מעמיתיו שרי המערך, שלא הזדרזו לשלול את תוכנית האוצר ונגררו למחות נגדה, רק אחרי התייצבותם של ההסתדרות והתעשיינים נגדה. גם בפורום הפוליטי של התק"ם הביעו חברים מספר מורת־רוח משרי המערך, שלא השמיעו דעה אחידה בהדיפת תוכנית האוצר.

הבוטה ביותר היה שר הקליטה יעקב צור, שדיבר על „חשיפתם של שרי המערך באידיאולוגיתם". הוא גם סיפר, שיעץ לפרס להשאיר לנסים את הביקוח עם מזכ"ל ההסתדרות, מחשש שכממלא־מקום ראש הממשלה יכריע בדיון את עמדת האוצר ויבקש מקיסר להתפשר עמה.

„הרוטציה הספה חולשות מחפירות בעמדות מפלגת העבודה", הרגיש צור. „החמצנו אפשרות להתייצב באורח עקרוני ומיידי מול התוכנית הכלכלית. נכשלנו במערך על הסכמה עם עקרונותיה חשפו את האלמנטים האנטי־סוציאליים שבה. הצטלמנו בפיקרבליים ובאובדן לישואן עצמי. יש להודות בכך, שרק התייצבותם של ההסתדרות והתעשיינים גרמה עמדה אחידה במערך".

עוד אמר צור, כי „בכל יום שעובר אנחנו מתקרבים והולכים לבחירות, אך בכל יום שעובר אנחנו הולכים ומתרחקים מעצמנו".

ח"כ ברעם: אין לנו „בטן רכה"

מזכ"ל מפלגת העבודה, שפתח את הדיון בפורום הפוליטי של התק"ם, דחה את הרמזים על התפשרותן הצפויה של ההסתדרות ושל מפלגת העבודה עם תוכנית האוצר, בגלל הקשיים במשק העובדים. „אין לנו שום בטן רכה", הרגיש ח"כ ברעם, „ולא ניתן לנצל את מצב המשק כדי להביא לתוכנית ליברלית, שבמפלגה רואים בה אם אופיה".

לדברי ח"כ ברעם, אם יתגלע ויכוח בין חברי המפלגה בהסתדרות לחברי המפלגה בממשלה — תכריע המפלגה. „מפלגת העבודה אינה יכולה להסכים למצב של גזירות רק על העבודה והעובדים ולהתנכרות למיסוי על הון".

שמיר לא הורה להרוג

(המשך מעמ' 1)

לבידוי הראיות ואולם איש מהם לא טען כי שמע על כך מהדרג המדיני. הם שמעו על כך מאברהם שלום. בעדותו של אחד מאנשי השב"כ, ראובן חזק, עולה כי ידע על בידוי הראיות ואף היה מעורב בו. צוות המשפטנים אמר עם זאת, כי המליץ שלא לנהל הליך פלילי נגד חזק, שכן הוא חשף את הפרשה.

ראש הממשלה יצחק שמיר הורה אתמול ופנה ליועץ המשפטי לממשלה והמליץ בפניו לפרסם את הדו"ח במלואו, כדי להביאו לידיעת הציבור.

לא יוגשו כתבי אישום

אף־על־פי כן, רווחו אתמול הערכות, כי הדרג המדיני יחליט ככל הנראה לגנוז את דו"ח החקירה בפרשת השב"כ, כך העריכו אמש מקורביהם של ראש הממשלה יצחק שמיר, ממלא־מקומו שמעון פרס ושר הבטחון יצחק רבין.

לשכתו של שמיר פרסמה אמש הודעה ובה נאמר, כי חוקרי המשטרה הגיעו למסקנה, כי „הדרג המדיני, קרי מי שהיה אז ראש הממשלה, יצחק שמיר, לא היה מעורב לחלוטין בהוראה להרוג את שני המחבלים מקו האוטובוס 300 לאשקלון באפריל 1984 וגם לא היה מעורב בבידוי הראיות לאחר־מכן".

מקורביהם של שלושת האישים העריכו, כי לאחר שהחוקרים והיועץ המשפטי לממשלה הגיעו למסקנותיהם ובשל העובדה, שראש השב"כ אברהם שלום ובכירים אחרים קיבלו חנינה, אין מקום להמשך מיצוי ההליכים המשפטיים והגשת כתבי־אישום נגד המעורבים בעניין.

לסופרת „דבר" נודע כי היועץ המשפטי לממשלה מעוניין לפרסם את הדו"ח, כדי להסביר לציבור את הסיבות להחלטותיו. עוד נודע, כי חריש יפרסם, בשלב מאוחר יותר, המלצות על אופי פרסום הדו"ח ואולי גם על כמה מסקנות, שמשתמעות ממנו, לגבי הקשר בין השב"כ ובין הדרג המדיני.

אחיות בתה"ח עוברות

(המשך מעמ' 1)

למשמרת. בדיוני המטה הושמעה ביקורת חריפה על אי־מימוש ההסכם עם האחיות על־ידי המעסיקים, במיוחד בנושא התנאים הפיסיים, הסעות, דיור, מעונות ותוספת קילומטראז'.

המטפלת בנושא צמצום התקציבים, טענה ששושנה ארבלי אלמוזלינו שרק למימוש הסכמי השכר החדשים, עליהם חתומה הממשלה, דרושים 26.5 מיליון ש"ח.

למימוש תוספת תקציבית, הדרושה למערכת הבריאות, הציעה שרת הבריאות היטל בריאות על כלל משלמי מס הכנסה בשיעור שני אחוזים שיכניס מיליון ש"ח. על־פי הצעתה של שרת הבריאות יהיה

שחמט

מוריי מוביל בפסטיבל

מאת אליהו פשר

הקרב המרכזי בסיבוב הרביעי של פסטיבל השחמט בחולון היה בין אלוף הארץ נתן בירנבוים ובין האמן

שק אפוד

בישיבה לילית

אמש בפילהרמונית

חוויה מוסיקאלית

מאת יהודה כהן

מזמן לא הושמעו תשואות כה סוערות וממושכות כמו אמש בקונצרט החמישי בסידרת אירועי היובל של התזמורת הפילהרמונית, בניצוח זובין מהטה, עם הכנר אייזק שטרן והצ'לן מסטיסלב רוסטרופוביץ'.

שני הסולנים השתתפו בביצוע מזהיר של הקונצ'רטו הכפול בלה מינור של ברהמס, מיצירותיו הבשלות ביותר, שממעיטים להשמיע, כי נדירות ההזדמנויות שבהן נמצאים שני סולנים בעלי שיעור־קומה במקום.

רוסטרופוביץ' ניגן עם התזמורת את „שלמה" של ארנסט בלוך, המוגדר בידי המלחין כרפסודיה עברית בשל ביסוסה על נגינת קוהלת, על שפתה ועל טעמים, יצירה סימפונית בעלת תזמור מלא צבעים. הסולן חדר עמוק לתוך עולם המוסיקה הנפלאה.

בראשית התוכנית ניגן הכנר אייזק שטרן בפיוט רב ובקסם את הקונצ'רטו בסול מאז'ור ק 216, של מוצארט.

המנצח זובין מהטה דאג לתיאום מלא בין הסולנים לתזמורת ולשלמות מצלולית.

סכסוך הוכרז ברשת העתונים הלועזיים על התנאים הירודים

מאת חיים ביאור,
סופר „דבר" לענייני עבודה

טענות קשות על תנאי עבודה ירודים ברשת העיתונים הלועזיים המופיעים בישראל הועלו אתמול על־ידי אגודת העיתונאים בתל אביב.

האגודה, שכבר הכריזה על סכסוך עבודה ברשת עיתונים זו, מאיימת לנקוט עיצומים בכל העיתונות הכתובה, אם ההנהלה של רשת העיתונים הלועזיים בראשותו של שבתאי הימלפרב, לא תענה לדרישתם של מועסקיה לשיפור תנאי עבודתם.

רשת העיתונים הלועזיים מוציאה עשרה עיתונים — חמישה יומיים וחמישה שבועונים — ברומנית, אידיש, גרמנית, הונגרית ורוסית. היא נמצאת בבעלותם של „החברה המאוחדת לפרסומים והפצה" ו„בנייני חיים ארלוזורוב" ומעסיקה 40 עיתונאים.

זאב ישע, המנהל את המגעים עם הימלפרב מטעם אגודת העיתונאים, טוען שמבדיקה שנערכה בסטת עולה שהעובדים ברשת העיתונים הלועזיים מועסקים לפי דרגות שכר נמוכות לעומת התקנים שנקבעו בהסכם העבודה של העיתונות.

עליהם לעסוק, בנוסף לעבודה העיתונאית, גם בניסוח מודעות מסחריות הנמסרות לפרסום בעיתונים; התנאים הסניטאריים ירודים וכל שיחת טלפון נרשמת ע"י המרכזת ומועברת לידיעת ההנהלה.

הימלפרב מכחיש

שבתאי הימלפרב מכחיש את הדברים. „מנסים להפיץ תיאורים חסרי שחר על רשת העיתונים הלועזיים במטרה להשיג הטבות לעובדים הנוגדות את ההסכם הקיבוצי החתום בין איגוד העיתונים היומיים לבין האיגוד הארצי של העיתונאים", אמר אתמול.

הוא הטעים שהאיגוד הארצי של העיתונאים חייב לבטל מיד את סכסוך העבודה ולמסור את חילוקי הדיעות לבירור בוועדה פריטטית ולאחר מכן, אם יתגלה צורך, לבורר מוסכם.

טמיר יצא למצרים

(עז). — מנכ"ל משרד החוץ אברהם (אברשה) טמיר יצא אמש לקאהיר. לפני צאתו אמר, שבשלב זה איננו מוכן לפרט מה הנושאים שבהם ידון עם המנהיגים המצרים. טמיר ישוב לארץ לפני סוף השבוע.

מקורות במשרד החוץ מסרו, כי

הוועדה המקומית לבנין ותכנון עיר בני־ברק

הודעה עפ"י סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה־1965

חברת עץ בע"מ הגישה בקשה לוועדה את בתוכנית מס' 19747 לבנות בנין בן 4 קומות מעל קומה מפולשת ברח' העצמון 46, גוש 6187, חלקה 19, באזור ב', בהקלות הבאות:

1. קומה (1) נוספת מעל 3 קומות מותרות.

2. (13.5) אחוזים בנין בבית מעלית, שיפור תנאי דיור, קומה נוספת מעל המותרים. (105%)

וזה שלא בהתאם לתכנית בנין עיר 107 א' החלה במקום.

כל המעוניין יכול לעיין בבקשה האמורה במשרדי הוועדה המקומית בעיריית בני־ברק בשעות קבלת קהל ורשאי להגיש התנגדות מנומקת לוועדה המקומית תוך 14 יום מיום פרסום זה.

מר מ. אירנשטיין
יו"ר הוועדה המקומית
לבנין ותכנון עיר
בני־ברק

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה־1965

מרחב תכנון מקומי, השומרון

הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מתאר מקומית

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה־1965, כי במשרדי הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז חיפה, ובמשרדי הוועדה המקומית לתכנון ולבניה השומרון, הופקד, ביחד עם התשריט המצורף אליה, שינוי תכנית מתאר מקומית הנקרא:

תכנית מס' ש/390 — מוסכי הניה בקו רחוב, בזכרון יעקב", המהווה שינוי לתכנית ש/11 — תכנית מתאר זכרון יעקב.

התכנית חלה על כל השטח הכלול בתכנית מתאר זכרון יעקב.

עיקרי התכנית:

מתן אפשרות לבנית מוסך לחניה פרטית בקו רחוב ובמרווח צדדי אפס.

כל מעונין בשינוי התכנית רשאי לעיין בו, ללא תשלום, בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

כל מעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר, הרואה עצמו נפגע משינוי התכנית וכן כל הזכאי לכך על פי סעיף 100 לחוק, רשאי להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הוועדה המקומית לתכנון ולבניה, השומרון, תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות.

ההתנגדות תהיה מנומקת ותלווה בתצהיר המאמת את העובדות שעליהן היא מסתמכת.

התצהיר יינתן בפני עורך דין או אדם אחר שהוסמך לכך בחוק או על פיו.

משה גלהר
יושב ראש הוועדה המחוזית
לתכנון ולבניה, מחוז חיפה

לחברנו מולקה ברנצ'וק
ולכל המשפחה
אתכם באבלכם במות האח
טוביה ז"ל
בית עין כרמל

משתתפים בצער רב
על מותו של חברנו הפנסיונר
פוך דב ז"ל
ומשתתפים בצער המשפחה
בית פיציה

לחיים הלר
במות
אמך ז"ל
משתתפים באבלך
מועצה אזורית
עמק הירדן

לדוד תמיר ובני ביתו
אתכם ביגונכם הכבד
במות הרעיה האם המשפחה
שרה תמיר ז"ל
אחוזות חברה בנ"מ
להשקעות (1982)
חברה בקבוצת הבנה

במלאות שלושים לפטירת אחינו
צבי שטול ז"ל
תתקיים אזכרה וגילוי מצבה
מחר, יום ג' כ"ח בכסלו תשמ"ז 30.12.86 בשעה 14.00
בבית העלמין בכפר סמיר חיפה
יצחק שתיל ובו"ב
ושלמה שתיל ובו"ב

עם חיים הלר
וכל המשפחה
אתכם באבלכם במות האם
הרטה הלר
קיבוץ גשר

במלאות שלושים לפטירת חברנו
אליהו סטודנקו ז"ל
נעלה לקברו מחר יום שלישי כ"ח כסלו תשמ"ז 30.12.86
בבית העלמין בקיבוץ שפיים בשעה 4.00 אחר־הצהרים.
יוצאים מבית הבנים בקיבוץ שפיים.
המשפחה
ובית שפיים

למשפחת ביאליק
משתתפים באבלכם הכבד במות
מיכל ז"ל
שרה ומנחם שמואלי
עמליה אורי שמואלי
אבי דבורה לויסט

אנו מודיעים בצער רב על פטירת חברתנו
עליזה לובין
תובא למנוחות היום יום שני כ"ז כסלו תשמ"ז 29.12.86
בשעה 15.00 בבית העלמין בדגניה ב'
המשפחה
וקבוצת דגניה ב'

יוכפלו התקנים בלשכת היועץ לענייני ערבים

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של „דבר"

שרים במפלגת העבודה הביעו דאגה, מהידיעות כי בלשכת היועץ לענייני ערבים במשרד ראש הממשלה, מתכוונים להכפיל את מספר העובדים ולהוסיף עוד שמונה תקנים.

הנושא הועלה לאחרונה בחוגי מפלגת העבודה ובהתייעצויות שרי המפלגה. הובעה שם הדעה, כי הכוונה הזו היא חלק מהמאמץ של הליכוד להגביר את השפעתו בריכוזי האוכלוסיה הערבית והדרוזית. במיוחד הובעה מורת רוח על כך, שבתקופה שהאוצר תובע קיצוצים בתקציב ובכוח האדם בשירות המדינה, מגיעות ידיעות על כוונה כזו.

השר משה ארנס, האחראי מטעם ראש הממשלה על טיפול באזרחים הערביים בישראל, אמר לעומת זאת בתגובה ל„דבר": „לא שמעתי על כוונה להגדיל את התקנים במשרד היועץ לענייני ערבים. אם ידעה זו נכונה, היא מאוד משמחת, אך לא ידוע לי על כך".

ה„אובזרוור" הלונדוני מספר:

דרום־אפריקה מקימה אתר ניסויים גרעיניים באי מאריון בסיוע ישראל

מאת דוד שרביט, סופר „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר"). קציני צבא ישראלים שותפו בתוכנית להקמת מסלול המראה באי מאריון. על אפשרות פיתוחו של האיזור כאתר ניסויים גרעיניים – מדווח ה„אובזרוור" הלונדוני.

האי מאריון, השוכן במחצית הדרך בין כף התקווה הטובה לבין יבשת אנטארקטיקה נמצא בשליטת דרום־אפריקה, אשר הציבה בו תחנת מחקר מדעית, המאויישת ב־25 אנשים. דרום־אפריקה אומרת, כי התוכנית להקמת מסלול נחיתה באי נועד לשרת את האיזור למקרי חירום, אך מדענים מטילים ספק בהסבר זה. „דרום־אפריקה כבר ערכה פיצוץ גרעיני באיזור זה ב־1979 והמסלול המתוכנן הינו בעל השלכות צבאיות", אמר ד"ר פרנק בארנבי, ששימש בעבר כמנהל המכון הבין־לאומי בשטוקהולם למחקרי שלום.

ה„אובזרוור" מוסר, כי במהלך השנתיים האחרונות דיווחו מדענים היושבים באי מאריון על ביקוריהם של קציני צבא מדרום־אפריקה וישראל. בין המבקרים היו גם שני ישראלים, שנמנו עם הקבוצה שבחנה את ההצעה להקמת מסלול תעופה באי.

המדענים היושבים באי חוששים, כי בכיסוי של צרכי חירום מיועד הפרוייקט החדש לשמש לצרכים צבאיים, גרעיניים או קונבנציונאליים. לדבריהם אין באיזור זה טיסות מסחריות ולפיכך אין צורך בבסיס חירום.

משב רוח פתאומי ועז הפיל אתמול קרונות רכבת אלה מן הגשר שגובהו 41 מטרים. הקרונות נפלו על בית־חרושת לשימורי דגים שבקרבת העיר טוטורי שביפאן. שישה אנשים נהרגו באסון וארבעה נפצעו. (צילום: א.פ.)

דובר צה"ל לא יודע על חלוקת כרוזי „יש גבול"

מאת אוריאל בן־עמי, סופר „דבר"

אנשי „יש גבול" חילקו ביום שישי האחרון כרוזים לחיילי מילואים בחברון, בית־לחם, רמאללה ויריחו, ובהם קראו להם לא לשרת בשטחים. דובר צה"ל הגיב אתמול, כי לא ידוע לו על מקרה כזה.

ביום שישי בשעות אחר־הצהרים הגיעו אנשי „יש גבול" למרכזי הערים רמאללה, חברון, בית־לחם ויריחו. הם עברו בין חיילי המילואים, שסיירו אותה שעה במסגרת תפקידם ברחובות הערים הערביות, וחילקו להם כרוזים, שבהם נאמר, בין השאר: „זכור, כי זכותך לבקש העברה לשירות חוזר אל תוך הקו הירוק בתחום מדינת ישראל. זכור, כי על־פי הדין הצבאי, חובתך לסרב למלא פקודה בלתי־חוקית".

דובר צה"ל הגיב, כי אם היה מקרה כזה – הוא אינו חוקי.

„אם יבוא חייל ויתלונן ואם יתברר שבכרוז יש הסתה נגד שירות בשטחים, נפתח בחקירה".

איגודים בבריטניה מבקשים לאמץ את שיטת ההסתדרות

מאת דוד שרביט, סופר „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר"). – איגוד פועלי ההובלה והעובדים הכלליים בבריטניה, מהגדולים והחשובים בין האיגודים הבריטיים, מבקש להפעיל מערכות דומות לאלה של בנק הפועלים ו„אגד".

המזכיר הכללי של האיגוד רון טוד מסר על כך בדו"ח מסכם על ביקורו בישראל, לפי הזמנת ההסתדרות. הדברים נאמרו בקבלת הפנים עם חידוש נציגותה של ההסתדרות בבריטניה, שנערכה בפרלמנט האנגלי ביוזמתו של חבר הפרלמנט ג'רביל ג'אנר.

רון טוד, שאיגודו מונה למעלה מ־1.6 מיליון חברים, הביע התפעלות מהשגי ההסתדרות ומהשילוב בין האיגוד המקצועי ומשק חברת העובדים. במיוחד התרשם מפעילותו של בנק הפועלים וקואופרטיב „אגד".

נציגה החדש של ההסתדרות בבריטניה יורם ברזילי שימש עד למינויו בתפקיד זה כמנהל המחלקה הכלכלית־חברתית בהסתדרות. שדה פעילותו הינו בקרב האיגודים המקצועיים הבריטיים, שתחת ממשלות תאצ'ר סבלו משחיקה בכוחם. בפעילות ההסברה בקרב האיגודים נתקל ברזילי בשתי בעיות עיקריות: יחסי ישראל עם דרום אפריקה ותנאי העסקתם של פועלי יהודה שומרון ועזה.

חידוש פעילותה של נציגות ההסתדרות בבריטניה עומד בסימן של חיסול נציגות אחרת. ארגון נעמ"ת נאלץ לסגור את שעריו מחוסר תקציב ושרידי הארגון נקלטו על ידי ברזילי.

המיכלית הבריטית „סינטה", שעלתה על שרטון לפני ארבעה ימים, מוטלת הפוכה במימי אחד המפרצים שבמזרח איסלנד. כל 12 אנשי צוותה נספו באסון. (צילום: א.פ.)

במחאה על החלטת מושל בית־לחם בפרשת קיר המריבה

היוונים־אורתודוקסים מאיימים בהחרמת טקסי חג־המולד של הכנסיות המזרחיות

מאת יקיר צור, סופר „דבר" בירושלים

הפטריארך היווני־אורתודוקסי דיאודורוס הראשון מאיים להחרים את כל טקסי חג המולד של הכנסיות המזרחיות, במחאה על החלטת המושל הצבאי של בית־לחם בפרשת „קיר המריבה" בכנסיית המולד בבית־לחם.

בראיון לעתון המזרח־ירושלמי „אל־קודס" אומר הפטריארך דיאודורוס, כי בתגובה להודעת מושל בית־לחם, כי השנה לא ינוקה הקיר, אם לא יגיעו הצדדים להסכם ביניהם, החליטו ראשי הכנסייה היוונית־אורתודוקסית על שורת צעדי מחאה, הכוללים את החרמת טקסי חג המולד של הכנסיות המזרחיות ב־6 בינואר. ההחלטה כוללת קבלת הפנים לראשי העדות הנוצריות בבית הנשיא, האמורה להתקיים מחר.

המריבה בין היוונים־אורתודוקסים, הארמנים והפרנציסקנים, נסבה סביב חלוקת קיר בכנסיה למערת הלידה בכנסיית המולד. היוונים טוענים, כי הם בעלי הזכויות הבלעדיות על קיר זה ולפיכך מותר להם לנקות את כולו בעוד שהארמנים והיוונים דורשים אף הם זכויות בקיר זה.

בפגישה שהתקיימה בין המושל הצבאי וראשי שלוש העדות, הודיע המושל כי אם שלושת הצדדים לא יגיעו להסכם ביניהם, יופעל ההסכם שהושג בשנה שעברה בתיווכו של המושל. היוונים לא קיבלו החלטה זו והם רואים בה פגיעה בסטטוס־קוו.

יצויין, כי בעבר פרצו בין הצדדים הריבים קטטות המוניות על רקע זה וכוחות גדולים של משטרה ומשמר הגבול נאלצו להתערב על מנת להחזיר את הסדר על כנו.

מתנגד המשטר ההיסטוריון רוי מדוודייב מסביר:

אחרי מות מארצ'נקו לא יכלה מוסקווה להסתכן גם במותו של סאחרוב החולה

בון (רויטר). – שלטונות ברה"מ התירו לאנדריי סאחרוב לשוב למוסקווה מגלותו בעיר גורקי מפני שחששו שיפתח בשביתת רעב נוספת ויסכן בכך את חייו – סיפר אתמול מתנגד המשטר ההיסטוריון רוי מדוודייב - בראיון שהעניק לשבועון המערב־גרמני „דר שפיגל", המתפרסם היום.

לדברי מדוודייב לא היו השלטונות בטוחים באשר למצב בריאותו של סאחרוב, מאחר שהוא לא היה מוכן להיבדק על־ידי רופאים מאז נוכח שביקוריו מצולמים בסתר על־ידי הבולשת לצרכי תעמולה. „לאחר מות מארצ'נקו המפלגה לא יכלה להרשות לעצמה להסתכן במות סאחרוב במהלך שביתת רעב נוספת", סיפר מדוודייב. מארצ'נקו, אף הוא מתנגד המשטר הסובייטי, מת בחודש שעבר לאחר שהעביר את 20 שנותיו האחרונות בבתי־כלא ובמחנות עבודה שונים. מדוודייב, החי במוסקווה, הוסיף וסיפר כי בין הגורמים שהשפיעו על החלטת השלטונות לשחרר את סאחרוב היו הקריאות הרבות לשחרורו מצד גורמים בברה"מ ומחוצה לה. כשנשאל על־ידי מראיינו מהי היו הגורמים בברה"מ שדרשו את שחרורו של סאחרוב השיב: „היתה ביקורת רבה כשהוא הוגלה. פיסיקאי הגרעין פיוטר קפיצה וסופרים רבים מחו... למאבק בתוך ומחוץ לגבולות ברה"מ היתה השפעה על שלטונות".

סאחרוב: אינני מנהיג

אתמול הבהיר אנדריי סאחרוב, כי ברצונו להמשיך לפעול למען שחרורם של אסירים פוליטיים בברה"מ, אך אין בכוונתו להיעשות למנהיג התנועה הסובייטית לזכויות האדם. בראיון שהעניק לאמצעי התקשורת האמריקאיים אמר סאחרוב, כי מצב בריאותו הרופף ורצונו לחדש את מחקריו בפיסיקה יגבילו את פעילותו בתחום זכויות האדם. „אני מבין שבשל גודלי ובשל עברי ומעמדי אני תופס מקום מיוחד בקרב מתנגדי המשטר", אמר, „אך אין זה מעמד של מנהיג או של ראש. אינני מפקד של צבא".

סאחרוב ניצל את הראיון כדי לתת פומבי לסבלם של תשעה מתנגדי המשטר, הכלואים בבתי־כלא בברה"מ, וקרא לשחררם. בין השאר אמר, כי הוא הבחין בעת האחרונה בשינוי גדול לטובה המתרחש בברה"מ. כדוגמה הצביע על כתבה שהתפרסמה לא מזמן בעתון סובייטי על חריגים במערכת המשפט הפלילי, כתבה שבה תוארו הרשעות של נאשמים חפים מפשע. עם זאת דרש סאחרוב, שייעשו רפורמות נוספות.

אנשים • אנשים

שלושה יובלות

מאות ארכיאולוגים, חוקרי ארץ־ישראל ואנשי אקדמיה התכנסו אמש באקדמיה הלאומית למדעים בירושלים לערב עיון לכבוד פרופ' בנימין מזר (בתמונה) בהגיעו לגבורות. היתה זו חגיגה משולשת, שכן מזר חוגג גם 60 שנות מחקר ארץ־ישראל ו־50 שנה לתחילת מפעל החפירות היהודי הגדול הראשון שאותו ניהל, חשיפת בית העלמין הגדול בבית שערים. למברכיו – הפרופסורים יורטנר, פוי, דבורצקי, בירן ואביגד – השיב בעל היובל בסקירת הפעולות העיקריות אותן יזם ובציינו את שותפיו למפעלים אלה. מזר גם הביע את שמחתו על ההמשכיות בכל המפעלים בהם עסק בידי חוקרים אחרים ובני הדורות הצעירים.

צבי אילן

דואט

הזמר אנריקו מסיאס (בתמונה) נענה לבקשת ראש עיריית דימונה, אלי הללי, להופיע עמו בדואט בדימונה לכבוד חגיגות ה־30 לעיר. השיר שישמיעו יהיה „אהובתי, אל תחשדי בי", הכלול ברפרטואר שלו. אגב, חיים חפר חיבר מלים בעברית והוא כבר הושר מפי הללי בקטע סולו באמפיתיאטרון בדימונה כקטע מן המחזמר שנקרא „החוויה הדימונאית". הקשר בין מסיאס והללי נוצר באמצעות אמרגנו שמואל צמח בעת שהזמר בילה חופשה באילת. ואם כן, ב־13 בינואר נוכל לשמוע את הצמד החד־פעמי בשתי שפות: מסיאס בצרפתית והללי בעברית.

אמיר רוזנבליט

בעקבות המנצחת

המנצחת הישראלית הצעירה, מלכה מנדלוב שהשתלמה בגרמניה ובאוסטריה והקימה בפרנקפורט את אנסמבל באך החדש, חזרה בימים אלה לארץ ובעקבותיה הגיעו לכאן גם חברי האנסמבל לשורת הופעות. הם ישהו כאן עשרה ימים ויערכו קונצרטים אחדים, בכנסיית דורמציון בירושלים (במסגרת שבוע הליטורגיה), במוזיאון תל־אביב, בכרמיאל. זמרי האנסמבל הנימנים עם מקהלת גחינגר של הלמוט רילינג, ישתתפו גם במפגשי מקהלות בטבעון, הוורע ואורים וישמיעו יצירות של באך בלבד.

אריאלה ראובני

צייר עם מצלמה

„צייר עם מצלמה" הוא שמו של ספר צילומים חדש של האמן אברהם אילת, שיצא באחרונה לאור בהוצאת הקיבוץ המאוחד. לרגל האירוע תיערך השבוע מסיבה בחנות הספרים של תיאטרון חיפה ובמקום תפתח גם תערוכת צילומים ורישומים של האמן.

אילת, יליד רמתיים ותושב חיפה כיום, למד צילום, תחריט, פיסול וקולנוע, השתתף בתערוכות ובביאנלות בין־לאומיות לתחריט, רישום, ציור וצילום.

אריאלה ראובני

★

ואם בצילום אנו עוסקים: קונגרס הצלמים הישראלים הראשון נפתח אמש במכללת „הדסה" בירושלים. ארבעה ימים ידונו הצלמים בהווה ובעתיד על צילומי פרסומת, עתונות, הפקות אור־קוליות ועוד. המבקרים יוכלו גם לצפות בתערוכות צילום של חברי הארגון וכן של תלמידי ובוגרי מכללת „הדסה", שבה נפתח החוג המקצועי הראשון לצילום בארץ, לפני 17 שנה וכן לסייר בביתנים של חברות הצילום הגדולות. אגב, ארגון הצילום הישראלי התקבל סוף־סוף, לאחר שלוש דחיות, לארגון הצילום האירופי.

אל תהיה חכם

שר החינוך והתרבות, יצחק נבון (בתמונה), מערער על סיסמת הפרסומת של חברת הביטוח „הסנה": „אל תהיה צודק, תהיה חכם". במכתב ששיגר השר למנכ"ל „הסנה" אלפרד גרליץ אומר נבון כי הסיסמה היא אנטי־חינוכית ומוציאה את מטרתה. נבון מציין כי אדם הנוהג בכביש, כמו בכל אדם, חייב להיות צודק במעשיו ובהתנהגותו. „וכי מה אנו מבקשים ממנו? שיערים על החוק? ומה פירוש 'תהיה חכם'? תהיה הכרמן ותתחמק מן השלטים והתמרורים?" שואל שר החינוך. לדעת נבון יש להחליף את הסיסמה ולומר למשל, „לא די להיות צודק, אתה חייב להיות גם זהיר או אריב".

יעל אדמוני

תנופה

בעקבות קריאת מזכ"ל ההסתדרות, ח"כ ישראל קיסר, לגיבוש תכנית חברתית חדשה במשק־העובדים ובחברת־העובדים ולהידוק הקשר בין העובדים במפעלים ההסתדרותיים למקום עבודתם, הוקם בימים אלה ביוזמת נושאי תפקידים בכירים במשק־העובדים, ביניהם משה עמית (בנק הפועלים), אבי חממי (כור סחר פנים), אייל שלף (בנק הפועלים), ארז לוי (הסנה), יעקב ברוזי (מתכת כור), יוסי סלמן (כנה"פ), דוד כץ (כנה"פ), „חוג תנופה" להתחדשות רעיונית־חברתית במשק העובדים. במיפגש ראשון שקיימו חברי החוג עם המזכ"ל סוכם על מעורבות הקהילה במפעלים המקומיים והתמודדות עם בעיות הזיקה והתודעה של העובדים לערכי ההסתדרות ותנועת העבודה. הפעילות בחוג תהא על בסיס התנדבותי, והמבנה הארגוני כולל: צוות מוביל (מזכירות פעילה), צוותי הפעלה באזורים שונים ועוד.

שופטות

הוועדה לבחירת שופטים בראשות שר המשפטים, אברהם שריר, החליטה אתמול פה אחד לבחור בעו"ד אילה פרוקצ'יה לכהונת שופטת בית־המשפט השלום בירושלים. מסיבות פרוצדוראליות נדחתה למועד אחר בחירתה של המשנה לפרקליט המדינה, דורית ביניש לכהונת שופטת בית־משפט מחוזי בירושלים.

מובה צימוקי

דרך חינוכית להחזיר עבריין למוטב מצאה עיריית ירושלים: במשך לילות ארוכים צירו קירות רחבת „המשביר לצרכן" בבירה. הצייר נשפט לפני זמן קצר על לכלוך קירות העיר ונגזרו עליו שנת פיקוח של קצינת מבחן ו־35 שעות התנדבות בהן ינקה תאי טלפון ותחנות אוטובוס בעיר. עתה, מצאה עיריית ירושלים לצייר גם קירות אותם הוא מקשט בימים אלה בעבודותיו, וביום שלישי אחר־הצהרים תיפתח בגלריה העירונית תערוכתו של דוד בריגי, הנראה בצילום משלים את ציור קירות הגלריה.

מדור זה נערך בידי ורדה צימרמן

בתי מרקחת ליום שני 29.12.86

תל־אביב

בס – פרישמן 66 – 257326

קופת חולים כללית – אמסטרדם 7 – 225142

ירושלים

מרפאת חומה – המ"ג 28 – 523191

חיפה

יבנה – אבן סינא 7 – 672288

פתח־תקוה

קופת חולים כללית – חיים עוזר – 905271

בני־ברק – רמת־גן

אסותא – ז'בוטינסקי 41 – ר"ג – 7511874

בת־ים – חולון

מור – הביבה רייק 20 בת־ים – 583360

אהרון – הופיין 52 חולון – 889153

רחובות

כללית – בני משה – 452381

מידען

מוקד מידע טלפוני

של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה על מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי חולים, עזרה ראשונה, מרפאות הפתוחות בשבת ובחג וכן אינפורמציה על הגורמים הרפואיים בישראל.

בתל־אביב

בימים א' – עד ה'

מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב

ביום ו' ובערב חג

מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ.

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה

אחד תל־אביב

רחוב בר כוכבא 49 – 03־284649

בימים א' – ה' מ־21.00 עד 23.00

בימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00

שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00

חיפה

הגפן 26 קומה ג' 04־523566

כל יום כולל ערבי חג, שבת ושבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00

ער"ן – עזרה ראשונה נפשית

תל־אביב

קו למבוגרים 03־261111

קו לילדים ונוער 03־261113

בירושלים – 02־227171

בחיפה 04־672222/3

קו פתוח – אוזן קשבת לילדים ובני נוער

בתל־אביב 03־221680 (24 שעות)

עליות שערים ושיפור באווירה

מאת שמואל רוזנבלום

הרגיעה שהושגה בתחום הפוליטי כלכלי, אף שהיא זמנית, הביאה להתייצבות האווירה חיובית בשוק המניות תוך אופטימיות זהירה.

עיקרו של השיפור בשקט שהושג בחזית ההצהרות. לאחר הרעיונות בנושא המיסוי הבורסאי שגרמו לירידות שערים תריפות החלה מסתמנת בתחום זה רגיעה, תוך הסתמנות של אפשרות לביטול רעיון המיסוי המפוקפק מלכתחילה.

בנוסף לרגיעה בחזית זו, אוזי סוף השנה של קרנות הנאמנות מבחינת תשואתן השנתית הסופית אף הוא מהווה מרכיב חשוב „במיקצה השיפורים" של שוק המניות. חלק ניכר ממנהלי ההשקעות מצוי באחרונה מחוץ לתמונה מבחינת החזקות בני"ע. כיוון שהערכה הכללית הינה ששוק מניות עשוי להיות חיובי בחודשים ינואר פברואר, מנסים חלק מהמקורבים להגדיל את אם פוזיציות במניות. הגדלת החזקות מסוג זה גורמת במישרין לעליות שערים במניות, שכן ברמות השערים הנוכחיות לא מזדרזים המוכרים לספק סחורה. עיקר ההערכות והאופטימיות לגבי הצפוי בבורסה מתבסס בעיקרו על המשך רמה אינפלאציונית נמוכה למדי בממוצע כ־2% חודשי, המשך הקפאת שער החליפין וכמובן הסרת הבורסה מסדר היום הלאומי ברמות מיסוי וגזרות למיניהם.

בנוסף, מסתמן באחרונה שיפור מסויים בתוצאות העיסקיות של חברות „טובות". כן אמורה הבורסה להוות מקור חשוב לגיוס הון לתעשיה ולצמיחה, דבר שידרוש שוק סביר.

ההסתייגויות של האוצר ונגיד בנק ישראל מהטלת המיסוי על הבורסה מסמלת יותר מכל את מערך הציפיות לגיוס הון מהבורסה דווקא במקום מתקציבים ממשלתיים. נראה שבכוונת האוצר לאפשר בקרוב למספר רב של גופים וחברות לגייס הון בבורסה. החששות שהובעו באחרונה בנושא פיחות אפשרי אינן ברורות כלל, כאשר נראה בעליל שביצוע פיחות ללא עיקוח מלכתחילה אינו מהלך כלכלי חיובי.

עליות תדות ב„קרמני"

מניות קרמני ממשיכות להסתער כלפי מעלה. אתמול עלו קרמני 1 ב־15.2% תוך ביקוש של כ־52,000 ע.נ. ובמחזור בשיעור כ־21,800 ע.נ. מניות קרמני 5 עלו ב־10.2% תוך ביקוש ענק של כ־80,000 ע.נ. ובמחזור גדול בשיעור של כ־76,000 ע.נ. לערך. הביקושים הגדולים ונפח המחזורים מעידים על טיפול אגרסיבי במניות קרמני והדבר מעט מפתיע לאור המתרחש בשוק. בדרך כלל מתנהלים פרוייקטים בורסאיים בהססנות כשמגמת השוק אינה ברורה. במניות קרמני קיים טיפול אגרסיבי ביותר ללא הסתכלות על מגמת השוק בכללו.

עליות נאות בבנקאיות

ביקושים ועליות שערים נאות נרשמו בסקטור הבנקאות שבהסדר. פועלים ע"ש עלו באחוז, איה"בי. רג' עלו ב־0.8%, מזרחי ע"ש עלו ב־1.4%. עיקר הפעילות בסקטור זה מתבצעת ע"י גורמים מוסדיים כקופות הגמל וקרנות הנאמנות. פרשנים נוטים להאמין שתשואת הבנקאיות תתייצב בקרוב סביב כ־14% תשואה שנתית דולרית. נראה שההשקעה בבנקאיות עשויה להיות אטרקטיבית בזמן הקרוב.

עליות שערים נאות בכבדות ובקלילות

במרבית המניות הכבדות נרשמו עודפי ביקוש נאים שלוו בעליות שערים ממוצעות שנעו בין שלושה לארבעה אחוזים. דיסקונט השקעות עלתה ב־4.6%, היצע קטן בפטרוכימיים נלקח ב.ש, חיפה כימיקלים עלתה ב־4.9%, כלל תעשיות עלתה ב־3.1%, הסנה עלתה ב־3.6% וטבע הוסיפה לשערה 2.3%. במניות כלל סחר נרשמו עודפי ביקוש גדולים שהביאו לעלית שער חדה של 8.1% תוך פעילות ערה. עלית שער זו הביאה למשקיעים כהנפקת כלל סחר רווח קטן. מניות דלק עלו ב־4.2% וזוהי עליה חדה למדי בדלק והיא באה על הרקע של שיפור בתשואת קרנות הנאמנות המחזיקות כמויות סחורה גדולות במניות דלק.

נמשכת פעילות ערה בדובק

מניות דובק ע"ש עלו ב־2.5% בביקוש 3616 ע.נ. ובמחזור 1758 ע.נ. באחרונה נפוצו שמועות על מאבקי שליטה בחברה בין משפחות המייסדים – גהל, שנור ובירדמן. הפירסומים האחרונים עסקו „בהתארגנות" של מפחת שנור כנגד משפחת גהל. קרנות בל"ל פיא מחזיקות בחבילת מניות גדולה בדובק הנעה סביב כ־25% מהשליטה בחברה. מעניין יהיה לראות כיצד יתפתחו העניינים בחברת דובק בזמן הקרוב.

הודעות הבורסה

כתר – דירקטוריון הבורסה אישר את הנפקת חברת כתר בבקשתה לגייס הון בשיעור 4.1 מיליון ש"ח בבורסה. כתר משתייכת לקונצרן כלל, לאחר ההנפקה תחזיק כלל ב־75% ממניות כתר. גיוס ההון מיועד להרחבת רשת השיווק, הון חוזר ופרוייקטים במו"לות.

חמישה יוד – דירקטוריון הבורסה אישר ברוב זעום לחברה להנפיק אג"ח בשווי של 4 מיליוני ש"ח.

הראל עזובה – המסחר במניות החברה הופסק עד לסוף חודש ינואר 1987. באחרונה העבירה מגרית את השליטה בהראל לידי התק"ם. העברת השליטה ממגרית לתק"מ עוררה סערת רוחות בעיקבות הודעת התק"מ מלפני זמן קצר על אי מעורבותו בבורסה לאור לקחי העבר. ראוי לציין, שלהראל ישנו הון עצמי שלילי של 1.94 מיליון דולר בנוסף למצבת הלוואות בשיעור 4.3 מיליון דולר.

שערי קרנות נאמנות

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
אב	4337.64	4279.78
אבוקה	386.42	378.89
אגוז	205.33	204.24
אדיר	1400.13	1372.71
אדם	2052.22	2012.37
אופיר	1695.62	1674.91
אור	393.01	384.84
אורין	141.03	140.27
אורלי	228.05	226.35
אורן	656.51	653.34
אייל	3345.77	3280.02
איילת	4158.24	4068.49
אדים	4338.07	4243.94
איתן	624.81	612.14
אילן	519.43	516.28
אלמוג	614.06	602.08
ארז	528.95	522.51
אש	128.02	125.25
אשל	167.77	166.97
אתרוג	202.21	201.22
בדולח	2043.92	2004.53
ברוש	428.92	426.90
ברק	423.32	421.06
ברקת	765.89	762.16
גביש	1252.42	1228.13
גבע	910.09	896.60
גורן	638.14	625.72
גיא	8283.48	8160.69
גיל	2637.97	2587.44
גלית	531.05	528.51
דורבן	329.85	328.31
דוכיפת	589.29	577.72
דולב	195.99	192.70
דורון	1305.60	1288.22
דותן	227.36	222.95
דליה	450.92	442.95
דרור	368.65	361.62
דקל	328.99	327.46
הדס	329.17	326.15
הדר	443.98	435.58
חבית	2678.18	2621.54
זהבי	17545.37	17286.46
זיו	16296.50	16064.87
זמיר	786.92	777.35
חוחית	129.25	127.48
חליפין	118.95	118.42
חלמיש	578.32	575.52
חץ	119.86	119.38
טופז	1217.79	1189.40
טל	4663.81	4608.40
יובל	714.96	706.58
יהלום	1862.85	1826.46
יסודות	360.47	357.05
יערה	598.52	585.56
כוכב	937.38	919.04
כחל	—	—
כלנית	500.91	491.99
כספית	641.20	637.83
כרמל	124.70	122.20
כתר	980.05	961.39
להב	3851.93	3777.17
למשקיע	103880.0	102004.86
לפיד	516.48	510.33
לקט	1564.19	1532.42
לשם	874.12	869.70
מבשר	1065.04	1043.9
מבטח	3062.27	3032.56
מגד	201.09	198.14
מגוון	2852.85	2825.12
מגל	669.35	661.74
מור	1435.60	1415.13
מורן	758.70	751.56
מכח	25166.44	24643.25
מימד	789.75	773.96
מנוף	3434.24	3367.42
מעיין	678.82	665.54
מקשה	905.97	901.66
מרגלית	1124.62	1102.79
מרווה	100.91	100.47
מרום	1040.15	1019.50
נגה	23123.08	22700.98
נוף	747.90	744.50
נטע	423.73	415.37
נילי	5030.21	4966.67
נציב	503.22	495.85
סגולה	122.66	121.11
סלע	890.92	886.45
סנונית	624.40	616.72
סער	680.22	667.30
ספיר	501.41	501.41
עדי	738.55	730.01
עידית	1942.30	1932.53
עידן	6374.22	6281.01
עוגן	1126.61	1101.85
עוז	2126.41	2105.34
עפרוני	584.09	572.04
ערמון	131.43	130.50
פז	1354.86	1328.12
צבי	508.99	495.96
צופית	566.10	554.97
צוק	106.36	106.36
צמיד	905.00	890.41
צמיחה	6996.38	6884.21
צנובר	1577.46	1546.42
קלע	1876.91	1867.55
רווחית	15812.10	15668.36
רימון	109.15	108.92
רשפים	606.39	596.36
רשף	670.98	656.51
שבים	707.81	694.04
שהם	828.04	820.54
שירה	349.42	347.12
שמיר	327.59	323.56
שנהב	702.79	692.91
שסק	680.09	671.34
שקד	164.01	163.18
תאנה	204.16	203.21
תדהר	439.87	437.86
תירוש	447.59	445.52
תמר	196.35	195.40
תומר	181.54	180.29
תרשיש	1319.55	1303.61
תשרי	420.44	414.54

שערי אגרות חוב

הסידרה	השער	השינוי בנקי
4% מלוות (100% הצמדה)		
ש4001	632822.0	
ש4002	560000.0	
ש4003	552200.0	
ש4004	545000.0	
ש3503	181416.0	
ש3504	159080.0	+3500.0
ש3505	147440.0	
7%		
ש3521	148500.0	
ש2057	56131.0	+98.0
ש2059	51050.0	+90.0
ק–123א תשואה 1.62%		
ש2061	38074.0	−913.0
ק–2123 תשואה 1.66%		

שערי המניות

בנקים מסחריים

מניות בהסדר ההצמדה

אוה"ב ש	19950	25.0	+250	+1.3	+49.0

שרותים

רפק 0.5	10298	2.0			+3.0
סופרסל א 2.0	7960	1175			−597
סופרסל ב 10.0	6398	1467	+170	+2.7	+2453
דלק ג 0.1	3450	8625	+140	+4.2	+8443
הראל 1.0	— הפסקת מסחר —				
הראל 5.0	— הפסקת מסחר —				
ספנות הספקה 0.1	14000	1.0			−15.0
ספנות הספ' 0.5א	* 5050	87.0	+50	+1.0	+22.0
* ביצוע חלקי 88.00%					

בנ–ים 0.5	3305	944	+85	+2.6	+2578
הכשרת הישוב 1.0	60250	176	+1051	+1.8	+402
ישפרו 1.0 ש"ח	5610	602	+160	+4.6	+1217
ישראלום 1.0	1370	1139			−247
ישרס 10.0	15200	253			−109
כהן פיתוח 1.0	10000	60.0			−82.0
כלל נדלן 0.1	470	10452	+19	+4.2	+26648
לובינר 1.0	4539 תב	336	−400	−8.1	−405

ציקלון ושה	2175	156	+65	+3.1	+259
ציקלון פסה	922	464	+22	+2.4	+861
קבנשטין ארלך 1.	5000	2.0			+17.0
קבנשטין ארלך 5.	3580	2.0			−2.0
ת.א.ת. 1.0	4379	543	+169	+4.0	+523
ת.א.ת. 5.0	2178	5909	+88	+4.2	+6804
ת.א.ת. אפ 1	18750	58.0	+900	+5.0	+59.0
תדיאה 1.0	8001	81.0	+261	+3.4	+170

נפטא ש	1590001	1.0	+14001	+.9	+3.0

נסחרות במט"ח

גזית ם	230	1500	+3	+1.3	+1500

שערי מטבע חוץ ביום 28.12.86

המטבע	השינוי	בנקנוטים לאומי קניה	בנקנוטים לאומי מכירה	בנקנוטים הפועלים קניה	בנקנוטים הפועלים מכירה	בנקנוטים דיסקונט קניה	בנקנוטים דיסקונט מכירה	העברות והמחאות לאומי קניה	העברות והמחאות לאומי מכירה	העברות והמחאות הפועלים קניה	העברות והמחאות הפועלים מכירה	העברות והמחאות דיסקונט קניה	העברות והמחאות דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב		1.44	1.502	1.44	1.51	1.44	1.50	1.4748	1.4932	1.4738	1.4922	1.4743	1.4928	1.4836
1 מארק גרמני		0.73	0.76	0.74	0.77	0.73	0.77	0.7490	0.7584	0.7489	0.7582	0.7495	0.7589	0.7537
1 ליש"ט		2.10	2.18	2.11	2.21	2.11	2.21	2.1532	2.1801	2.1516	2.1785	2.1517	2.1788	2.1601
1 פרנק צרפתי		0.22	0.23	0.22	0.23	0.22	0.23	0.2274	0.2302	0.2276	0.2305	0.2273	0.2301	0.2288
100 ינים יפאניים		0.89	0.93	0.89	0.94	0.89	0.94	0.9109	0.9223	0.9106	0.9220	0.9097	0.9212	0.9164
1 גולדן הולנדי		0.65	0.67	0.65	0.68	0.65	0.68	0.6625	0.6708	0.6620	0.6703	0.6623	0.6706	0.6666
1 פרנק שוויצרי		0.87	0.91	0.88	0.92	0.88	0.92	0.8946	0.9058	0.8938	0.9049	0.8962	0.9075	0.9002
1 כתר שוודי		0.21	0.22	0.21	0.22	0.21	0.22	0.2150	0.2177	0.2143	0.2170	0.2149	0.2176	0.2161
1 כתר נורבגי		0.19	0.20	0.19	0.20	0.19	0.20	0.1972	0.1997	0.1969	0.1994	0.1966	0.1990	0.1983
1 כתר דני		0.19	0.20	0.19	0.20	0.19	0.20	0.1981	0.2006	0.1984	0.2008	0.1976	0.2001	0.1990
1 מארק פיני		0.30	0.31	0.29	0.31	0.29	0.31	0.3044	0.3082	0.3036	0.3074	0.3039	0.3078	0.3050
1 דולר קנדי		1.05	1.09	1.05	1.10	1.05	1.10	1.0706	1.0840	1.0701	1.0835	1.0713	1.0848	1.0772
1 דולר אוסטרלי		0.95	1.05	0.94	1.01	0.94	1.01	0.9748	0.9870	0.9739	0.9860	0.9755	0.9878	0.9802
1 ראנד דרא"פ		0.43	0.52	0.45	0.67	0.45	0.62	0.6629	0.6712	0.6628	0.6711	0.6634	0.6717	0.6672
10 פרנקים בלגיים		0.35	0.36	0.35	0.37	0.34	0.37	0.3554	0.3598	0.3511	0.3555	0.3595	0.3541	0.3621
10 שילינגים אוסטריים		1.04	1.08	1.05	1.10	1.04	1.09	1.0645	1.0777	1.0641	1.0774	1.0637	1.0770	1.0703
1000 לירטות איטלקיות		1.05	1.11	1.06	1.13	1.05	1.12	1.0812	1.0947	1.0805	1.0939	1.0792	1.0928	1.0869
1 „סל" (ECU)		—	—	—	—	—	—	1.5574	1.5768	1.5571	1.5765	—	—	1.5674
1 דינר ירדני		4.04	4.30	4.02	4.27	4.00	4.23	—	—	—	—	—	—	4.0651
10 לירות לבנוניות		—	—	0.20	0.21	0.18	0.25	—	—	—	—	—	—	0.2214
1 לירה מצרית		0.73	0.76	0.71	0.76	0.73	0.79	—	—	—	—	—	—	0.7937

השקם מעריך שתיק הביטוח שלו יגיע בעתיד ל־250 אלף מבוטחים

אילת: התארגנות חברות הביטוח היא נסיון לקרטליזציה בענף

מאת מוריה אבימלך

תיק הביטוח של „מועדון השקם", המקיף כיום 50 אלף מבוטחים והווה כבר עתה תיק הביטוח הגדול במשק יגדל ויקיף 250 אלף מבוטחים.

כך מעריך משה אילת, חבר הנהלת השקם. אילת אמר „לדבר" כי השקם מוכן לפתוח תיק זה לתחרות הצגת בתעריפים זולים ושירותים טובים בין חברות הביטוח במסגרת החוק.

לדבריו, השקם בנוי על מחזור גדול ורווח קטן. מדיניות זו מאפשרת לו לתת לאוכלוסיה שהוא משרת – 268 אלף משפחות כוחות הבטחון, אנשי צבא, משטרה, גמלאים, אלמנות ונכי צה"ל – שירותים טובים בתעריפים זולים.

אילת ביקר חריפות את התארגנות חברות הביטוח, למעט הפניקס, כנגד ההסכם שנחתם בין „דולב" מקבוצת הפניקס לבין „מועדון השקם", לרכוש ארגון הגנות סוכני ביטוח נגד ההסכם, והוא „בשאם נפש את הסגנון שמקומו לא יכירו בעולם עסקים מתוקן". השקם גם יתבע מהממונה על ההגבלים העסקיים זאב גלמור לחקור נסיון לקרטליזציה בענף.

„מועדון השקם" התם לפני כארבע שנים הסכם עם „אושיות", אז חברת ביטוח עצמאית. לפני כשמונה חודשים רכשה „רותם" מקבוצת „הסנה" את חברת הביטוח „אושיות", והודיעה לשקם כי היא לוקחת על עצמה את כל התחייבויות „אושיות", לרבות התעריפים הנמוכים ל„מועדון השקם". כשהסתבר להנהלת השקם כי בשוק ניתנים תעריפים נמוכים יותר, פנתה ל„אושיות" לקיים את התחייבויותיה, אך זו, לדברי אילת, התעלמה מהפניות. לפני שבועות אחדים הציעה חברת הביטוח „הפניקס", באמצעות חברת בת שלה, „דולב", תעריפי ביטוח זולים יותר, מאושרים ע"י המפקח על הביטוח. השקם, לאחר שבדק כי התעריפים הינם במסגרת החוק, קיבל את ההצעה והעביר את תיק הביטוח מ„אושיות" ל„דולב".

לדברי אילת, ההסכם עם „דולב" שריר ויכנס לתוקף מ־1 לינואר 1987.

סופרת „דבר" מציינת כי מנכ"ל הסנה, אלפרד גולף, המכהן גם כיו"ר איגוד חברות הביטוח, ניצל כשבוע שעבר את מסיבת העתונאים השנתית שערך האיגוד כדי לבקר בחריפות את ההסכם, וטען כי ההסכם מסכן את יציבות הענף. הארוחה השנתית של האיגוד שנערכה למחרת, שימשה אף היא הזדמנות להפגנה מתואמת כנגד ההסכם, של סוכני ביטוח ש„הסבירו" לממונה על הביטוח, יהודה דרורי, שנכח באירוע, את הסכנות הצפויות בעתיד ליציבות הענף.

ד"ר איתמר בורוביץ, מנכ"ל דולב, מסר ל„דבר" כי המפקח על הביטוח, יהודה דרורי, בודק את ההסכם בין „דולב" ל„מועדון השקם" ויתן אישור בימים הקרובים. חברת „דולב" תתחיל לפעול מ־1 לינואר 1987.

פורשים מצבא הקבע יוכשרו בביטוח

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

פורשים מצבא הקבע יוכשרו לעסוק בענפי הביטוח השונים. סוכנות ביטוח חדשה הוקמה באחרונה כדי לנסות לפתור חלק מהבעיות המתעוררות בשוק האזרחי לפורשים מהצבא. כפי שנמסר תקלוט הסוכנות כל פורש שיבקש ותכשיר אותו בענפי הביטוח השונים על חשבונה.

מנכ"ל החברה הוא אל"מ יריב חן. החברה החדשה פועלת בשיתוף עם מחלקת הפרישה בצה"ל.

האוצר מאשר לחברות גיוס הון גם להחזר הלוואות בעלים

בעבר נדרשו חברות להשתמש ב־75% מההנפקה להשקעה

מאת יואב יצחק

משרד האוצר החל להגמיש עמדותיו לגיוס הון בבורסה.

ראשי האוצר לא אישרו בעבר לחברות לגייס הון בבורסה אלא אם הציגו בפניהם תוכנית השקעות מפורטת המשתמשת ב־75% מכספי ההנפקות לפחות. עתה, הגמיש האוצר עמדותיו, והוא מאשר לחברות רבות לגייס הון בבורסה גם כאשר הן מציגות בפניו תוכנית השקעות המשתמשת רק בחלק קטן ביותר מכספי ההנפקה ומותירה חלק גדול יותר מגיוס ההון להון חוזר. במסגרת מדיניות זו התיר האוצר לאחרונה, לחברות „קירור והספקה" ו„אינקובה" לגייס הון בבורסה.

שתי חברות אלו גייסו הון בבורסה וייעדו חלק ניכר מכספי ההנפקה להחזר הלוואות בעלים, שניתנו לחברה במהלך השנתיים האחרונות.

השינוי במדיניות משרד האוצר התחייב לאור המצב שנוצר בשנתיים האחרונות בחברות רבות. בגלל השפל שהיה בבורסה, והקשיים לגייס הון בבורסה – הזרימו חברות אם רבות אמצעים כספיים לחברות שבבעלותן, וזאת במגמה להוזיל את עלויות המימון של החברה. עתה, לאור ההתאוששות בבורסה, מבקשות חברות רבות שנתנו לחברות בת הלוואות בעלים – לקבל בחזרה את כספם. במשרד האוצר רגישים לתופעה זו, ולפיכך החליטו לאפשר לחברות לגייס הון בבורסה גם כאשר רובו של הסכום מיועד להחזר הלוואות בעלים.

ההלוואות שניתנו לחברות ניתנו במקרים רבים מחוסר ברירה. במקרה של אינקובה לדוגמא, הזרימו הבעלים כסף רב לחברה, וזאת לאחר שהחברה נקלעה לקשיים כספיים והבנקים סירבו לפתוח לחברה קווי אשראי נוספים.

איגוד תעשיות האלקטרוניקה מכחיש הטענות שהעלה שכר בניגוד למדיניות

קשיי החברות נבעו מתוספות שכר ארציות שנכפו עליהם על־ידי הסכמים בין הממשלה וההסתדרות

מאת סופרת „דבר"

חברי נשיאות איגוד האלקטרוניקה דחו, במכתב לראש הממשלה, את הטענות המופנות נגדם כאילו העלאת שכר לעובדיהם בניגוד למדיניות הכלכלית היא שגרמה לקשיי התעשייה הטכנולוגית.

תעשיית האלקטרוניקה, טוענים ראשי האיגוד, לא יזמה העלאת שכר מיולי 1985, אולם העמידה בפני תוספות שכר שהוסכמו בין הממשלה וההסתדרות, שהצטברו ל־20%. תוספות אלו, המגדילות עלויות בשעה שהתמורות בדולרים הוקפאו, הן שגרמו לקשיים, כמו גם לסכסוכי עבודה ופגיעה במוטיבציה של העובדים – מאשימים ראשי ענף האלקטרוניקה.

תוספות השכר כוללות עדכון אחוזת רכב של 8%, סולם „י"ג משופר" – 5% והעלאת כל העובדים בדרגה – 6%, שכאמור מעוגנים בהסכמי המסגרת וניתנו ביוזמת הממשלה.

מלונאי ירושלים מבקשים קרן שיווק של 2.5 מיליון דולר

מאת דויד מושיוב

התאחדות המלונות בירושלים מבקשת מוועדת הכספים של הכנסת להקצות בדחיפות 2.5 מיליון דולר לקרן מיוחדת, שמטרתה ביצוע תכנית שיווק אגרסיבית להעלאת ירושלים על מפת התיירות בעולם בשנת ה־20 לאיחוד העיר.

בפגישה מיוחדת שקיימו חברי הלובי הירושלמי בכנסת בהשתתפות ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, עם חברי ועדת הכספים הם טענו, כי ענף התיירות בירושלים במצב חמור.

בירושלים יש 7,800 חדרי מלון המהווים 25 אחוז מכלל חדרי המלון בישראל, ובשירותי התיירות בבירה מועסקים 15,000 מפרנסים המהווים כ־10 אחוזים מכלל המועסקים בעיר. התפוסה נמוכה ותרד עוד יותר בשנה הקרובה, כשיתווספו לירושלים עוד 1500 חדרים.

בנק הפועלים: אשראי לעסקים כנגד שוברי ישראכרט והלוואות לחיילים ולעצמאים

בנק הפועלים מעמיד אשראי לחנויות ולבתי עסק המאפשר להם לקבל אשראי כנגד שוברי תשלום של חברת „ישראכרט".

ההסדר יאפשר לבתי עסק המכבדים כרטיס „ישראכרט" לקבל מימון ביניים לתקופה שבין יום העברת שוברי התשלום לחברת „ישראכרט" לבין מועד זיכוי חשבונו של הספק על ידי החברה במסגרת ההתחשבנות הרגילה עם החברה.

לבנק לאומי ולבנק דיסקונט הסדר דומה באמצעות „ויזה".

מהשבוע שעבר נותן בנק הפועלים הלוואה מוגדלת לחייל העומד לפני שחרור מצה"ל – עד 1,500 ש"ח ל־24 חודש, כשהחזר הקרן מתחיל לאחר 12 חודש.

לרשות בעלי עסקים ועצמאים יעמיד הבנק הלוואות ל־6–10 חודשים, לשם ביצוע תשלומים לקראת תום שנת הכספים 1986, בעקבות הסכם של הבנק עם לשכת העצמאים.

תדיראן – צפוי השנה רווח נומינלי קטן

מאת סופרו הכלכלי של דבר

רווח נומינלי קטן צפוי השנה לקבוצת „תדיראן" למרות גידול משמעותי בהיקף המכירות. לפי תחזיות הקבוצה מסתבר כי הרווח השנה יהיה קטן לעומת רווחי אשתקד שהסתכמו בכ־28 מיליון דולר. סיבת קיטון הרווח הנומינלי נעוצה בייקור התשומות המקומיות, צמצום בהזמנות של מערכת הבטחון בשל הקיצוץ בתקציב וכן הקפאת הדולר.

לפי התחזיות יגיעו מכירות הקבוצה השנה לכ־600 מיליון דולר, לעומת סך של כ־570 מיליון דולר אשתקד.

רשתות השיווק מאריכות אשראי ל־2.3.87

רשתות השיווק, קו אופ, שופרסל ותנובה מאריכות את משך האשראי ללקוחותיהם, בהסדרים זהים לאלו שהיו עד 2 לפברואר, בחודש נוסף – עד 2.3.87.

מנכ"ל רשת קו אופ הריבוע הכחול, בני גאון, מדגיש כי לדעתו „מלחמת האשראי" אינה רצויה, ורשת הקו אופ נגררת לה בעקבות רשת השופרסל, המושכת להמשך הרחבת אשראי צרכני.

מיליון דולר יושקעו בהרחבת מוריה פלזה

מאת דויד מושיוב

חברת מלונות מוריה תשקיע מיליון דולר בהרחבת המלון מוריה פלזה בתל־אביב, שעברה לרשת מלונות מוריה. במסגרת עבודות ההרחבה יתווספו 500 מ"ר לקומת הקרקע, ושטח הלובי במלון יוכפל.

הלובי ירוהט בריהוט חדש, יוכנסו מערכות כלים חדשות, מיטות חדשות וכלי מיטה. לכל חדר תוכנס טלוויזיה צבעונית.

למנכ"ל המלון מוריה פלזה בתל־אביב מונה חיים חביב, שניהל בעבר את מלונות גלי כנרת והרן כרמל.

צירופו של מלון מוריה פלזה לרשת מלונות מוריה מאפשרת לרשת להציע מיגוון של אפשרויות אירוח במרכזים עירוניים ובאתרי נופש.

כלכלנים בכירים לפרס:

תכנית האוצר מבוססת על ניתוח מוטעה של התהליכים במשק

ראשי מינהל הכנסות המדינה המליצו על הקמת ועדה ציבורית, אך נסים קיבל עמדת מנכ"ל האוצר לרפורמה מיידית.

מאת סופרו הכלכלי של „דבר".

כלכלנים בכירים שנועדו בשבוע שעבר עם ממלא מקום ראש הממשלה, שמעון פרס, מתחו ביקורת חריפה על התכנית הכלכלית של משרד האוצר וטענו כי יסודה בטעות הנובעת מחוסר הבנה של התהליכים הנוכחיים במשק.

הכלכלנים הבכירים הסבירו לפרס, כי המשק אינו סובל כלל מאינפלציה של עלויות, כפי שגורס „אבי התכנית הכלכלית", פרופ' מיכאל ברונו, אלא דווקא מאינפלציה של ביקושים, והביאו כדוגמא לטיעונם את התייקרות העגבניות.

גם עליית השכר בתקופה האחרונה מוכיחה כי קיים ביקוש נוכר בשוק המקומי, הביקוש ניזון מהגידול באשראי בשעה ששער הדולר כבר קבוע שנה וחצי.

הכלכלנים הסבירו לפרס כי מכיוון שזו האבחנה לגבי המשק, הרי שהעיתוי הנוכחי אינו מתאים כלל לביצוע רפורמות בשוק ההון ובמערכת המסים. כיוון שאין כעת לחצים כספים למשק אלא דווקא לספוג כספים מהציבור כדי לצמצם את הביקושים.

יצויין, כי לעמדה זו שותפים גם גורמים בכירים במשרד האוצר שלא תמכו בכל מרכיבי התכנית הכלכלית. לעמדות אלה עשויה להיות השפעה בכיוון של הכנסת שינויים במדיניות הכלכלית של הממשלה, אם כי האוצר ובנק־ישראל עדיין דבקים כעת במדיניות שהציעו. נסיגה מסויימת מהרפורמה במסים כבר ניתן לראות בדברי נגיד בנק־ישראל פרופ' מיכאל ברונו, המצדד בהקמת ועדת מומחים ציבורית לגיבוש הרפורמה. לנוכח התנגדות ההסתדרות לרפורמה גוברים הסיכויים כי בסופו של דבר יוחלט על הקמת ועדה ציבורית לענין זה.

שר הכלכלה, גד יעקבי, אמר כי הוא משוכנע שלא תהיה רפורמה, ללא ועדה ציבורית. עוד נודע כי במשרד האוצר עצמו, הסתייגו מומחי המס במינהל הכנסות המדינה מהנהגת רפורמה מקיפה כיום, וצידדו בהקמת ועדת מומחים ציבורית. זו היתה גם עמדת הממונה על הכנסות המדינה, ישראל ברוך.

שר האוצר, משה נסים, העדיף לקבל בענין זה את עמדתו של מנכ"ל האוצר, ד"ר עמנואל שרון, שצידד ברפורמה מקיפה מיד.

פרופ' ארנולד הרברגר:

שער הריבית אינו מכשיר לריסון האינפלציה

מאת מוריה אבימלך

שער הריבית אינו יכול לשמש מכשיר לריסון האינפלציה. כך סבור פרופ' ארנולד הרברגר מאוניברסיטת שיקגו, יועץ לבנקים מרכזיים ולממשלות בדרום אמריקה.

לדעת פרופ' הרברגר, המלחמה האפקטיבית באינפלציה הינה באמצעות משמעת תקציבית וריסון השימוש בהדפסת כסף. שורשן של האינפלציות הגדולות, בדרום אמריקה, למשל הוא גרעונות תקציביים מופרזים ושימוש מופרז במכונת הדפוס לצורך אשראי למיגזר העסקי.

פרופ' הרברגר סירב להתייחס ישירות לבעיות הכלכליות של ישראל ולהוכחה אם שער החליפין הקבוע צריך להישמר, אך ציין כי יש מדינות המסתדרות היטב עם שער חליפין קבוע או „קבוע למחצה".

פרופ' הרברגר סבור ששיעור מס הכנסה מעל 50% יוצר תמריצים שליליים ומניב תקבולי מס נמוכים. בניגוד להורדה כללית של שיעורי המס, הרי מתן פטורים ומקלטי מס כדרך להגביר פעילות כלכלית של אזורים ומיגזורים מסוימים, לא הוכיח עצמו, לדבריו, כיעיל.

פרופ' הרברגר היה אורח מרכז ספיר בוועידה בינלאומית על השפעות כלכליות של תקציב המדינה, שהתקיימה בשבוע שעבר באוניברסיטת תל־אביב.

האמנם רפורמה במס הכנסה

רוב השכירים יפסידו מהורדת שיעורי המס וביטול הפטורים: שכיר המשתכר 700 שקל יפסיד 27 שקל, שכיר המשתכר 2000 שקל יפסיד 227 שקלים, שכיר המשתכר 4000 שקל יפסיד 74 שקלים ואילו שכיר המשתכר 9000 שקל – ירויח 676 שקלים.

מאת מנחם רהב

הרפורמה המוצעת במסוי על יחידים נתקלת עתה בהתנגדות רחבה, שאינה מתיישבת עם הדעה, שרווחה עד כה, על פיה נטל המסים בישראל הפך להיות בלתי סביר ואף בלתי נסבל. די אם נביט אל נטל המס בישראל, באחוזים מהתל"ג בשנת 1980 – 47%, לעומת שעור כיום – קרוב ל־57%, כדי שנבין מדוע הקטנת נטל המס הפכה להיות יעד חשוב בגיבוש המדיניות הפיסקאלית.

ועדת שטיינברג קבעה בשעתו כי כתוצאה ישירה של שיעורי מס גבוהים הוענקו בשנים האחרונות הנחות רבות במס לקבוצות שונות והדבר שחק את בסיס המס. עוד קבעה הועדה כי לשעורי המס הגבוהים ולשחיקת מדרגות המס היו שתי תוצאות חמורות:

א. גדל מאד התמריץ להעלמת מס, לנפוח הוצאות, להמצעות ממס או לדחיית מועד תשלומו. ב. הכבד הנטל על מקבלי שכר ומשכורת. במסגרת זו המליצה הועדה על הפחת שעורי המס כבר החל מאפריל 1985. האוצר אימץ את המלצות הועדה בתחום זה, אלא שיישומן עוכב עד ששולבו עתה במערכת רחבה יותר של צעדים.

במסגרת הרחבת בסיס המס מציע האוצר לבטל את זכויי המס, הפטורים, ההנחות וההקלות כאשר המטרה היא בטול עיוותים שנוצרו עם השנים ופוגעים ביעילות הכלכלית.

למרות סימני השאלה הרבים סביב הצעות האוצר ננסה להבהיר כמה נתונים הקשורים בהצעות אלה והשלכותיהם על הנישום היחיד. בדיקה חלקית זו מעלה כי רוב השכירים ישלמו יותר מס אחרי הרפורמה.

שנוי מדרגות המס

הטבלאות להלן מפרטות את שעורי המס החלים על היחיד ממשכורת חודשית כיום ולאחר הרפורמה המוצעת, המצב הקיים, לפני הרפורמה – (טבלה 1).

טבלה 1 – המס על שכירים – המצב הקיים

	שכר	שעור המס השולי	המס לכל שלב	סך המס
על כל שקל מ־650 ש"ח ראשונים	650	20%	130	130
על 610 ש"ח הבאים	1,260	30%	183	315
על 500 ש"ח הבאים	1,760	35	175	488
על 560 ש"ח הבאים	2,320	45%	252	740
על 860 ש"ח הבאים	3,180	50%	430	1,170
על כל שקל נוסף		60%		1,170
				1,170 ש"ח+60 אג' על כל שקל מעל 3,180 ש"ח

טבלה 2 – המס על שכירים – הצעת האוצר

הכנסה	הכנסה מצטברת (בשקלים חדשים)	שעורי המס השולי	המס לכל שלב (בשקלים חדשים)	המס המצטבר (בשקלים חדשים)
על הכנסה מעל 800 ש"ח	800	—	—	—
על כל שקל מ־200 השקלים הבאים	1,000	15%	30	30
על כל שקל מ־500 השקלים הבאים	1,500	25%	125	155
על כל שקל מ־500 השקלים הבאים	2,000	35%	175	330
על כל שקל נוסף		45%		

על כל שקל נוסף מעל 2,000 ש"ח ישולם מס הכנסה של 0.45 ש"ח.

בחישוב המס על ההכנסה, לפני שלוקחים בחשבון זכויי מס, פטורים והקלות כלשהן תקטן חבות המס, ככל שההכנסה גבוהה יותר כדלקמן:

טבלה 3 – הקטנת חבות המס בעקבות הרפורמה

הכנסה חודשית ברוטו	700	1,000	2,000	3,000	4,000	5,000	7,000	9,000
מס הכנסה כיום	145	235	596	1,080	1,662	2,262	3,462	4,662
מס הכנסה מוצע	—	30	330	780	1,230	1,680	2,580	3,480
הקטנת חבות המס	145	205	266	300	432	582	882	1,182

מטבלה 3 עולה שהצעת האוצר מיטיבה עם מי שמשלמים עתה מס גבוה יותר, והיא במהותה רגרסיבית. אולם במקביל לשינוי מדרגות המס תבוטל שורה ארוכה של פטורים וזכויים, שחלקם קטנים אך יכולים לבטל את הסכום הנכון שפורט בטבלה 3.

על מנת לפזר את הערפל השורר בנושא, ננסה לפרט את משמעות בטול חלק מהפטורים והזכויים שניתנו עד כה. נתייחס לפטורים הבאים:

1. שווי נקודת זכוי – 38 ש"ח. זכוי לתושב ישראל שאשתו לא עובדת (3¼ נקודות) – 124 ש"ח
2. זכוי מס על שכר משמרות בתעשיה, בשעור 15%. תקרת הזכוי – 150 ש"ח
3. שווי הטבות פטורות ממס לשכירים – רכישות סחורה – 20 ש"ח רבית על הלואות – 20 ש"ח; ארוחות מוזלות – 40 ש"ח; מתנות – 5 ש"ח
4. הפרשת מעביד לקרן השתלמות. תקרת משכורת לצורך הפרשה – 2,400 ש"ח
5. מס על קצבאות ילדים. קצבת ילדים לילד שני ושלישי – 86 ש"ח
6. תקרת שכר לצורך הנחה בשעור 7% מהמס לתושבי ישובי ספר – 1,760 ש"ח. לצורך הנחה בשעור 3% או 5% לתושבי ישובי ספר – 1,260 ש"ח
7. מענק פרישה פטור ממס ניתן על סכום מירבי לכל שנת שרות של 1,980 ש"ח.
8. זכוי בעד הוצאות לטפול רפואי – 25% מההוצאה או 35% בהתאם לסכום ההוצאה וגובה ההכנסה.
9. נקודת זכוי – חייל משוחרר, עולה חדש, אשה עובדת עם ילדים, גרוש המשלם מזונות, קטין האורים, זכאים לנקודות זכוי נוספת מכח פקודת מס הכנסה, חוק מס הכנסה (הטבות לחיילים משוחררים) וצווים.

ננסה עתה לבחון את השפעת בטול חלק מהפטורים על הטבת המס שבטבלה 3:

טבלה 4 – השפעת ביטול חלק מהפטורים על חבות מס

הכנסה חודשית בש"ח	700	1,000	2,000	3,000	4,000	5,000	9,000
המס לפי ההוראות החדשות	27	112	549	1,012	1,462	1,912	3,712
* מס כיום (לפני הרפורמה)	—	23	322	806	1,388	1,988	4,388
הרווח (ההפסד) מהרפורמה	(27)	(89)	(227)	(206)	(74)	76	676

לא לקחנו בחישוב את כל הפטורים, ההקלות או הזכויים הקיימים כיום. כל הקלת מס הקיימת כיום המוצעת לבטול, במידה ותילקח בחשבון – תגדיל את הפער בין תוצאות המס ב־2 האלטרנטיבות.

החישוב גם אינו חל על עצמאים שמצבם יוטב עם התיקון ואולם בכך ניגע בכתבה הבאה.

* הכותב הינו רואה חשבון.

משטרת הנגב בהלם: ה„סטרסקי" שלה חשוד בהשתתפות בגניבה ממלון

אלי שטרן אימת העבריינים ועטור הצל"שים; עימו נעצר קצין הביטחון במלון

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר" בנגב

הידיעה על מעצרו של רס"ר אלי שטרן (33), הבלש עטור הצל"שים של משטרת אילת, הכתה בתדהמה את עמיתיו במשטרת מרחב הנגב ורבים מתושבי האזור שהכירוהו. „אני מצטער על המקרה", אמר אתמול מפקד משטרת מרחב הנגב, נצ"מ חיים בן איון, „ופרשה זו מכאיבה לי מאוד. כולנו בהלם ואני מציע שאיש לא יתגוג. שטרן הוא אחד השוטרים המעולים של המרחב ונודע במלחמתו העיקשת בעבריינות. מעידתו גרמה לי מפח נפש גדול".

שטרן (33), שבזכות מבצעיו הנועזים זכה לכינוי „סטארסקי", על שם הבלש הטלוויזיוני הנודע, נעצר באחרונה בחשד שהשתתף בגניבת 37 אלף דולאר ותכשיטים יקרי ערך ממלון „המלך שלמה" באילת. עימו נעצר בפרשה קצין הביטחון של המלון, אמיר בוטנרו (25), אשר מסר לחוקריו על מעורבותו של שטרן. שטרן עצמו הודה בחקירה באמיתות החשדות נגדו.

שטרן, גרוש ואב לילד, החל את הקאריירה המשטרתית שלו לפני 12 שנה ביחידה המרכזית בתל אביב ולאחר מכן עבר ליחידת הבילוש והמודיעין של משטרת באר שבע. הוא נחשב לבלש מעולה ובמרוצת השנים זקף לזכותו לכידות רבות, שהפכוהו לאימת העבריינים. בשנת 1981 הוכתר כ„שוטר המצטיין" של תחנת באר שבע והשנה הוענקה לו תעודת הצטיינות מטעם „רוטרי ישראל". כראש צוות מיחלק הבילוש בתחנת באר שבע, הפך שטרן לשם דבר בקרב עברייני העיר. הוא היה בלש חסר פשרות ונהג בקשיחות רבה עם העבריינים. בשנות עבודתו צבר „תיקים ירוקים" (תלונות של עציר נגד שוטר) רבים, אולם הוא זוכה בחלק גדול מהם.

„כשהוא עבר ברחוב, בהליכתו התחולית", אמר אתמול קצין משטרה, „כולם עשו לו כבוד, גם עבריינים שישבו בגללו הרבה שנים ב'פנים', מורידים בפניו את - - -".

הודות לתושייתו של שטרן, פוענח תוך שבועיים שוד מזוין שאירע לפני שנים אחדות במרכז „אורך" בבאר שבע. לפני כשנתיים נטל חלק במרדף אחר חייל אחוז אמוק שגנב רכב, לכד בן ערובה וירה באזרחים ובשוטרים. שטרן הצליח לירות בחייל מטווח קצר וללכוד אותו. ארבעה עבריינים מוכרים היטב למשטרה נשפטו לתקופות מאסר ממושכות, לאחר שנלכדו על ידי הבלש, כשהם פורצים לבנק דיסקונט בבאר שבע. מאות סוחרי סמים, פורצים, רוצחים ואנסים שפעלו באזור הנגב, יושבים כיום מאחורי סורג ובריח, לאחר ששטרן הביא ללכידתם, לא פעם תוך סיכון עצמי רב.

לפני כשנה ביקש שטרן ממפקד מרחב הנגב לעבור לאילת, כדי לתגבר את שוטרי התחנה ולסייע להם במלחמתם בנגע הסמים. גם באילת הוכיח שטרן את מיומנותו כבלש מעולה וסייע רבות לביעור הפשע במקום. מחלקת הבילוש שבראשותו במשטרת אילת, הוגדרה באחרונה על ידי מפקד מחוז הדרום של המשטרה, כיעילה וכמקצועית ביותר במרחב. שטרן היה לאגדה והפך מודל לחיקוי בקרב שוטרי המרחב. רבים מהם מיאנו אתמול להאמין לחשדות המיוחסים לו. בראיון עיתונאי שהעניק השנה, אמר שטרן: „המוטו שלי פשוט: נשבעתי לקיים ולבצע את החוק. אינני נותן לאף אחד להיות מחוסן מפניו. הפשיעה היא מחלה חברתית אוניברסלית מתמדת ויש להילחם נגדה ללא הרף".

שטרן ביקש ביום שישי, בבית משפט השלום באשקלון, להטיל איסור פרסום על הפרשה בנימוק שהוריו חולי לב אולם השופט צבי גריב קבע בהחלטתו, שאין מקום להיענות. „מאחר שאין המקרה הנדון נופל בגדר אחת מהחלופות הנזכרות בתקנות בתי המשפט לאסור פרסום שמות".

במהלך הדיון נתבררו פרטים נוספים. בא כוח משטרת מרחב הנגב, רב פקד אברהם ברזילי, טען כי שטרן קיבל את תכולת הכספת מספר 309 במלון מיד לאחר שנפרצה. עוד נטען כי רכש החשוד מכוניות מאז קיבל את הכסף, וכשנעצר היתה ברשותו מכונית ב.מ.וו דגם 85'.

השופט האריך את מעצרו בשבעה ימים וביקש מהמשטרה להבטיח את שלומו בבית המעצר, מאחר שיש חשש שבהיותו בלש יימצא מישהו שירצה לפגוע בו.

במהלך הדיון בבית המשפט באשקלון טענה המשטרה כי החשוד הודה למעשה בכל המיוחס לו.

(ע). – גם בוטנרו הודה כנראה באומרו בבית המשפט בבאר שבע: „אני מודה בכל. כל הסיפור הזה נכון".

עוד אמר לשופט יוסף רביד בבקשו לשחררו בערבות: „אני יתום. מעולם לא נגעתי בכסף של אף אחד. שרתתי בצה"ל ובתקופת שרותי הייתי שמונה חודשים במלחמה. שנתיים אני קצין בטחון ולא נגעתי בשלל. אין לי עבר פלילי וזו הפעם הראשונה והאחרונה שלי".

השופט ציווה לעצרו עד מחרתיים.

רס"ר אלי שטרן

מתנדבת – נעדרת

(ע). – מתנדבת מגרמניה, רנאטה באומהואס (29) נעדרת מאז יום חמישי האחרון מקיבוץ כרוז חיל והדבר מעורר דאגה בקרב אנשי המשק.

הצעירה עזבה את המשק אותו יום אחרי הצהרים, וכאשר לא חזרה עד מוצאי שבת נמסרה תלונה למשטרת שדרות וזו פתחה בחקירה.

המתנדבת הגיעה למשק ב־15.12 עם מתנדבים נוספים. בתקופה זו לא קשרה קשרי ידידות מיוחדים עם איש במקום. דוברת צרפתית, אנגלית וגרמנית, גובהה 1.74מ'. מעדויות שמסרו חבריה המתנדבים מסתבר שדיברה על רצונה לבקר בתל־אביב.

פריצה לבית שופט עליון העלתה חרס

(ע). – אלמונים פרצו אתמול לפנות בוקר לביתו של שופט בית המשפט העליון מנחם אלון, ברחוב אבן שפרוט בשכונת רחביה, אך ככל הנראה לא גנבו דבר.

הפורצים שברו את מנעול דלת הכניסה בשעה שהשופט ובני ביתו ישנו. עם בוקר גילה השופט את הפריצה והזעיק את המשטרה. למקום הגיעו חוקר וטכנאי זיהוי פלילי שאספו ממצאים. החקירה נמשכת.

מגנים הכפשתו של ועד עובדי עיריית י־ם

פורום ראשי ועדי עובדים של ההסתדרות בירושלים, שהתכנס בשבוע שעבר בירושלים, החליט לגנות ולצאת נגד מסע ההכפשות של שליחי ציבור חברי ועד העובדים בעיריית ירושלים, עוד בטרם נשפטו ובטרם הוכח אם הם אשמים.

חברי הפורום, המונה 150 נציגים מכל מגזרי המשק, תומכים תמיכה בהם, כמתחייב מחוקת ההסתדרות, הקובעת כי איש אשר טרם הוכחה אשמתו, הוא בחזקת זכאי.

מסע הכפשות זה, בארץ בכלל ובירושלים בפרט, לדברי המשתתפים בפורום, מאיים על רצונם של אנשים לשמש בתפקידים ציבוריים.

הפורום קורא לציבור ולאמצעי התקשורת לאפשר לנציגי ארגון עובדי עיריית ירושלים להציג טענותיהם בפני הרשויות המוסמכות ולחדול מההתקפה וחריצת הדין בטרם משפט.

19,000 טונה מחצבים ביום יובלו לאשדוד

מאת יוסף מיכלסקי, סופר „דבר"

הרכבת השלימה כמתוכנן לקראת 1 בינואר את ההכנות להגדלת כמות המחצבים שיובלו מים המלח לאשדוד מ־17,000 טונה ביום ל־19,000. המערכת החדשה אשר כוללת קומפלקס שינוע חדש בצפע ובניית תחנות מפגש בנבטים ובאילתה, עלתה כששה מיליון דולר שמומנו על ידי „כימיקלים לישראל" בעוד הרכבת תשמש כקבלן הובלה. כארבעה מיליון דולר הושקעו בצפע וכשני מיליון בבניית שתי תחנות מפגש רכבות.

נמסר כי בשלב ראשון יובל האשלג לצפע במשאיות ומשם בקרונות לאשדוד, ואלם בעוד חודשים אחדים יופעל גם המסוע החדש של „כימיקלים לישראל" ואזי ישתפר עוד יותר תהליך השינוע. עד עתה מובל האשלג ומחצבים אחרים עד לתחנה בדימונה.

שתי שופטות חדשות

(ע). – הוועדה לבחירת שופטים בראשותו של שר המשפטים אברהם שריר החליטה פה אחד בישיבתה אתמול למנות שתי שופטות: אילה פרוקצ'יה מבשרד המשפטים לשופטת שלום בירושלים והרשמת שרה גדות לשופטת שלום בתל אביב והמרכז.

פרוקצ'יה היא דוקטור למשפטים באוניברסיטת פנסילבניה. עם סיום לימודי המשפטים באוניברסיטה העברית היתה לעוזרת משפטית של נשיא בית המשפט העליון לשעבר שמעון אגרנט. מאז היא משמשת בתפקידים שונים במשרד המשפטים וכיום ממונה בכירה על חקיקה אזרחית ובין השאר בודקת את ההשלכות הפליליות של דו"ח בייסקי על מניות הבנקים.

עזריאל ברושי, חוקר א"י, הובא למנוחות

(ע). – עזריאל ברושי (90), „יקיר תל־אביב", מורה וחוקר הארץ ועתיקותיה, שמת בראשית השבוע בתל־אביב, הובא אתמול למנוחות בקריית שאול.

עלה לארץ מפולין ב־1920 כחלוץ ועבד בסלילת כבישים. היה מורה בגבעת המורה ובבלפוריה ואחר־כך מנהל בית הספר לנוער העובד בירושלים. שימש מרצה נודד מטעם מוסדות התרבות של ההסתדרות בידיעת הארץ והארצות השכנות. הדריך בהן טיולים רבים ופרסם על נושאים אלה ובענייני עתיקות מאמרים רבים בעיתוני הארץ והגולה. היה חבר בוועד החברה העברית לחקירת הארץ ועתיקותיה בתל־אביב.

משרד החקלאות ונציבות המים עלולים להפעיל משטרת מים

מאת הדי משיוב, סופר „דבר" לענייני חקלאות

חריגות המים המצטברות על־ידי הצרכנים מגיעות ל־100 מיליון מ"ק ומשרד החקלאות, בשיתוף עם נציבות המים, הכריזו מלחמה כוללת על חריגות אלה – מסר אתמול סגן שר החקלאות, ח"כ אברהם כץ־עוז.

לדבריו נערכת הנציבות לביצוע סקר מפורט של כל מקורות המים, במיתוך הפרטיים, תוך שימוש במכשירים חדישים וטכנולוגיות מיוחדות, שמטרתן לזהות שבעלי בארות פרטיים ואחרים לא ישאבו כמויות מים מעבר למכסה הנקבעת להם.

כן עד הטעים, כי אם יהיה צורך, לא יימנעו משרד החקלאות והנציבות מלהפעיל משטרת מים [illegible] [illegible] שתפקידה יהיה לאתר את החורגים ולהעמידם למשפט. כל כמות שתינתן במכבש, תפריע לגורמים המוסמכים לעמוד במשימה שנקבעו על ידם [illegible] [illegible]

ניסיון נואש השבוע להציל את שירמן בהשתלת לשד עצם

(ע).– מיכאל שירמן, שלקה בסרטן הדם, אושפז ביום ששי ב„הדסה"־עין כרם והשבוע יעשו רופאי בית החולים ניסיון נואש להציל את חייו בהשתלת לשד עצמות מאחותו.

שירמן היה בתקופה האחרונה בטיפול כימותראפי בהשגחתו של פרופ' אלן ברבי בבית החולים „קפלן" ברחובות, בהמלצת פורום ארצי להשתלות.

פרופ' ברבי מסר כי הטיפול הביא להפוגה זמנית בלבד בהתקדמות המחלה, אך עם הפסקתו חלה הידרדרות קשה. מאחר שהתברר כי אין כל סיכוי להביא לנסיגה ממשית במחלה, הוחלט לעשות ניסיון „נואש" להציל את חייו באמצעות השתלה למרות שהסיכויים קלושים.

ההשתלה תיעשה על ידי מנהל יחידת ההשתלות ב„הדסה" פרופ' שמעון סלוין.

חילופי־האשמות אלסטר־אורן בקשר לתחנת „קול אמריקה"

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר" בנגב

ראש המועצה האזורית ערבה, אילן אורן, מאשים את מנכ"ל משרד התקשורת, יורם אלסטר, בכניעה ללחצים אמריקאיים ובהכנת טיוטת הסכם על פיה יבוצעו מרבית העבודות של תחנת „קול אמריקה" בערבה על ידי מפעלים וחברות אמריקאיים.

אורן אמר אתמול כי טיוטת ההסכם שתוגש בימים הקרובים לממשלה, מקפחת את האינטרסים הישראליים. לדבריו, היא קובעת כי עבודות ההקמה של המשדרים בערבה, יימסרו לקבלן ישראלי ראשי, שיתחייב לרכוש את כל הציוד האלקטרוני למגברי השידור מחברות ומיצרנים אמריקאיים. משמעות ההסכם, לדעת אורן, שמתוך עלות של 300 מיליון דולר, יימסרו 220 מיליון לחברות אמריקאיות ורק 50 עד 70 מיליון דולר לתעשיה הישראלית – בעיקר עבודות עפר והנדסה אזרחית.

אורן הטעים, שתושבי הערבה יעשו הכל למניעת אישור טיוטה זו. לדבריו, מדיניות ממשלת ארה"ב היא לייצא ציוד להקמת תחנות ממסר של „קול אמריקה" בעולם. „האמריקאים מתייחסים אלינו כאל מדינת העולם השלישי", אומר אורן, „בימים אלה הם מקימים שבע תחנות ממסר דומות בארצות נחשלות, שאין בהן מפעלים המסוגלים לספק את הציוד הדרוש להקמת המשדרים והמגברים, אך ישראל אינה מדינה מפגרת ויש בה מפעלים המיצרים ציוד כזה". אורן אמר עוד שעד כה טרם התחייבו האמריקאים להכין תשתיות לאכלוס עובדי התחנה באתר המיועד להקמת הפרוייקט ליד מושב עידן, המתבטא בכ־30 מיליון דולר נוספים.

אלסטר דחה אתמול את הטענות. בשיחה עם סופר „דבר" אמר אלסטר כי משרד התקשורת דואג לאינטרסים של ישראל וחותר לשיתוף מרבי של גורמים מקומיים בפרוייקט. „מה שאינני מבין הוא מי מינה את אורן להיות דוברה של התעשיה הישראלית. ידוע לי כי לאורן יש אינטרס בנושא הזה, שכן הוא רוצה להקים חברה ולקבל את ניהול הפרוייקט ללא מכרז", אמר אלסטר.

בתגובתו על כך אומר אורן: „חברת הפיתוח של ישובי הערבה שוקלת אפשרות של השתתפות במכרזים להקמה ובעיקר להפעלת התחנה. אנו רואים בתחנת קול אמריקה פרוייקט כלכלי שיהווה חלופה להקמת המושב בתרון, שהיה מתוכנן להקמה באיזור. אינני מסתיר את כוונתנו לממש בפרוייקט את מירב האינטרסים של האיזור".

לראשונה: ראש עיר קורא להקים בעירו ועדה קרואה

מאת דני צדקוני, סופר „דבר" בדרום

בפעם הראשונה בתולדות השלטון המקומי בארץ קורא ראש עירייה לפזר את מועצתו ולמנות במקומה ועדה קרואה. ראש עיריית רחובות, יחזקאל הרמלך הצביע על כוונתו זו בעקבות המשבר שאליו נקלעה העירייה כתוצאה מגרעון של ששה מיליון שקל. הרוב במועצה, הכולל את חמשת נציגי המערך, שלושת נציגי רשימת השכונות „אשר", ואת שני נציגי תנועת „חירות" שפרשו מסיעת הליכוד, כלומר 10 מתוך 17 חברי הקואליציה מקיר לקיר בעירייה – סירב לתמוך בהעלאת שיעורי המס, כפי שהציע ראש העירייה בהמלצת משרד הפנים, לרמה דומה לזו הנהוגה בערים כמו נתניה, פתח תקוה, הרצליה וראשון לציון.

הרמלך טוען כי רק כך תוכל העירייה להמשיך ולתפקד כמו שצריך. נסיונותיו לשכנע את חברי המועצה נכשלו. לדעתו אי־קבלת ההצעה תגרום „שותפות להריסתה של עיר". בעקבות סירוב שלוש הסיעות להעלות את המסים, הודיע הרמלך לממלא מקומו מיכאל לפידות (מערך) ולסגנו יגאל כהן („חרות") שהוא נוטל מהם את סמכויותיהם ומפסיק להם את שכרם מפני ש„אי אפשר להחזיק בסמכויות בלי לשאת באחריות".

„ההצעה שלדעת ראש העירייה היתה מכסה את העמקות הגרעון, מדברת על תוספת ממוצעת של 58 עד 178 שקל לדירה בארנונה הרגילה, 95 עד 240 שקל לחנויות ומשרדים ותשעה שקלים למ"ר לתעשיה ובתי מלאכה. הרמלך מאשים את יריביו בניסיון להשיג פופולאריות בקרב תושבי העיר על חשבון צרכיה.

נציגי הרוב יציגו את עמדתם במסיבת עיתונאים שיכנסו מחר.

נגיחה „אינסטינקטיבית" בראשו של רב"ט עלתה לרס"ר חודש על תנאי

(ע). – רס"ר, המשרת 14 שנה, שפצע חייל בנגיחת ראש, לאחר שכינה אותו „מניאק" נידון אתמול בבית הדין הצבאי במחוז הצפון למאסר חודש על תנאי לשנתיים לאחר שהורשע בהתעללות.

התביעה טענה שבמחצית נובמבר השנה, באחד מבסיסי החינוך וההשכלה של צה"ל, התפתח דין ודברים בין הנאשם לבין רב־טוראי שלא צייתה להוראתו לעשות „עבודות רס"ר". בעקבות זאת נגח הנאשם במצחו של הרב־טוראי וגרם לו חתך ליד הגבה הימנית, דבר שהצריך שבעה תפרים.

הרס"ר טען כי נגח אינסטינקטיבית במצחו של הרב"ט בתגובה על כינוי הגנאי „מניאק" שהטיח בפניו.

השופטים ציינו כי יש לראות בהתנהגותו של הרס"ר כשלון הרפעמי שהתבטא במעשה אלימות כלפי חייל, שתרם בהתנהגותו הקנטרנית להפרת שלוות נפשו של הרס"ר ושל אדם מצוי בכלל. השופטים ציינו כי הרס"ר כמפקד מצווה על יתר איפוק.

• יום האם המסורתי כחיפה הנהוג זו השנה ה־36 נפתח אמש ברחבת העירייה.

דורשים אשראי מסודר לייצור וליצוא החקלאיים להבטחת צמיחה בחקלאות

מאת הדי משיוב, סופר „דבר" לענייני חקלאות

לא יתכן להכין תוכנית כלכלית חדשה ולהתעלם מהצרכים החיוניים של החקלאות וההתיישבות. יש לשתף בה את החקלאים ולדאוג לצמיחה בחקלאות – דברים ברוח זו אמר מזכ"ל המרכז החקלאי שמחה אסף במסיבת עיתונאים שנערכה אתמול בבית סוקולוב בתל־אביב. אסף אמר, כי יש להבטיח אשראי מסודר לייצור וליצוא החקלאיים, שהיקפו בשנה החולפת היה 550 מיליון דולר.

תביעות אחרות של החקלאים הן:

• מתן תמריץ קבוע לייצוא החקלאי על ידי בדיקה התאמה של ביטוח הנזק לחקלאות.

• מתן תמיכה מיוחדת לגידולים חדשים בעלי סיכוי ופוטנציאל פיתוח בסך 20 מיליון דולר.

• הגדלת תקציב המחקר והפיתוח בחקלאות לרמה של 15 מיליון דולר בשנה ולא כולל תשתית מכוני מחקר.

• הקצאת תקציבים מיוחדים לפיתוח השוק וקידום מכירות במיגוון מוצרים רחב באמצעות חברות השיווק הגדולות בסך 10 מיליון דולר.

• סיוע מיוחד לענף הכותנה ב־15 מיליון דולר.

מקרי מוות בשיעורי התעמלות עקב חוסר מעקב רפואי שיטתי

מאת יעל פישביין, כתבת „דבר" לענייני חינוך

„בתדירות של כמעט אחת לשנה נאלץ משרד החינוך למנות ועדה חוקרת של מקרי מוות בשיעורי חינוך גופני כתוצאה מכך שילדים ביצעו פעילות גופנית שהיתה אסורה עליהם" – גילה אתמול המפקח על החינוך הגופני במשרד החינוך, מרדכי ארליך, בכינוס השנתי של האגודה הישראלית לגדילה והתפתחות שנערך באוניברסיטת תל אביב.

לדבריו מקרי אסון אלה קורים מפני שבתי הספר כמעט אינם מקיימים מעקב רפואי אחרי התלמידים. בבתי הספר היסודיים נערכות בדיקות אחת למספר שנים. לכל 1,500 תלמידים יש אחות אחת המגיעה לבית הספר מדי פעם ולכל 5,000 תלמידים יש רק רופא אחד. בתנאים כאלה לא ניתן להתאים את הפעילות הגופנית לצרכי כל תלמיד. יתרה מזאת, כמעט בכל משלחת לחו"ל של נבחרות ספורט מבתי הספר מתגלים מקרים של תלמידים עם כושר לקוי שלא היה ידוע עליו קודם.

ארליך הזהיר מפני צמצומים המתוכננים בחינוך הגופני על ידי מנכ"ל משרד החינוך מפני שכבר היום הנושא מצומצם לשתי שעות שבועיות בלבד וגם זה החל מכיתות ג' או ד'. בבתי ספר דתיים עוסקים התלמידים בפעילות גופנית רק שעה אחת בשבוע. השליטה בתכנון שיעורי החינוך הגופני אינה מלאה בגלל מדיניות האוטונומיה למנהלים המאפשרת צמצום הנושא.

ד"ר יורם אפשטיין, ראש היחידה לפיסיולוגיה צבאית במכון הלר בתל־השומר הביא בפני באי הכינוס מחקרים המוכיחים כי כושרו הגופני של הנוער הישראלי הולך ויורד עם הגיל ולקראת סיום התיכון הוא מגיע לגיוס עם כושר גופני המוגדר כמספיק עד בינוני. הנוער נופל בכושרו הגופני בהשוואה למרבית מדינות העולם המערבי.

דבר היום

חומה ומגדל

יובל התיישבות „חומה ומגדל", 50 שנה לאחר עליית תל עמל על הקרקע השוממת של בקעת בית־שאן, הוא אירוע הזורע מסיגרתו האפורה של הווה הטרוד בתוכניות כלכליות ובקיצוצים תקציביים. יש עדיין רבים בישראל שהספיקו לחוות את הרצף המסודר של פרק המסה. שהבנת התשתית למדינה. אך רבים עוד יותר בדור הנוכח רואים בגה שאירע בתנוכה תרצ"ז ובתקופות סמוכות היסטוריה רחוקה, נתון מוכר־מאליו וכמעט בלתי־נתבע. למען האחרונים, השוב לחזור ולהאיר את משמעותה של החולשה לתקוע יתד בשטחים נרשים – החלטת מוסדות היישוב היהודי בעת שלטון המנדט הבריטי הנוטה לאנס – חולשה שלא היתה יוצאת מן הנייר אל הנגד בלי נכונותם של הלוצים צעירים להגשים אישית ועיונית את התפיסה המשולבת של הקלאות וביטחון. בתקופה של התגברות הסיכסוך הלאומי היהודי־ערבי ושל אכזבה הדרגתית מהציפיה לפתרון קביל לשאלת ארץ־ישראל מוסות בריטית, סיקמה התיישבות זו היערכות למאבקים עתידים על היקפה ומיקומה של הישות המדינית, שלהשגתה יזמור היישוב היהודי. היתה בה הכרה מפוכחת עם מציאות קשה מוסכת כל נקודה חדשה עוינת שלטונית והתנכלות ערבית. המיישבים ידעו שאינם פורשים לחיי מנוחה ונחלה, אלא לעמידה מתמדת על משמר היישוב, עם ה"א הדייגה והבלטייה, בתקוה הארית של הם וביסורים ארציים יותר.

נסיונם של גופים פוליטיים כיום להיתלות לצרכיהם בהילה המוסרית של אנשי חומה ומגדל מעיד על יוקרת הרעיון וביצועו בקרב הציבור, אך לא על זכות הנתלים בו. הצלחתה של מדינת ישראל בתקומתה ובהתבססותה העבירה מן העולם את השימוש באמצעים התושיים, המתנדבים וקוראי־התיגר של תקופת קדם־המדינה. אין עוד „יישוב" העומד מול „שלטון זר" ומסכם עצה להערים עליו ו„לקבוע עובדות". בירושלים מושלת ממשלת ישראל, שלפקודתה סר צבא ההגנה לישראל. מדיניותה צריכה לקבוע היכן יופעל הצבא והיכן יוקמו יישובים חדשים. אין עתה מקום לפעילות פרטית, המיועדת להמריץ את הממשלה לבוא בעקבות יהודים חטופים, ושלמעשה מבקשת להכניע את הממשלה ולכפות עליה התנחלות והסתבכות בניגוד להחלטות מושכלות. כתרגיל ביחסי־ציבור, בעיקר מול ראשי־ממשלות ושרים שצמחו בתנועת העבודה ועוצבו בתקופת חומה ומגדל, הצליחו אנשי גוש אמונים לאמץ לעצמם מושג זה. אך הצלחה זו אינה צריכה להטעות: כיום, לצד הבטחון ההתיישבות הגבורים ממדיניות ממלכתית, בנגב ובגליל יותר מאשר סמוך לירדן, יש להשתחרר ולשחרר מתפיסות מתחתיות. לא חומה ומגדל מחשבתיים יועילו למשימות היובל הבא להתיישבות מופלאה זו.

ישראל והנשק הגרעיני (א')

היו דיבורים מעולם

מאת אלי טייכר

לבריטים יש נשק אטומי בקפריסין ועל סיפון אניות הצי השישי המשייטות באגן המזרחי של הים התיכון מוצבים טילים גרעיניים. ישראל – גם לו רצתה – לא יכלה להיות המדינה הראשונה שתכניס נשק גרעיני לאזור. במקרה הטוב ביותר היא יכולה להיות המדינה השלישית

בתחנת הרכבת ויקטוריה בלונדון מוכרים במוצאי־שבת את עתוני יום ראשון. כשבאתי לתחנה, סמוך לחצות, לרכוש את גליון „סאנדי טיימס" שהתפרסמו בו גילויי ואנונו, אמר לי מוכר העתונים, קוקני סמוק פנים, שכבר היה לאחר ארבע־חמש כוסיות, שכנראה גם אני ג'נטלמן מישראל. כשהרמתי גבות, התנדב להסביר כי עד כה היו אצלו כמה עשרות ג'נטלמנים ישראלים, כולם להוטים לרכוש את „סאנדי טיימס" . „מה כתוב בעתון הארור הזה שכל כך מעניין אתכם?" שאל הקוקני. „האם אתם מחזירים את המאנדט הבריטי על פלשתינה או מפסיקים למכור לנו תפוזי יפו?"

למחרת יום ראשון בבוקר, בערוץ ארבע של הטלוויזיה הבריטית, מישדר יוקרתי: הערכת עתוני סוף השבוע בהשתתפות כמה מן המבדרים הגדולים של פליט־סטריט ובראשם דייוויד פרוסט. „ובכן", אמר פרוסט, „הסקופ השבועי שייך לכאורה ל'סאנדי טיימס', על גילוי סודות הנשק הגרעיני של ישראל. אבל למעשה אין כאן לא סקופ ולא חצי סקופ. 'סאנדי טיימס' טחן, במחילה, את השחון. נו, באמת, מי אינו יודע כי יש לישראל פצצה אטומית?" הדיון בפרשת ואנונו הסתיים באותו מישדר ב־15 שניות ובאווירה של ביטול כללי.

גישה זו מסבירה מדוע לא היו גילויי ואנונו לאירוע תקשורתי עולמי. חוגים פוליטיים וצבאיים והעתונות במערב רואים כמובן מאליו שיש בידי ישראל נשק אטומי; השאלה – כפי שהציג זאת אחד העתונאים הבריטיים – אם לישראל יש *200 פצצות* או רק מאה, היא שאלה אקדמית גרידא. „אחרי הכל, כמה מטרות הראויות להתייחסות אטומית יש בכלל במזרח־התיכון, שבקנה־מידה עולמי גודלו כבול דואר" .

כידוע, התשובה הרשמית על השאלה אם יש לישראל נשק גרעיני היא גלגול עיניים לשמים בחסידות ואמירה, כי „ישראל לא תהיה המדינה הראשונה שתכניס נשק אטומי למזרח־התיכון". החוקרים חלוקים בדעתם למי זכות היוצרים על תשובה לעוסה לעייפה זו. יש טוענים כי נשלפה מהשרוול על־ידי דוד בן־גוריון כאשר נפגש עם הנשיא דה־גול בארמון „אליזה" בפאריס ב־14 ביוני 1960 (1): השנים שוחחו בנחת על עתידה של אלג'יריה, על המצב המדיני בעולם ועל משנתם של הפילוסופים הגדולים. לפתע שינה דה־גול את טעמו, נעץ בבן־גוריון מבט קשה והרעים בקולו. „אמור לי ביושר, מר בן־גוריון, למה אתה צריך כור גרעיני?" בן־גוריון, שנבעת משהו, הבטיח לגנראל מניה וביה, כי ישראל לא תייצר פצצה אטומית וכי לא תהיה הראשונה להכניס נשק גרעיני למזרח־התיכון.

יש מלומדים הטוענים כי הפזמון הישראלי החוזר, „לא נהיה ראשונים" וכו', יצא לאוויר העולם מפי שמעון פרס, בתשובה ישירה על שאלה ישירה של הנשיא קנדי, בפגישה שקיימו השנים בבית הלבן באפריל 1963 (2). הגירסה השלישית, כי „ישראל לא תהיה ראשונה" וגומר, נולדה דווקא בפגישת ראש הממשלה לוי אשכול עם הנשיא לינדון ג'ונסון ביוני 1964 .

כך או כך, הגירסה הישראלית העיקשת איננה, ומעולם לא יכולה היתה להיות, לא אמת לפחות מבחינת הפלפול התלמודי. לבריטים יש נשק אטומי בקפריסין, ועל סיפון אניות הצי השישי המשייטות באגן המזרחי של הים התיכון מוצבים טילים גרעינים. במצב דברים זה גם לוא רצתה ישראל לא היתה יכולה להיות המדינה הראשונה שתכניס נשק גרעיני לאיזור. במקרה הטוב ביותר תהיה המדינה השלישית.

בישראל קיימת אסכולה ובה בני זוג מוזרים למדי – נצים מזה ויונים מזה – הטוענת כבר עשור שנים ויותר שעל ישראל „להראות את ידה הגרעינית". כותב שורות אלה נשלח *בשנת 1978* על־ידי עתון „הארץ" לראיין את משה דיין ז"ל. כשבאתי לביתו בצהלה לקח אותי לחצר, הראה לי כמה מחרסיו ואחר־כך הודיע לי חד־משמעית, כי בגלל סכסוך קשה עם שוקן אין בדעתו להעניק ל„הארץ" ראיון. שאלתי מדוע לא סירב לי בטלפון והיה חוסך לי בכך את הטירחה לבוא לביתו. דיין המשיך להעביר את חרסיו הלוך ושוב ולפתע אמר: „אם יימשך מירוץ החימוש במזרח־התיכון – והוא יימשך ויתעצם – נגיע למצב שבכל חצר בישראל יעמוד טנק, ליד הכניסה לכל בית יחנה נגמ"ש ועל הגג יהיה מסוק. המדינה פשוט תפשוט את הרגל. אנחנו דומים לגוף של ממותה – זה הצבא – המוחזק על־ידי שתי רגלים כלכליות של חסידה. עלינו להחזיק צבא קטן, יעיל, זול, אפילו מקצועי, לבטחון שוטף ולתקריות מוגבלות ונשק גרעיני לעימות כללי. אחרת נידרדר לחנק כלכלי גמור..."

דיין נתן לדבריו פומבי פעמים רבות. לדוגמה במארס 1976 (3) אמר לחברי לשכת המסחר ישראל־אמריקה (4): „ישראל הגיעה לקצה גבול היכולת של קליטה כמותית נוספת של כלי־נשק קונבנציונליים . עלינו לנסות להשיג אופציה גרעינית, כדי שאם יווצר מצב שבו תהיה המדינה בסכנה חמורה לקיומה ידעו הערבים שאנו יכולים להרוס גם אותם. לא נוכל לאורך ימים לפתח דורות חדשים של מטוסים ולהפוך את הארץ למחסן נשק אחד גדול. מבחינת המגמה ההתעצמותית שלנו, אנחנו מוכרחים לשים את הדגש על איכותו של הנשק ולא על כמותו – ומבחינת האיכות עלינו לפתח נשק גרעיני" .

דברים בוטים הרבה יותר אמר דיין בראיון לרשת הראשונה של הטלוויזיה הצרפתית (5) ב־28 בפברואר 1976: „יש לחשוב על העתיד, ובשביל ישראל חייב העתיד לכלול את האופציה הגרעינית ואת האפשרות להחזיק כלי־נשק גרעיניים בלי כל פיקוח מבחוץ. סבורני, הדגיש דיין, כי יש לנו האפשרות לייצר עתה את הפצצה. אנו מדינה קטנה ואמריקה איננה עוד השוטר של העולם. עלינו להגן על עצמנו" (6).

הכרזת דיין עוררה, כמצופה, מהומה רבתי. האשימו אותו ב„גרימת נזק כבד למדינה" מכאן, אך מן העבר השני העתידו עליו שבחים על דברים שיש בהם ערך של הרתעה ממדרגה ראשונה. דברי דיין היו כמו הד ותזכורת לנאומו של שמעון פרס בדיון שנערך בכנסת ב־5 ביולי 1966, בעקבות ידיעה ב„ניו־יורק טיימס" (28.5.66) על ביקור שערכו אמריקאים באותה שנה בכור בדימונה. וכך אמר פרס: „אני יודע שהערבים חושדים בנו. אני יודע שהחשד הזה הוא *כוח מרתיע*. מדוע עלינו לפזר את החשד הזה, מדוע עלינו לפענח אותו? " (7). התבטאות של מ"מ מקום ראש הממשלה שמעון פרס בעניין הנשק הגרעיני היתה בזמנה יותר ממרומזות, אם כי לא נקלטה אז במלואה. בעימות הטלוויזיוני בינו לבין מנחם בגין ערב הבחירות ב־1977 , מנה פרס את שבחי המערך והשגיו ובין היתר אמר: „יש לנו משהו בדימונה". הוא לא אמר יש לנו כור בדימונה, גם לא יש לנו קריה למחקר גרעיני בדימונה. הוא אמר „משהו בדימונה" (8).

מנגר כתבה יונה צחורה, לובה אליאב, דברים כמעט זהים. בספרו „ארץ הצבי" מתבטא אליאב בבהירות מקפיאת דם: „אם יצליחו הערבים אי־פעם... להביא את ישראל אל סף השמדה יושמדו אף הם. ממכל האיזור ותושביו לא ישאר שריד ופליט. לא יהודים ולא ערבים. לא יהיו מנצחים ומנוצחים. ישארו רק אפר וחורבן טוטאלי. לא תהיינה תהלוכות נצחון לא בדמשק ולא בקאהיר כי לאחר קרב 'קרני חיטין' מודרני לא תהיה דמשק ולא תהיה קאהיר. האם על כך חולמים הערבים? האם מבינים הם כי במירוץ הטכנולוגי לקראת הכרעה בכוח הם אחוז את המועד?" (9)

דבריו של לובה אליאב הם ביטוי להשקפה, כי „רק בחסות האפשרות לפיתוח אופציה הגרעינית נוכל לקבל על עצמנו את הסיכונים הרבים שבוויתורים טריטוריאליים ובהובלת היקף העוצמה הקונוונציונלית". הנוסח הזה הוא של תת־אלוף (מיל.) ישכה שדמי במאמרו „נשק גרעיני – גשר בין שלום ובטחון " („מעריב", *23.12.77*); הוא מבטא תפיסתו של חלק גדול במחנה היוני הרואה בנשק גרעיני ערובה לחזרה לגבולות 1967 .

ההכרזה המפורסמת ביותר מפי האישיות רמת המעלה ביותר בנושא האטומי באה מפיו של פרופסור אפרים קציר, כשהיה נשיא המדינה. בקבלת פנים, במשכנו

(המשך בעמוד 8)

בזווית חדה / חגי אשד

„הדיבוק הפלשתינאי" מימין

„האש"פיסטים מימין" משחקים לידי ארגון הטרור הזה: הם חוזרים ומגנים אותו ושוב מחזירים אותו למרכז הזירה

בארצנו מתהלך „דיבוק פלשתינאי". הוא מכה בנו על שמאל, גם על ימין. יש בקרבנו רבים וגם טובים שיש להם אובססיה של עיסוק באש"ף, לטוב או לרע. בלעדיו הם לא יכולים. הוא לא מרפה מהם. יש שמסייעים לתעמולתו מרצון, מתוך שכנוע שהוא צודק בכל האשמות שהוא מטיח בנו, ויש להיפך, שמסייעים לו על־ידי הטחת אשמות בו ודק בו, כל יום תמיד. אלה משמאל ואלה מימין.

לך תסביר לאלה מימין שהעיסוק האובססיבי, הכפייתי, באש"ף וב„אמנה הפלשתינאית" מסייע לתעמולתו של אש"ף ולא להיפך. לך תאמר להם שהסברה חיובית ואופטימית, הזורעת תקווה בלב הבריות שיש סיכוי לשלום, ושזו הדרך שישראל הולכת בה, היא הסברה נגד מטרות אש"ף, שיעילותה גדולה פי כמה וכמה מהסברה שלילית ופסימית, העוסקת כל היום בהוכחת הטענה שאין כל סיכוי להתקדמות לקראת שלום, והכל בגלל אש"ף ו„האמנה הפלשתינאית" שלו.

לך תסביר להם שהסברה טובה אסור לה להעמיד במרכז הזירה את היריב ואל לה למקד בו את תשומת־הלב. אם כך אתה עושה, אתה כורה לו אוזניים רבות יותר, שרוצות לשמוע מה יש לו להשיב על הטענות הישראליות נגדו ונגד „האמנה הפלשתינאית" שלו. כמו, למשל, האם יהיה אש"ף מוכן ומתי יהיה מוכן, כביכול, לשנות אותה, ואילו תנאים יהיה על ישראל למלא, קודם־כל או בו־זמנית, כמו למשל הכרה באש"ף ובזכות ההגדרה העצמית של העם הפלשתינאי, בתמורה על ביטול „האמנה", או על שינוייה, ועוד ועוד.

לך תסביר לכל „האש"פיסטים מימין" שלנו, שהם עצמם משחקים לידי אש"ף: שהם מחזירים אותו במו ידיהם אל מרכז הזירה, בעוד שלאמיתו של דבר הוא כבר נדחה לצדדים, וכבר נחלש מאד הרצון במערב להאזין לתעמולת הכזב והשיטנה שלו נגד ישראל והציונות והעם היהודי. לך תסביר להם שאש"ף, כמות שהוא, כבר יצא מהאף לאנשים רבים בעלי רצון טוב, שהאזינו לו בעבר וכבר נואשו בהווה מיכולתו לתרום משהו לפתרון הבעיה הפלשתינאית.

וזו השאלה שיש לשאול עכשיו – מה הטעם בניפוח חשיבותו של אש"ף? איזה צורך יש להפוך אותו בעיני דעת־הקהל העולמית לפארטנר העיקרי – השלילי או החיובי – לדו־שיח עם ישראל, בשעה שלאמיתו של דבר הוא איננו כזה ולא צריך שיהיה. מי לא רואה ומי לא שומע מה פלגי אש"ף, המסוכסך והמפולג, הרצחני והשקרני, אומרים זה על זה ועושים זה לזה ומה כולם יחד ולחוד עושים לשיעים בלבנון, על אדמתם ובבתיהם; מי לא מבין מה הם יעשו בגדה המערבית זה לזה ולכל היתר, אם יורשה להם לפעול גם שם. צריך להיות בקי בכל סעיפי "האמנה הפלשתינאית" כדי להבין זאת? תנו לעובדות לדבר.

מי שמדבר כל היום על אש"ף זורע יאוש וחוסר תקווה לגבי סיכוי כלשהו של הידברות והתקדמות לקראת שלום. יש בקרבנו נביאי זעם וחורבן כמו מידון בנבנישתי (ראה מאמרו ב"דבר" ביום קשי, *26.12*, „הרפובליקה השניה", בהמשך למאמרים רבים אחרים שלו באותה רוח) . גם הדבקים בציטוט „האמנה הפלשתינאית" מחזקים את היאוש, בסופו של דבר. איזה סיכוי ואיזו אפשרות יש להידבר עם כאלה שרוגלים באמנה [illegible] כזאת?

במקום לדבר כל הזמן על אש"ף ועל „האמנה הפלשתינאית" שלו ועל יאסר ערפאת, השקרן והחמקן והרצחן בסתר ובגלוי, צריך לדבר יותר ויותר על המלך חוסיין ועל תהליך „הירדניזציה" של הגדה ועל תוכנית הפיתוח שלה לחמש השנים הבאות, שהמלך חוסיין רוצה לבצע ושרוב מדינות המערב כבר החליטו להקציב לה סכומי סיוע.

לכך יש חשיבות מכרעת. זהו איתות אמריקאי ואירופי לתושבי הגדה שחוסיין הוא הכתובת והוא הסיכוי היחיד להתקדמות לקראת שלום. צעד אחרי צעד. שלב אחרי שלב. זהו איתות שעכשיו הזמן להתחיל לעשות את הצעד הראשון. למעשה, זה יהיה בלי אש"ף, במקומו ונגדו; להלכה, זה יהיה תוך המשך תשלום מס־השפתיים לאמירה שאש"ף הוא הנציג (יש אומרים הבלעדי ויש המשמיטים זאת מן הנוסח) של העם הפלשתינאי.

ככה עושים דברים כאלה. מתבקים את אש"ף, כדי להדוף אותו הצידה ממרכז הזירה, בשקט ככל האפשר, כדי שחוסיין ותומכיו יאזרו עוז ויתקרבו לאט־לאט אל המקום המתפנה במרכז. גם אם זה לא יקרה, כדאי וצריך לעשות כל מה שאפשר כדי שזה כן יקרה ויוכל לקרות.

ישראל צריכה להראות לעולם פנים מאירות של תקווה וסיכוי ולהציע תוכניות קונסטרוקטיביות של התקדמות לשלום, במקום להראות לעולם – וגם לבניה ולבנותיה הגדלים בארץ הזאת – פנים זעופות וקודרות של יאוש משלום ובמקום להטיל על הערבים ועל אש"ף את האשמה על כך שאין עם מי לדבר ואין על מה לדבר וזה הכל. נוסח ההסברה הכפייתי של שלילה טוטאלית של „האש"פיסטים מימין" מסייע לאש"ף, כמעט כמו „הדיבוק" של הלקאה עצמית ושל ותרנות טוטאלית של „האשפ"יסטים משמאל". כרגיל, אלה מסייעים לאלה.

ירידתו ועלייתו של מחיר הנפט (ב')

ימאני שילם את המחיר

מאת אלי אדום

מלחמת הנפט הגיעה אל קיצה יחד עם שנת 1986. גם אם תימשך ההתחרות ב־1987, ספק אם צרכני הדלק יוכלו ליהנות בשנים הבאות ממחירי אנרגיה נמוכים כמו בשנה המסתיימת

בגלל התמוטטות מחירי הנפט בקיץ 1985 קטנו הכנסות הנפט של רוב היצואניות ביותר מחצי: ההתמוטטות פגעה קשה במיוחד באותן מדינות אופ"ק שלא יכלו להגדיל את היצוא שלהן במידה משמעותית (כולן, להוציא סעודיה וכווית), וכן במקסיקו, במצרים ובנורווגיה.

גם סעודיה לא שבעה נחת מ„מלחמת המחירים". היא הצליחה אמנם להגדיל את היצוא שלה בין אוגוסט 85 לאוגוסט 86 מ־2.2 ל־6.2 מיליון חביות ביום, אך גם ההכנסות שלה הלכו ופחתו והיא נאלצה לדחות פעמיים את פרסום תקציבה לשנת הכספים 1986/87, מחוסר ודאות לגבי הכנסות הנפט הצפויות לה.

יתירה מזו, בניגוד לציפיות, ועל־אף ירידת המחירים התלולה, לא פחתה תפוקת הנפט הכוללת של המדינות הלא־קומוניסטיות שמחוץ לקארטל, במחצית הראשונה של 1986, לעומת התפוקה המקבילה בשנה שלפני כן. זאת משום שהוצאות ההפקה הישירות ברוב השדות הקיימים בעולם – וכוודאי בגדולים שבהם קטנות בהרבה מחמישה דולר החבית.

גם צריכת הנפט של העולם המערבי לא גדלה ביותר משני אחוזים וחצי עד שלושה אחוזים על־אף הוזלת הדלק לצרכנים הסופיים, והחלק הארי מתוספת התפוקה של אופ"ק, שנקנה במחירי מציאה, הופנה ככל הנראה להגדלת המלאים במדינות המייבאות.

כל אלה, ומיוחד המצב הכלכלי קשה שנקלעו אליו רוב מדינות אופ"ק בקיץ 1986, שכנעו את הקארטל ששבר „מלחמת המחירים" יוצא בהפסדה, והגבירו את הלחץ בתוך הארגון לסיום המלחמה. החוגים השליטים בארצות אופ"ק העריכו, ככל הנראה, שאם המחירים יישארו בשפל – שמונה דולר החבית – ועל אחת כמה וכמה אם יוסיפו לרדת, עלול הדבר לערער את היציבות הפוליטית של משטריהם.

גם הסעודים, שפתחו במלחמה, מוכנים היו עתה לחדול ממנה, מתוך הנחה, ששאר מדינות הקארטל „למדו את הלקח" והן יהיו מוכנות להקצות לסעודיה חלק גדול יותר מתפוקת אופ"ק משהותירו לה לפני פרוץ המלחמה. ציפיות אלה התממשו רק בחלקן.

בתחילת אוגוסט הכריז אופ"ק על הפוגה של חדשיים ב„מלחמת המחירים" החל ב־1 בספטמבר. עיקרה: הקטנת תפוקת הארגון מ־*21* מיליון חביות ליום ל־17 מיליון ח/י בקירוב. על־פי ההחלטה אמורות היו מדינות הקארטל לחזור ולהגביל את תפוקתן למכסות שנקבעו בסתו 1984, ורק לעיראק, שמכסתה שיקפה את כושר היצוא שלה דאז ושהצליחה בינתיים להגדילו בהרבה, הותר, בהמלצת איראן אויבתה, להפיק כמה שתוכל במסגרת האילוצים הלוגיסטיים שלה. הנדיבות שגילתה איראן דווקא כלפי עיראק יכולה ללמד על גודל המצוקה הכספית שנקלעה אליה טהראן בתום שש שנות מלחמה, מחמת ירידת מחירי הנפט, ועל הפצה העז לגרום להעלאתם.

סעודיה וכוויית התנו את הסכמתן ל„הפוגה" בכך, שעם סיומה יקבלו מכסות־תפוקה גדולות יותר מאלה שנקבו בהסדר הזמני (4.35 מיליון ח/י לסעודיה ו־900 ח/י לכוויית). רוב יצואניות הנפט בעולם השלישי וכגוש הקומוניסטי הבטיחו לסייע לאופ"ק באישוש המחירים, ואפילו נורווגיה, „ההכרה בנאט"ו" ואשר ממשלתה התחלפה על רקע קשיים כלכליים שנבעו מירידת מחירי הנפט, הכיצה נכונות להקטין את היצוא שלה. מקסיקו התחייבה לקצץ את היצוא שלה ב־10%, בריה"מ הבטיחה להקטין את שלה ב־100,000 חביות ליום; סין הודיעה על הקטנת היצוא בשני מיליון טונות במחצית השניה של 1986, ונורווגיה כישרה על הקטנת יצוא הנפט שלה ב־10% בחדשים האחרונים של השנה. גם מאלזיה, עומאן ומצרים הבטיחו לתרום להקטנת עודף ההיצע בשוק הנפט העולמי.

שוק הנפט הגיב על החלטת אופ"ק בעליית מחיר „הספוט" מייד בכ־50%. נפט בריטי, שנסחר בסוף יולי ב־9.15 דולר החבית, נמכר באמצע אוגוסט ב־14.55 דולר; מחירו של נפט אמריקאי קל עלה בין שני המועדים מ־11.10 ל־15.90 דולר החבית, ומחירו של נפט מזרח־תיכוני מדובאי, הדומה בטיבו לסעודי, עלה מ־7.50 ל־12.80 דולר החבית. מצרים, שמהשיכה למכור במחירים „קבועים", העלתה את מחיר הנפט הקל שלה מ־7.35 דולר החבית בסוף יולי ל־12 דולר ב־20 באוגוסט ואת מחיר הנפט הכבד משנה ל־10 דולר החבית.

לא כל מדינות הקארטל כיבדו את „הסכם ההפוגה" ככתבו וכלשונו, אך כיוון שאיראן לא הצליחה למלא את מכסתה בגלל ההתקפות העיראקיות החוזרות על מסופי היצוא ועל נתיבי השיט שלה, לא גדלה התפוקה של אופ"ק כולו על „התקרה" שקבע הארגון להדשים ספטמבר ואוקטובר.

אולם שלום־הבית בקארטל לא האריך ימים. כאשר נועדו שרי אופ"ק בתחילת אוקטובר כדי להחליט על מהלכיהם הבאים, תבעו סעודיה וכוויית לערוך חלוקה חדשה של המכסות, שתגדיל את חלקן היחסי בתפוקת הקרטל. בד בבד דרשו הסעודים, מפי דוברים רשמיים בריאד, לחדול ממכירת הנפט במחירי „נט־בק" וכדומה, ולחזור לשווק במחירים קבועים „שלא יהיו נמוכים מ־18 דולר החבית". התברר שהצגת הדרישה זו היתה שגיאה טאקטית, כשום שהחלישה את עמדת המיקוח של סעודיה. שאר מדינות אופ"ק, שמצבן הכספי היה קשה בהרבה מזה של סעודיה, הסיקו, בצדק, שאם ריאד להוטה כל־כך להעלות את מחיר הנפט, היא לא תחדש את „מלחמת־המחירים", גם אם ידחו את תביעתה להגדיל חלקה בתפוקת הקארטל, על חשבונן. ואמנם סעודיה נאלצה לסגת מדרישתה, אך כוויית, העשירה מכולן, עמדה על שלה עד הסוף, ובתום שבועיים וחצי של דיונים נאותו שאר המדינות – שרובן במצוקה כספית – להגדיל את מכסתה ב־100,000 חביות ליום (ביותר מ־10%), מחשש שאם יתמידו בסירובן, תתפוצץ הוועידה ומחירי הנפט יידרדרו שוב. המפיקות הקטנות ביותר בארגון זכו אף הן בתוספות תפוקה משמעותיות מבחינתן (אקוואדור ב־20% וגאבון ב־17%), ולרוב המדינות האחרות ניתנו תוספות סמליות, כדי „להמתיק את הגלולה" הכוויתית. בסך־הכל הועלתה „תקרת" התפוקה של אופק ב־235,000 חביות ליום, כלומר לקצת יותר מ־15 מיליון ח/י, למעט תפוקתה של עיראק, שהורשתה גם הפעם להפיק ללא הגבלה. זה היה עד סוף 1986.

[illegible] הסעודים. דווקא הם, שציפו ש„מלחמת המחירים" תוריד את כל שאר מדינות אופ"ק ואת רוב יצואניות הנפט שמחוץ לקארטל „על הברכיים", ותחזיר להם את ההגמוניה בשוק הנפט העולמי, דווקא הם יצאו מן הכינוס בידיים ריקות. מצבם היחסי לא רק שלא שופר, אלא אף הורע.

את מחיר הכשלון שילם שר הנפט הסעודי, אחמד זכי ימאני, שכיהן בתפקידו *24 שנים* תמימות, והיה „דיפלומט הנפט" הוותיק והמנוסה בעולם ולזכותו נזקפו רוב הישגי אופ"ק בשנות ה־70. ימאני חלק על דעת פאהד מלכו, שנסה בעת ובעונה אחת להגדיל את תפוקת סעודיה ולהעלות את מחיר הנפט, וזאת בשעה שמכלי הדלק בארצות המייבאות מלאים עד אפס מקום נפט „זול" ומזין העשוי למלא את מקום הנפט ממקורות אופ"ק, אם הקארטל ינסה להעלות את מחירו בלי לקצץ בתפוקה. ימים ספורים אחרי שובו מז'נווה, שבה נערכה ועידת הקארטל, הודח ימאני מתפקידו בלי מלת תודה אות על שירותו הממושך והנאמן לבית המלוכה הסעודי. וכדי בזיון וקצף – גם דרכונו ניטל ממנו, לפחות זמנית. הצעד הראשון של ממלא מקומו הארעי, שר התכנון הישאם נאזר, היה לזמן את „ועדת המחירים" של אופ"ק, שהמליצה, כדרישת סעודיה, לשוב למחירי נפט קבועים ברמה של 18 דולר החבית.

בחודשים שחלפו למן הכרזת „ההפוגה הראשונה", בתחילת אוגוסט ועד ראשית דצמבר, נעו מחירי „הספוט" במסוטלת, עם תנודות שבועיות (ולעתים יומיות) חריפות. מחיר הנפט מן הים הצפוני נע בין 13.50 ל־15.35 דולר החבית (פרט לירידה חד־פעמית ל־12.75 דולר, אחרי הדחת ימאני) והמחיר של נפט אמריקאי קל – בין 14.00 ל־ 16.35 דולר החבית. נפט מזרח־תיכוני מדובאי נסחר באותה תקופה במחירים שבין 12.00 ל־14.50 דולר החבית.

בערכה האחרונה של הדראמה „מלחמת מחירי הנפט 1986", שהוצגה בז'נווה בין 9 ל־20 בדצמבר, פרץ הסכסוך העיראקי־איראני, שהובלע עד אז בדיוני הקארטל, במלוא עוזו. באידך גיסא, אבן־הנגף העיקרית בוועידות הקודמות של אופ"ק, המחלוקת בין סעודיה לבין שאר חברות הקארטל, הוסרה מעל שולחן הדיונים על־ידי הסעודים עצמם, שנקטו הפעם קו פראגמטי לחלוטין, שתאם את השקפותיו של ימאני המודח יותר מאשר את עמדותיו המוצהרות של המלך פאהד.

כדי לאפשר את העלאת המחיר ל־18 דולר החבית בשוק רווי נפט, הציעה סעודיה לקצץ את מכסות התפוקה של כל מדינות הארגון, למשך חצי שנה, ב־7.25%. קיצוץ זה היה מותיר לסעודיה תפוקה של ארבעה מיליון ח/י ויצוא של כ־3.5 מיליון ח/י (וזהי, כנראה, הכמות המינימלית המתיישבת עם אומדן ההכנסות בתקציב הסעודי לשנת 1987).

בשעה שריאד מגלה פשרנות, קפץ על אופ"ק רוגזה של בגדד ושל טהראן. בגלל ההתנגדות ארוכות הטווח של חיל־האוויר העיראקי, שהגיע בחודשים האחרונים אל מסופי הטעינה המרוחקים ביותר של איראן, הצטמצמו מאד יצוא הנפט של זו. לפיכך התנגדה טהראן הפעם, בניגוד לעמדתה בוועידות הקודמות, שעיראק תשוחרר מהגבלות התפוקה, מה גם שכושר היצוא העיראקי עומד לגדול בכ־2.3 מיליון בגלל התגברות יכולת הספיקה של צינור הנפט המוליך מכרכוך דרך תורכיה לים התיכון. (הצינור העובר בסוריה נסגר עוד בתחילת 1982 על־ידי דמשק, התומכת בטהראן במלחמתה בבגדד). דווקא משום כך התנגדה עיראק לדרישת איראן, ששאר מדינות אופ"ק תמכו בה, להקצות לה מכסה של פחות מ־1.5 מיליון, ודרשה להשוות את מכסתה לזו של איראן.

בסופו של דבר הוחלט לקצץ את כל המכסות למחצית הראשונה של 1987 בכ־7.5% ולקבוע מחיר משוקלל של כ־18 דולר החבית ל„סל" של שבעה סוגי נפט שונים, תוך מתן אורכה של חודש ימים להחלפת הסכמי היצוא הקיימים, המצמידים את מחיר הנפט הגלמי לשווי השוק המשתנה של מוצרי הנפט, בחוזים המבוססים על המחיר החדש. עיראק לא הצטרפה להסכם, אך חלק מן הנפט שלה מוזרם לים האדום בצינור העובר בסעודיה, ואם ריאד תרצה ותעז – היא תוכל „לחסום" את היצוא העיראקי.

עתה נותר רק לראות אם יקיימו מדינות אופ"ק את ההסכם החדש, אם יתנו חברות הנפט המערביות יד להחלפת הסכמי ה„נט־בק", שהבטיחו רווח ודאי, בחוזים שמחיריהם קבועים מראש ועלולים להנחיל גם הפסדים, כיצד יגיב שוק ה„ספוט" על החלטות הקארטל ואיך יתנהגו יצואניות לא־אופ"ק – האם יקטינו אף הן את תפוקתן או שמא ינסו למלא את החסר שייווצר בשוק, אם אופ"ק יעמוד בדיבורו. דבר אחד ברור: „מלחמת מחירי הנפט" הגיעה לקיצה מקץ 1986, וגם אם התחרות בשוק הנפט תימשך ב־1987, ספק אם צרכני הדלק יוכלו ליהנות בשנים הקרובות ממחירי אנרגיה נמוכים כמו אלה שזכו להם בשנה האחרונה.

(מאמר שני ואחרון בסדרה)

הכותב הוא מנהל מרכז המידע של המכון הישראלי לנפט ולאנרגיה.

תחזית לקויה מסינגפור

מאת דנקה הרניש

בבית מרקחת בתל־אביב נרשמו 175 לרכוש החיסון לשפעת; לרוקח סופקו אתמול מהמשלוח האחרון 3 חיסונים למכירה

משרד הבריאות מנסה לשכנע את הציבור, בהודעות מרגיעות, לחדול מריצת האמוק אחר תכשירי החיסון נגד שפעת סאייוון־סינגפור. בלי להכנס לוויכוח אם החיסון נגד מחלה זו נחוץ באמת לכל דורש, יש למשרד הבריאות סיבה טובה מאד לפעול להרגעת הציבור – את תכשיר החיסון אין למצוא, למעשה, על מדפי בתי־המרקחת בארץ. מתוך המשלוח האחרון, שסופק אתמול לבתי־המרקחת, קיבל בית־מרקחת תל־אביבי גדול שלושה חיסונים בלבד בשביל 175 האנשים שנרשמו אצלו לרכישת החיסון. זה אופייני למצב השורר בכל בתי־המרקחת בארץ. יש מידת אמת בהודעת הסתדרות הרוקחים, הגורסת כי משרד הבריאות „עושה צחוק מהציבור".

הכל מצביע על כך, שתחזיתו של משרד הבריאות בעניין פריצתה של שפעת סינגפור בארץ היתה לקויה . ראש אגף שירותי הבריאות במשרד הבריאות, ד"ר עלמה אבני מודה, כי עוד

(המשך בעמוד 8)

מַדי המצפון

מאת אוריאל בן־עמי

את התפקיד המחליא של מניעת טרור בשטחים יש להטיל על אנשים פחות רגישים...

כשבוע שעבר פורסמה בקשה מרגשת בעתון "הארץ". כשלוש־מאות קצינים וחיילי מילואים, פנו מעל דפי העיתון לראש־הממשלה ולשר־הבטחון, תוך חרדה אמיתית על "אובדן ערכים ועל אבדן חוש המציאות". הם פנו אליהם – תוך ציון דרגותיהם, ליד כל שם – בבקשה שקשה לסרב לה, במדינה דמוקרטית: "נשבענו להגן על שלומה ובטחונה של מדינת ישראל ואנו נאמנים לשבועה זו. על כן, אנו פונים אליכם לאפשר לנו לא לקחת חלק בתהליך הדיכוי והכיבוש בשטחים".

רק ראש־הממשלה ושר בטחון אטומי־לב, יעברו על בקשה כזו לסדר היום. ההיגיון שלה הרי נקי מכל רבב ולכן אפשר גם להיענות לה, ללא קושי. חייל מילואים המתייצב לשירות, ימלא טופס שירות מיוחד כבקשתך. בטופס הזה הוא יציין אזור־מצפון, לפי סיווג ויבדק את הקושי לסרת בהם, על־פי סף רגישותו.

על פי ההגיון הזה, יותר גם לכל מצפונאי לובש מדים, לבקש לרדת במקומות מדכאים במיוחד. למשל, ליד האוניברסיטה העברית, בגבעה הצרפתית בירושלים. החיילים בעלי מצפון מפותח במיוחד, יוכלו לרדת גם ברמת־הגולן. לסורים ממילא, אין זמן היום להתעסק אתנו.

על־פי ההגיון הזה, לא ימונה עוד אלוף פיקוד מרכז, שנולד בקיבוץ של "השומר הצעיר". צה"ל חייב להתחשב באנשים רגישים במיוחד. לא ייתכן שריח הכיבוש ידבק בלוחמי חופש. את התפקידים המחליאים האלה, של מניעת טרור בשטחים - תובה להטיל על אנשים פחות רגישים. לצה"ל החזק שלנו יש מספיק עתודות, כדי להחליף מפקדי גדודים מצפוניים בכאלה שמסוגלים להתגבר.

בכל־זאת מתעוררת בעייה קטנה, בבקשה המצפונית הזו. אם רק נאמניה של גאולה כהן יסרתו בשטחים - איך נדע בדיוק מה קורה שם? מי יספר לנו על קצינים שסרחו ולא הועמדו לדין? מי ישמור על טוהרו של צה"ל, אם אנשי המצפון לא יהיו שם?

אבל צה"ל שלנו יתגבר, בוודאי, גם על הבעייה הקטנה הזו. אגף האפסנאות יספיק בקרוב ספסים מעודכנים, כדי למנוע כל אפלייה. הספסים האחידים האלה יועברו לכל הצבאות במדינת ישראל. חיילים מצבא "יש גבול", חיילים מצבא גוש־אמונים, חיילים מצבא התק"מ וחיילים מצבא הגוש־המושבים - יוכלו לשרת ביחידות מצפון מיוחדות. עקב רגישותן של אותן יחידות - יוקם להן בסיס מרכזי שיתאם את פעילותן.

מקומו של אותו בסיס, טרם נקבע. אם ישראל תמשיך להיות מדינה דמוקרטית, הוא בוודאי יוקם בכלא 6 .

מכתבים למערכת דבר

השגריר אליצור ופרשת ולדהיים

בשבועות האחרונים הופיעו מספר פעמים בכלי התקשורת התבטאויותיו של שגרירה לשעבר של ישראל באוסטריה, מיכאל אליצור, בהן השמיע ביקורת על מדיניות הממשלה בנושא ולדהיים וניסה להמעיט מחשיבות מעמדו של נשיא אוסטריה והעובדות שנתפרסמו על עברו הנאצי. דברי אליצור, אשר התראיין וצוטט גם בכלי תקשורת זרים, גרמו למבוכה בקהילות יהודיות אשר מחו על בחירתו של ולדהיים לנשיאות, ויצרו סימן־שאלה על מדיניות ישראל הרשמית.

מוטב היה כי אליצור יעקוב אחר התגובה של הזרמה וביקורת בדעת־הקהל הבינלאומית ולא ינסה לגונן על ולדהיים ואוסטריה מירושלים. נוכח סירובן של מדינות להזמין אותו לביקור ממלכתי, למרות מאמציו הרבים, כינה המגזין הגרמני רב התפוצה „דר שפיגל" את ולדהיים „האדם הבודד בארמון ההופבורג" והפופולריות שלו ירדה לשפל המדרגה גם בתוככי אוסטריה.

חתן פרס נובל לשלום, הסופר אלי ויזל, אמר בטקס שנערך לכבודו ב„יד־ושם", כי את בחירתו של ולדהיים יש לראות, כמו את פרשת ביטבורג, במסגרת הרחבה של הניסיון ל„יפות" ולהשכיח את מוראות השואה וממדיה האמיתיים. אלי ויזל קרא להתפטרותו של ולדהיים והדגיש, כי תפקיד הנשיאות הוא בראש וראשונה תפקיד מוסרי ובחירתו מהווה כתם על אוסטריה והאנושות כולה. גם כנסת ישראל שעברה בקפדנות על חומר הראיות סמכה את ידיה על החלטת הממשלה להחזרת השגריר ורשמה לפניה הודעות רה"מ ושה"ח אשר קבעו במפורש, כי ההאשמות נגד ולדהיים הן חמורות ביותר ומשמעות בחירתו היא „שכחה זדונית והבנליזציה של הפשע האיום ביותר אשר המיט קלון ושואה על יבשת אירופה כולה". על משרד החוץ לפעול לכן להפסקת הופעותיו של מר אליצור המפר את התקנות והנוהלים החלים על שגרירים המסיימים את תפקידם.

יצחק קורן
יו"ר ההנהלה הישראלית
של הקונגרס היהודי העולמי

ישראל – והמערך האסטרטגי העולמי

פרשת מכירת הנשק לאירן היא עדות נוספת לתפקיד המזוהם אותו ממלאת ממשלת ישראל במערך האסטרטגי העולמי של בעלי ההון והחוגים המיליטריסטים בארה"ב.

כו בזמן שהשליקיה הצבועה ארה"ב־ישראל־בריטניה מתיימרת להוכיח לעולם את חשיבות המאבק בטרור, הולך ונחשף בפני תבל ויושבי בה אחד המעללים המכוערים ביותר של ארה"ב וגרורתה ישראל, הדואגות להאריך את המשך מרחץ־הדמים שבין עיראק לאירן, תוך כדי ניצול רווחי אספקת הנשק להגברת התמיכה בארגון המרצחים הטרוריסטי הקרוי: „קונטראס".

עם כל הכאב על פגיעה בחפים מפשע כתוצאה ממעשי טרור אלמוניים המבוצעים ברחובי אירופה, ראוי הוא שנדע, כי הטרור בממדים הנוראים והאכזריים אינו הטרור שמפר את השלווה ביבשת אירופה, אלא זהו הטרור הנוראי שמשתולל נגד עמה של ניקרגואה, זהו הטרור שמבצעים כנופיות מוסלמיות נגד עמה של אפגניסטן, זהו הטרור של שליחי הסי.אי.איי. נגד עמה של אנגולה, זהו הטרור האימתני שמטיל המשטר הגזעני על מיליוני שחורים בדרום־אפריקה, זהו הטרור הרצחני של כנופיית פינושה בצ'ילה.

מצער מאוד, שמאחורי הטרור המאיים ביותר על שלומה וקידומה של האנושות, עומדים שליטיה של ארה"ב בסיועה הפעיל של ממשלת ישראל, העוזרת לשליטי ארה"ב להשליט טרור וללבות מתיחות בינלאומית.

מלחמת אירן־עיראק ממשיכה להשתולל משום שהכמורה השיעית השלטת באירן מעוניינת להסיח את דעת־הקהל האירנית מהבעיות הכלכליות והחברתיות החמורות השוררות בארץ זו. המוני העם האירני אשר ביצעו את ההפיכה נגד השאה קיוו להקמת משטר חברתי שבו השוויון הכלכלי והחברתי יהיו המטרה החשובה ביותר. הכמורה השיעית בשיתוף עם הבורגנות האירנית – שניצלו את זעמם של ההמונים נגד השאה, ובגדו במטרות המהפכה והשאירו על כנו את אי־הצדק – חיפשו אמתלה כדי להסיח את דעת ההמונים מאי־רצונם לבצע את הרפורמות החברתיות.

על רקע דברים אלה יש להבין את המשך המלחמה המזוהמת הזאת, ויותר מכל, זוהי הסיבה מדוע ארה"ב וישראל מעוניינות להבטיח את המשך השלטון האיסלמי הקנאי באירן: המשך שלטון הכמורה השיעית באירן מבטיח את המשך שליטת הבורגנות האירנית והפיכת אירן ברבות הימים לבסיס אנטי־סובייטי. הוא גם מבטיח שכל עוד שמתחוללת המלחמה אין צורך לגשת באופן מעשי לפתור את הסיכסוך הישראלי־ערבי וישראל יכולה להמשיך ולשלוט בשטחים הכבושים כאוות נפשה.

מוטי אישר־איר
מעגן־מיכאל

טרמינולוגיה לתמימים

סעדיה גלב מגלה במכתבו במדור זה (15.12.86), תמימות גמורה באי־הבחנתו בין שמאל לבין שמאלנות. אפילו השמאלנים עצמם מתנערים מכינוי זה כל אימת שהשמאלנות מתגלית בטרור (באדר־מיינהוף, הצבא היפאני האדום וכיו"ב) או בגוונים השונים של הקומוניזם הבינלאומי. את השמאל, שאליו השתייך סעדיה גלב בארה"ב, כהיותו חבר בנוער של „פועלי־ציון", כינו בזמנו הקומוניסטים: סוציאל־פאשיסטים. אגב, פועלי־ציון זו כינתה את עצמה „פועלי־ציון (ימין)" להבדיל בינה לבין „פועלי־ציון (שמאל)", שנטתה לקומוניזם. האם הוא דבק עד היום גם ב„ימין", רחמנא ליצלן?

בכלל, במושגים אין להשתמש לפי משמעותם המקורית, אלא לפי משמעותם האקטואלית. משה הס השתייך ל„ברית הקומוניסטים", אך הקומוניסטים ההם היו רחוקים שנות־אור מהמרקסיזם־לניניזם ומסטלין, כשם שיוחנן המטביל וישו הנוצרי היו רחוקים מהאפיפיורים והאינקוויזיציה.

השמאלנות היא עתה מושג ברור בסוציולוגיה הפוליטית. זהו זרם קומוניסטי תרני, המכרסם ביכולתן ההגנתית של המדינות הדמוקרטיות ובדמוקרטיזם ובלגליזם של הסוציאל־דמוקרטיה בעולם.

צבי שילוח
הרצליה

מה כן ומה לא

הכותרות שניתנו לשיחתו של שלמה קימר עם השר גד יעקבי („דבר", 19.12.86) וכן כמה מהדברים, שהובאו באורח חופשי מן השיחה, לא נאמרו על ידו.

א. השר לא אמר ש„המשק ימות בעוד שהאוצר ובנק ישראל יפרחו".

ב. השר לא הזכיר כלל, בשמו או בתוארו, את היועץ הכלכלי לראש הממשלה.

ג. השר לא אמר שהגיעו לאוזניו רק „הדלפות" על התוכנית, אם כי אמר שמיסמך בכתב הוא קיבל רק ביום ד' האחרון, 17.12.86.

כידוע, שר הכלכלה יזם כמה מהרפורמות ותומך בהנהגתן, אך סבור שפרטיהן, כפי שהוצעו על־ידי האוצר, טעונות שינוי כדי שיושגו יעדי הצמיחה על־ידי יצוא וחיזוק היציבות.

נעמה הניג
דוברת משרד הכלכלה והתכנון

המרצע יצא מהשק

לאחרונה אנו עדים להתפרציות הזעם הפשיסטיות־גזעניות של ח"כ עוזי לנדאו המלוות תמיד בביקורת על הסקטור הפועלי. עתה יצא קצפו על שמעון פרס על מכתב־התודה שהוא שיגר לברית המועצות בנוגע לפושע־חשוד, דמיניוק, העומד למשפט בארץ.

אני סבור, שכל אדם ישר החושב בצורה הגיונית צריך לברך על צעדו של שר החוץ שלנו, וכל זאת למה?

אנו זוכרים את הסניגורים הרבים שהופיעו בעולם וגם בארצנו לא למצות כל הדין בנוגע לפושע אייכמן; על אחת כמה וכמה היתה חוזרת עתה הפרשה לישנה בנוגע לדמיניוק, שאם הוא האיש לא היינו יכולים להצדיק את המשפט על הפשעים שבוצעו לפני למעלה מ־40 שנה, אלמלא ראיות כמו המכתב הרוסי.

אשר להתנהגותו של עוזי לנדאו, אותי הדבר לא מפתיע, כי ידועים לי שורשיו של האיש.

דוד תדיר
רמת גן

עוסק בתחומי פעולה רבים

במכתבו מיום 30.11.86 מעלה הח' צבי בךאשר את הטענה שמכון לבון לא עוסק במידה מספקת באירועים שאין להם נגיעה לתנועת העבודה הישראלית, כגון הנצחת פעולת המלחמה בנאצים והצלת שארית הפליטה.

בתשובה לדברים אלה ברצוני לציין, כי מכון לבון הכולל בתוכו את ארכיון העבודה והחלוץ (דרך אגב שמו של ארכיון העבודה לא הוסב מעולם, כפי שטוען בטעות הח' בךאשר), עוסק בכמה תחומי פעולה אשר אינם באים ואחר על חשבונו של השני. במהלך השנה האחרונה נערכו במכון כמה תערוכות ואירועים, שאינם קשורים באופן ישיר לתנועת העבודה הישראלית, למשל: תערוכה בנושא 50 שנה למלחמת האזרחים בספרד, או סימפוזיון בנושא קואופרציה בהשתתפות משלחת של המכון לחקר הקואופרציה והכלכלה בהונגריה.

בשנה הבאה מתוכננת במכון בין שאר האירועים, תצוגת מיסמכים וחומר מוזיאלי בנושא מחנות המעפילים בקפריסין. נושא זה קשור כמובן ישירות לעניין ההנצחה של פעולת ההצלה של שארית הפליטה.

התערוכות שאנו עורכים יש להן תפקיד חשוב בחינוך הנוער, כך גם ימי העיון לתלמידים ולקהל הרחב. מובן, שהמחקר הרב הנעשה תוך הסתמכות על החומר הארכיוני שבמכון, ממלא גם הוא תפקיד רב חשיבות בחינוך ובהנצחה.

אפי ז'יטלני
מנהל המכון

אכן, התייעלות בבנק המזרחי

בתגובה למכתבו של משה מרושק („דבר", 9.12.86), אשר טוען, כי העדפת לקוחות מסחריים אינה צודקת, ברצוני לחלוק דווקא שבחים לבנק המזרחי על כי איפשר לבעלי העסקים לקצר את תור ההמתנה בבנק, מאחר שזמנו של העצמאי הוא על חשבונו בלבד ולא ע"ח בעל הבית, קרי – מעסיק.

כלקוח בבנק זה, אני משבח את ההסדר הנ"ל ולא רואה בכך אפליה לגבי הלקוח עם הכסף הקטן.

מאיר ורנר
פתח תקוה

מעשה בהריסת בתי הבדווים

עם בוא הרוטציה הצליח הליכוד לסלק את עזר וייצמן ובמקומו נתמנה משה ארנס למטפל בענייני המיעוטים. ארנס הכריז, שבדווים וצ'רקסים, המשרתים בצה"ל, יזכו ביחס מועדף. (לא מזמן נפל גשש בדווי בפעולה בלבנון). כהוכחה לכוונות הטובות נהרסו שמונה מיבנים בלתי־חוקיים בשבט בדווי – מעשה שעורר תסיסה ומחאה בכל הציבור הערבי. המיבצע תוכנן בסודיות, כמו מיבצע צבאי ובוצע בשעה שהגברים היו במקומות עבודתם. חמישים נפשות נותרו בלא קורת־גג בעיצומו של החורף. בני השבט יושבים על אדמה, שירשו מאבותיהם ולא על אדמת הלאום („דבר", 24.12.86).

יש המשלים את עצמם, שאם נמרר את חיי הערבים די הצורך, הם „יבינו את הרמז" ויסתלקו מכאן. „בנייה בלתי־חוקית" היא האמצעי האידיאלי לכך. אולם על אף כל הנגישות אין בני המיעוטים „נרמזים", אלא נאחזים בארץ בציפורניהם. לצערנו, דווקא צעירים יהודים הם היורדים מן הארץ.

באשר לבנייה בלתי־חוקית, ליהודים יש ברירה לא להזדקק לה: יש מיתאר, יש תכניות־שיכון למיניהן וכו'. לבני המיעוטים אין אפשרויות כאלה והם עוברים על החוק בלית ברירה. אל נתפלא, איפוא, אם הילדים, שראו את בתיהם נהרסים, שעה שאבותיהם נעדרו מן המקום, יצטרפו בעתיד לשורות המתכלים.

לא נוכל „להיפטר" מן המיעוט הזה באמצעים כאלה ואין לנו ברירה אלא לחיות עימו. מוטב לפתח מערכת יחסים הוגנים, מלשפוך שמן על מדורת השנאה ההדדית.

איזה קרסל
חולון

הערבית בחינוך הדתי – להד"ם

בתגובה לדברים שפורסמו בנושא הוראת הערבית בבתי־ספר תיכוניים דתיים („דבר" 10.12.86) ברצוני להעיר:

סופרת „דבר" יעל פישביין טענה בכתבה כי עמדת החינוך הדתי אינה עולה בקנה אחד עם עמדת שר החינוך. לא היו דברים מעולם, עמדותינו זהות ביחס לחשיבות לימוד השפה הערבית והכרת תרבות עמי ערב. מעולם לא נתנו גיבוי לעמדה השוללת תפישה זו.

אני מניח שיש פער בהיקף הוראת הערבית בין החינוך הדתי לכללי אך הוא אינו רב וקיים במקצועות נוספים.

לא היינו קובלים על אמינות הפרסום לו ציינה הכותבת כי אלו הם הרהורי ליבה.

י. הרני
מנהל החינוך הדתי

הכותבים למדור מתבקשים לקצר את מכתביהם.
אין המערכת מתחייבת לפרסם את כל המכתבים.
עורך המדור

טלוויזיה

5.30 „עליזה בארץ הפלאות" – שם הפרק: „עליזה והתאומים".
5.55 „הופה היי" – יגאל בשן, המאושפז בבית החולים „שערי צדק" שבירושלים, מארגן מופע לחנוכה לפני ילדי המחלקה ואורחיה. חבריו עודי ויסמן, ציפי שביט, ויונתן מילר מכינים לו הפתעה. שחקנים אורחים: ספי ריבלין, בני תמיר והקוסם יפתח.
6.30 קיצור החדשות (ערבית).
6.32 סקירת תכניות (ערבית).
6.35 ספורט (ערבית).
7.30 חדשות (ערבית).
8.00 כותרות מבט.
8.02 הדלקת נר רביעי של חנוכה – ביחידת שריון, בהשתתפות חיילי היחידה. ביקור באתר ההנצחה של חיל השריון „במשטרת לטרון", שם היו קרבות מרים במלחמת תש"ח בין צה"ל ובין הצבא הירדני. צפיה אל שדה הקרב „אמאוס", שם התחולל אחד הקרבות הגורליים בימי החשמונאים, שהסתיים בניצחונם של המכבים.
8.09 „המרוץ אחר הגלימה" – פרק שישי: המאבק של לורה.
9.00 מבט לחדשות.
9.30 „אל תהבה לי" – פרק אחרון: פגישה עם חבר ותיק מניעה את טובי לחזור אל אשתו אנג'לה. טום מרוצה מאוד מן הפיוס של הוריו. אך האם כל שיקוליו של טובי היו טהורים?
10.00 זה הזמן – מנחה רם עברון.
10.50 „ספנסר: בלש להשכיר" – פרק שלישי: „הבחירה". ספנסר יוצא ללכוד זוג סטודנטים, שתחביבם האישי הוא לרצוח אנשים. אחד ממועמדיהם הוא ספנסר עצמו. השניים מתקנאים בהצלחותיו המקצועיות.
11.35 חדשות.

טלוויזיה לימודית

09.00 כלכקכה: עד כאן.
09.03 שעת כוכה.
09.15 רחוב סומסום.
09.45 תיאטרון אגדות עם: כנפי הנץ.
10.10 ילדי צוקה: פרק ב'.
10.35 על הבל רק: פרק ב'.
11.00 ג'ז בקצב: הופעה פומבית של בל מוהנה, טדי וילסון, פיטר אפליארד, וודי הרמן ועוד. 9 המנגנים בחצוצרה, פכנתר, דיכרפון, סקסופון ועוד.
2.00 כלכקכה: עד כאן.
2.03 שעת כוהר.
2.15 כאה ציורים כפורסמים: ציר, סטאבס.
2.25 קכים קסם: הפבים
2.50 רכבת ההפתעות: כרב אנימציה.
3.15 קשר משפחתי: עם משפחת אשר על בעיות סדר תיקון.
4.00 הפונדק בערוץ המשת המייל, פרק 7: קרחת זהב.
5.00 ערב הדב.

רדיו

קול המוסיקה

רשת א'

רשת ב'

קולנוע

תל־אביב

אסתר: עסקה ללא רחמים
2.30, 5, 7.15, 9.40
אורלי: חזרה לנעורים 9.30, 7.15,
4.30
סינ (אלנבי לשעבר):
איפה העדינות?... לעזאזל!
5, 7.30, 9.40
מתח גבוה – חצות
קינג מכוכב אחר 11.00 בבקר
בן־יהודה: משפט הנשרים
4.30, 7.15, 9.30
גורדון: אוונטי פופולו 9.30, 7.15
גת: קטיפה כחולה 9.30, 7.15, 4.45
דיזנגוף 1: מכבסה יפהפיה שלי
4.45, 7.15, 9.40
תבורת אופני B.M.X 3 – 1, 11
דיזנגוף 2: מונה ליזה
4.45, 7.15, 9.40
כלבת הים המוזהבת 3, 1, 11
דיזנגוף 3: זכרונות אהבה מפירנצה
4.45, 7.15, 9.40
שלא נדע מצרות 3, 1, 11
דקל: פרנקנשטיין הצעיר
למבוגרים בלבד 9.30, 7.15
דרייב־אין: גבור מגזע אחר 7.15
פולטרגייסט II 9.30
סקס 12.00
הוד: גבור מגזע אחר

הבימה: כולם נפלו על הראש
5, 7.15, 9.30
תל־אביב: שוטר ללא חוק
7.45, 9.45
הקולנוע (בית ציוני אמריקה)
ברווזים 9.30, 7.15, 4.30

ירושלים

אדיסון: קומנדו 10.30 בבקר
המשימה 9.15, 7.00, 4.30
אוריון 1: כל אהבותי
4.30, 7.00, 9.00
חברים צמודים 12.30
קרטה קיד II 10.30
אורנע: עסקה ללא רחמים
4.30, 6.45, 9.00
בית אגרון: אלדין ומנורת הקסמים
10.00
ציטי ציטי בנג בנג 11.30
ספורו של אלוף 1.30
צלילי המוזיקה 3.30
מועדון ארוחת בקר 6.30
סהר ביותר 8.15
בירדי 10.00
מועדון ארוחת בוקר – חצות
האולם הקטן בבנייני האומה: סגור
הבירה: אוונטי פופולו 9.15, 7.00
הסיפור שלא נגמר 4.30, 11.00
אור 3: רומן במכוניות 9 – 7 – 4.30

היו דיבורים

(המשך מעמוד 7)

בסוף יולי נתקבלה הודעה של ארגון הבריאות העולמי על התפשטות סוג חדש של שפעת, שהוצמד לו הכינוי „סינגאפור־סינגאפור", על שם המקום שבו נתגלה, מי אם לא משרד הבריאות חייב לדעת, שהכנת תכשירי החיסון, המנתם ושיווקם אינם נעשים בן־לילה. אבל המשרד, כפי שטוענים יבואני התרופות, „לא נתן את האות לפתיחת היבוא של התכשיר החדש. הוא עשה זאת רק לאחר שכבר נוצר מחסור בשוק". כאשר פנו יבואני התרופות הישראליים ליצרני התרופות בחוץ־לארץ, כבר היו אלה מוצפים הזמנות מארצות אחרות, שלמשרדי הבריאות שלהן היתה תחושה נכונה לגבי התפשטותה של שפעת סינגאפור והם השכילו להתכונן לקראתה בזמן.

כיוון שלא ראגו אצלנו מראש להזמנת התרופות, תלויים כיום המשלוחים לישראל במחוות ידידות של תעשיית התרופות בעולם. כך, למשל, אחד המשלוחים שהובאו לישראל סופק לה מהולנד, על חשבון קיצוץ במשלוח שהוזמן מאנגליה. מובן שבמצב כזה הכמויות שמגיעות לארץ הן מוגבלות, והן נחטפות בתוך שעות ספורות.

ראש אגף שירותי הבריאות ד"ר עלמה אבני טוענת, ומשרד הבריאות גם הוציא בעניין זה חוזר לקופות החולים, כי החיסון נגד שפעת סינגאפור חיוני רק לאנשים עד גיל 35. אנשים שמעל גיל זה, לדבריה, מחוסנים נגד הזן החדש של שפעת מאחר שלפני כ־20 – 30 שנה היה כבר בארץ זן של נגיף שפעת בהרכב מאוד דומה. „האוכלוסיה המבוגרת והקשישה מחוסנת נגד זן שפעת סינגאפור ואנחנו ממליצים רק על חיסון לאנשים הכלולים בקבוצה של בעלי סיכון, שהם חולים כרוניים, מכל הגילים, החולים במחלות לב, ריאות וכליות" – אומרת ד"ר עלמה אבני.

לדבריה, משרד הבריאות ממליץ על חיסון האוכלוסיה שבסיכון נגד שפעת סינגאפור, כדי שלא להעמיס עומס נוסף על הבריאות הלקויה. אשר לאוכלוסיה הבריאה, מבחינתה אין שפעת סינגאפור חמורה יותר מכל סוג אחר של שפעת הידוע בארץ. שיאה של עונת השפעת בארץ יהיה בסוף חודש ינואר. עד כה אין כל עדות – אומרת ד"ר אבני – כי התפשטותן של מחלות החורף השנה שונה משהיתה בשנים עברו. על־פי הנתונים של משרד הבריאות, עד כה אין ממצאי ההידבקות במחלות חורף, לרבות שפעת, גדולים השנה במידה ניכרת מבשנים קודמות. גם התמותה הקשורה בשפעת איננה חורגת השנה במידה ניכרת ממספרי התמותה משפעת בעונות המקבילות בשנים הקודמות. בשנה שעברה מתו בנובמבר 187 אנשים בגלל סיבוכים שנגרמו משפעת. בנובמבר השנה מתו בגלל אותה סיבה 154 בני־אדם.

הנתונים המרגיעים הללו אינם יכולים לספק אנשים שרוצים לקבל חיסון נגד שפעת סינגאפור. ד"ר אבני אמרה, כי כבר בתחילת העונה דאג משרד הבריאות שתגיע לידיו כמות מספקת של תכשירי חיסון נגד שפעת סינגאפור, בשביל „אנשים חיוניים במערכת הבריאות", כהגדרתה, כדי „שלא יעדרו מהעבודה". לא רק במשרד הבריאות יש „אנשים חיוניים". הם נמצאים במפעלים רבים בארץ. ולא רק בהם. יש אמהות, ויש „סתם" עקרות־בית, שצריכות לנהל את משקי־ביתן ולדאוג לילדיהן ולמשפחותיהן. הן חשות שהן חיוניות מאוד והן רוצות לתפקד בכושר מלא. ויש עוד אנשים רבים מאוד, חיוניים או לא חיוניים למערכת כלשהי, שאינם רוצים להסתכן בכל הסיבוכים הכרוכים בדלקת דרכי הנשימה ואינם רוצים לסבול את ההרגשה הרעה הכרוכה בשפעת ורוצים לקבל חיסון. מה פשר האיפה והאיפה של משרד הבריאות? האם „האנשים החיוניים" במערכות האחרות שווים פחות מ„האנשים החיוניים" של מערכת הבריאות? מתקבל הרושם, שכדי להתגבר על מחדל בתחזית ועל ליקוי בתחום הארגוני, מחלק משרד־הבריאות כרחי־הדבעה לציבור וזריקת חיסון לאנשיו.

תחזית לקויה

(המשך מעמוד 7)

בירושלים, בדצמבר 1974, אמר לקבוצת כתבי מדע כי „לישראל פוטנציאל גרעיני". הכתבים הריחו סיפור גדול. אחד מהם שאל על מועד מימוש הפוטנציאל הזה. קציר השיב: „אתה מצפה שכאן, בנסיבות אלה אנקוב בתאריך?". כתב אחר שאל אם אין הפוטנציאל הגרעיני הישראלי מדאיג. קציר ענה ממרוץ צריך נושא זה להדאיג אותנו – שידאג העולם... עלינו לדאוג בראש וראשונה לקיום שלנו." קציר אכל הרבה מרורים על דבריו אלה.

(כותב המאמר, עורך־הדין אלי טייבר, חיבר יחד עם ראש אגף החדשות של „מעריב", עמי דוראון, את הספר „אישלא ישרוד אחרינו" - סיפורה של ההסכמה האטומית הישראלית. הצנזורה אסרה את פירסומו של הספר לפני שש שנים ומאז לא הותר לפרסם ממנו שום פרט)

1) מתי גולן „פרס" /הוצאת שוקן 1982, עמוד 101; 2) ספרו של מתי גולן הנ"ל, עמוד 125; 3) פורסם בהרחבה ובהבלטה בעתונות הישראלית באותו חודש. 4) „הארץ" 29.2.76; 5) דברי הכנסת, מושב ראשון של הכנסת השישית, כרך 46, עמוד 2023־7; 6) שום עיתון לא דיווח על היבט זה של העימות; רק הקריקטוריסט מייק התייחס לכך ב„ידיעות אחרונות", 16.5.77 ; 7) „ארץ הצבי", הוצאת „עם עובד", תשל"ב, עמוד 136.

גבת בת 60:

קיבוץ מחנך, בית חם

מאת יצחק מרידור

ערב חג החנוכה תרפ"ז (1926), בכ"ב בכסלו, הגיעו־באו לעמק־יזרעאל 12 צעירים, מעין "חיל החלוץ" של קבוצת העולים מפינסק, כדי להניח את היסודות לקיבוץ חדש, קיבוץ גבת, בין כפר־יהושע ונהלל.

השבוע, 60 שנה לאחר אותם ימי בראשית, ימי עלייתה על הקרקע של חבורה קטנה זו, שחבריה זכו ברבות הימים לכינוי "12 המופלאים", יכולים חברי גבת של היום, הוותיקים, אלה מאנשי "קבוצת העולים ע"ש קדושי פינסק" בת 100 החברים, אנשי ההשלמה מקליץ השלמות אחרות, הדורות ההמשך – להציג לעצמם ולכל דיכפין מאזן חברתי, כלכלי ותנועתי, שאיננו מבייש כל "פירמה" ושהם אינם מסתירים כלל את גאוותם הרבה עליה.

"טוב להיות בגבת" – זהו המסר המרכזי שאנשי הקיבוץ הוותיק משדרים ביום חגם, והלא אין זה סוד, שזה מסר־נדיר למדי בהתיישבות העובדת, בימי משבר אלה.

המטרה: יהודי פינסק יקימו שורה של קיבוצים

יוחנן כהני, מרכז ועדת יובל ה־60 (ובימים לא כל־כך רחוקים מעמודי התווך של קבוצת הכדורסל המפוארת של גבת, עליה עוד ידובר), ואיתן ברושי, מזכיר המשק, מנסים להיות זהירים בכל מה שנוגע לימי הבראשית, ימי העליה על הקרקע, לפני 60 שנה: "אם אתה רוצה פרטים מדויקים בעניין זה", הם אומרים, "עליך לשוחח עם לוליק, הלא הוא חיים הדרי, האחד מתוך אותם '12 מופלאים' שנותר בגבת (שניים אחרים חיים ביפעת: חיים גבתי ויהושע גולדהור). הוא המקור המוסמך לקורות אותם ימים". רק לאחר שהבטחתי נאמנה, שלא אעזוב את גבת לפני שאנסה לפגוש את לוליק, הסכימו השניים לספר קצת על קורות גבת, על המאורעות המרכזיים השזורים בתולדותיה ועל תחושתם לגבי הקיבוץ בו נולדו ובו הם רואים את ביתם היום והטוב.

"לעליה על הקרקע, ערב חנוכה תרפ"ז, של 12 הראשונים קדם ויכוח סוער ביישוב: מי יעלה כאן – הקבוצה מפינסק (שנתמכה על־ידי המוסדות המיישבים), או ארגון של תנועת המושבים שרצה להקים כאן מושב עובדים נוסף, כין נהלל וכפר־יהושע. ארגון זה הקים אחר־כך את כפר־יהושע, ואילו גבת עלתה על המפה הקיבוצית בעמק.

"חשוב להזכיר", אומרים היום יוחנן ואיתן, "שגבת לא השתייכה אז לקיבוץ המאוחד: קבוצת העולים ע"ש קדושי פינסק עלתה לארץ במגמה מוצהרת להקים כאן תנועה התיישבותית עצמאית, מתוך שכנוע עמוק שיש די יהודים מפינסק ומסביבתה כדי להצדיק את קיומה העצמאי של תנועתם. ראשי אותה תנועה פינסקאית, חיים גבתי, הרשל פינסקי ואחרים, חלמו עוד טרם עלייתם על שורה של קיבוצים שיקימו יהודי פינסק בארץ־ישראל. אך בינתיים הם החלו לבנות את גבת: החבורות השונות של 'קבוצת העולים', שהמתינו לעליה על הקרקע, תוך כדי עבודה והכשרה בירושלים, בתלפיות, בעין־גנים, באילת־השחר, בבית־הספר החקלאי של חנה מייזל בנהלל – הגיעו לגבת והצטרפו לאותה חבורה ראשונה שכבר ישבה פה."

בית להרבה קבוצות הכשרה

שנים ראשונות, שנים של התבססות, כאשר הקושי והמחסור היו "בני בית" בגבת כמו בכל יישוב חדש: "אבל מצב הרוח היה טוב", מספר, מפי השמועה כמובן, יוחנן. כבר באותן שנים יצאו מגבת שליחים לתנועה, לעודד עליה ולהביא לשם את בשורת הקיבוץ. ובינתיים התפשרו אלה שחלמו על הקמתה של "תנועה התיישבותית עצמאית של יהודי פינסק" עם המציאות: גבת נהפכה לחלק מהקיבוץ המאוחד, השלמת "קליץ" הצטרפה, והקיבוץ נהפך למרכז חשוב של ה"הגנה": בגבת שכנה אז תחנת השידור המרכזית (לחו"ל) של ה"הגנה". חברים בגבת, כמו שמוליק רבניצקי, יצחק נבו ואחרים, הקימו בחצר המשק, ברפתות, באורווה ובכל מיני מקומות משונים "סליקים" מתוחכמים והמציאו "פטנטים" שונים ומשונים, שהפכו לשם דבר ב"הגנה". נושא הבטחון לא ירד מעולם מסדר היום של הקיבוץ, במלחמת העצמאות ובמערכות האחרות. ומי איננו זוכר (וחברי גבת בוודאי זוכרים היטב) את החוויה הטראומטית במלחמת יום־הכיפורים, כאשר טיל "פרוג" שיגרו הסורים נחת במרכזו של המשק וגרם להרס רב ביותר.

כבר באותן שנים, ומאז עד היום, רואה עצמה גבת כקיבוץ מחנך. גם כשקיבוצים אחרים לא כל־כך "ששו" לקבל הכשרות, נהפכו אלה לחלק בלתי־נפרד מנופה של גבת. חברי גבת רואים לעצמם זכות גדולה, שהגרעינים שהקימו יישובים כמו רביבים, גבר־עם, יפתח ועוד, קיבלו אצלם את הכשרתם: "תמיד הצטיינו בגישה אידיאולוגית מפותחת", אומר בגאווה איתן ברושי. "עד השנים האחרונות עסקנו בכך, וביתנו שימש בית לאנשי קיבוץ לוטם ולעוד הרבה הכשרות".

תעשיה, כדורסל ותרבות

אי־אפשר לכתוב על גבת ביובלה מבלי לציין הישג מרשים שלה בתחום הכלכלה: מפעל התעשיה של הקיבוץ, "פלסטרו־גבת", שהוקם לפני 20 שנה ותופס היום את המקום הראשון בין הענפים המכניסים של הקיבוץ. "פלסטרו", המעסיק כ־120 עובדים, מספק כשני שלישים מהכנסות הקיבוץ והוא מהווה גם, ובצדק, "סיבה טובה למסיבה". המפעל מייצר צנרת פלסטית על כל אביזריה ושורה ארוכה של מערכות ספטוף והמטרה להשקיה, המשווקות בעשרות מיליוני דולרים בישראל ובעשרות מדינות בעולם. בחמש השנים האחרונות שיווקה "פלסטרו־גבת" יותר מ־60 מיליון טפטפות – מאזן מרשים לכל הדעות. "אבל", ממהרים להדגיש יוחנן ואיתן, "לכל אורך 60 שנות קיומנו פיתחנו גם חקלאות משגשגת: פלחה, מטעים, לול, רפת. מי לא שמע על הרפת של גבת? אנו גאים מאוד בשני פרסי עבודה שקיבלנו – על ההישגים בענפי הפלחה ובענף הרפת".

אבל לא פחות ממה שגאה גבת במפעל התעשיה שלה ובחקלאותה, היא גאה בקבוצת הכדורסל שלה. ההיסטוריה של ענף ספורט זה בגבת התחילה עוד לפני קום המדינה, כאשר באה למשק "הקבוצה המצרית" – הכשרה שהקימה אחר־כך את קיבוץ מפלסים. ביניהם היו שחקנים של "מכבי קהיר", שהיתה בזמנה מדורגת רביעית בעולם. הם שהביאו לגבת את התודעה ואת האהבה המיוחדת לכדורסל, וההישגים לא איחרו לבוא. "שנים שיחקתי בקבוצה הראשונה שלנו", אומר לי יוחנן, "שיחקנו בלאומית, אחר־כך ירדנו לארצית, השנה חזרנו שוב לליגה הלאומית. פעם גם זכינו בגביע המדינה".

בגבת מתייחסים ברצינות רבה לכדורסל: "הפועל־גבת" של היום היא אמנם קבוצה אזורית, הנתמכת על־ידי המועצה האזורית עמק יזרעאל, אך מרכזה בגבת. יש לה לקבוצה שני שחקני חיזוק שחורי־עור, הגרים בגבת ועובדים בה חצי יום, באימון הנוער של הקיבוץ. "יש לנו דילמה לא קטנה, איך התיישבות עובדת מתמודדת במערכת שהיא בכלל מחוץ למערכת המיוחדת שלנו – ואיך להישאר, בכל־זאת, קבוצה התיישבותית. זה לא פשוט, אך משתדלים".

אבל לא רק ספורט יש בגבת. יש בו בקיבוץ ותיק זה גלריה מעוררת התפעלות של יוצרים בספרות, בציור, ובפיסול, וכן גלריה לקרמיקה, שאט־אט נכנסת "לשוק" ונהפכת לנכס אמנותי לעמק כולו. יש בגבת גם אווירה נוחה ואוהדת ללימודים, להשתלמויות קצרות וארוכות. באמת: למרות המצב הכלכלי לומדים היום בלימודים אקדמיים ארוכים 24 מבני הקיבוץ ורבים נוספים בלימודי מקצוע ואחרים, קצרים יותר. "אנחנו רגילים לאווירה של לימודים וגם רוצים להיות מוכנים להתמודד עם אתגרי שנות האלפיים", אומר איתן.

אחד מ"12 המופלאים"

יש לו לחיים הדרי בן ה־80 חיוך חכם, שאינו מש מזווית פיו. כמי שמילא בחייו תפקידים בכירים ביותר בקיבוצו ובתנועתו (שליחויות בחו"ל, פעמיים מזכיר הקבה"מ, שלוש פעמים מזכיר גבת, ועוד), מרשה לעצמו לוליק, בזכות הנסיון וחכמת החיים שצבר, להשקיף "קצת מלמעלה" על היום־יום – בארץ בכלל, ובקיבוצו בפרט: "נכון", הוא אומר, "יכולתי לומר שלא לבער הזה התפללתי. לא כל מה שקורה היום בארץ, בתנועה הקיבוצית ובגבת תואם את החזון, את שחלמו אותם '12 המופלאים' שזכיתי להימנות עם חבריה, ראשיה ומנהיגיה של 'הקבוצה על שם קדושי פינסק', שהייתי מפעיליה עוד בפולין. אני מציע לראות את המציאות בגבת על רקע מה שעובר על כל החברה בארץ. קיים תיאום מסוים בין מצבה של החברה בכלל ובין המתרחש בתנועה הקיבוצית. אך גם כיום ישנה עדיפות לקיבוץ מבחינה ערכית, ציונית, סוציאליסטית, שוויונית. אם אני עושה השוואה עם הרבה קיבוצים אחרים, או מצבה של גבת טוב. יש לנו כאן, לכולנו, לצעירים ולמבוגרים, בית חם שטוב לחיות בו" – אומר לוליק. ואם לוליק אומר, הוא בוודאי יודע...

הצבעה פה־אחד ותחושת אי־נוחות

כאשר תנועה קיבוצית עורכת ועידה, מועצה, ישיבת מרכז – מזמינים עתונאים. אלא מה? איש שם, גם לא הדוברים, עדיין לא תפס מה שיודע כל גוף ציבורי ולו הקטן והבלתי־נחשב ביותר: עתונאי מצוי זקוק לא רק לכסא, אלא גם לשולחן.

במשך הזמן למדו העתונאים, המסקרים את התנועה הקיבוצית, להשלים עם מצב זה. הם מתיישבים על אחד הכסאות באולם, בקרב כלל צירי הוועידה, המועצה או המרכז, ובהיעדר שולחן הם מניחים תיק ג'יימס בונד על ברכיהם, ועליו את הפנקס. לא כל־כך נוח, אבל אפשרי.

אלא שבישיבת המרכז האחרונה של התק"ם, שנערכה ביום ה' שעבר, לא נמצא לי אפילו כסא פנוי, אף שהייתי בין המקדימים לבוא לאפעל. אותה תמונה עצמה נשנתה כאשר באתי שנית לישיבה, לאחר היעדרות של מספר שעות, אף־על־פי שמחוגי השעון כבר הצביעו על השעה 3 – שעה שבה רוב ישיבות המרכז כבר הגיעו לקיצן, או שהן על סף נעילה, ומכל מקום הרבה חברים מקיבוצים מרוחקים כבר הספיקו להפליג כדי שלא ישובו מאוחר מדי לבתיהם. הפעם נשאר האולם מלא מפה לפה גם בשעה מאוחרת זו.

אילו היתה זו ישיבה בנושא מסוג הנושאים שמעניינים את רוב חברי הקיבוצים ונוגעים להם במישרין, כמו נושאי חברה וחינוך – ניחא; אלא שהפעם עמד על הפרק נושא כלכלי־פיננסי מובהק: קיבוצי התנועה המבוססים – 83 מתוך 175 – נתבעו לתרום 6 מיליון דולר לשנה, במשך ארבע שנים, כדי לסבסד את הריבית על הלוואה מובטחת של 160 מיליון דולר מטעם הממשלה ו־40 מיליון דולר מטעם הבנקים, שיינתנו בארבע „מנות" ל־36 יישובים אחרים שמצבם רע ולעוד 19 יישובים שמצבם בכי רע, ולהורידה מ־8% ל־3.5% לשנה.

נראה שנושא „יבש" כל־כך עורר תהודה רבה כל־כך, משום שהוא העמיד במבחן מוחשי ביותר את עקרון הערבות ההדדית בתוך התנועה. ודאי, אין זו המצאה חדשה. הערבות ההדדית היתה קיימת מאז ומתמיד בתנועות המייסדות את התק"ם – אגב, בקבה"מ הרבה יותר מאשר ב„איחוד" – בצורות מצורות שונות, כגון עזרה לקיבוצים צעירים, מכסות גיוס, מס תנועתי, ומה לא. בימים כתקנם הכול עמדו בכך ללא טרוניות. אבל עתה הימים אינם כתקנם, והעזרה ההדדית הנדרשת גבוהה הרבה יותר. בשנה שעברה היה המלווה הפנימי, בסך 40 מיליון דולר, שנתנו קיבוצים מבוססים לקיבוצים נחשלים, ועתה באה התכנית של סבסוד הריבית.

כאמור, הדיון נמשך הפעם יותר זמן מן המקובל ובהשתתפות אקטיבית ופסיבית גדולה מן המקובל. רואי הצחורות יכולים להצביע על כך, שבסופו של דבר נתקבלה ההחלטה פה אחד. רואי השחורות מצידם יצביעו בוודאי על אי־הנחת שביטאו חברים רבים.

אי־נחת על שום מה? ראשית, כפי שאמר לי חבר אחד, שמילא עד לפני זמן קצר תפקיד מרכזי ביותר בתק"ם: אינני בטוח כלל, שבתום ארבע השנים, עם גמר ההלוואה, המצב בקיבוצים מקבלי ההלוואה יהיה טוב יותר. יש ביניהם, בעיקר בקרב הקיבוצים הנמנים עם קבוצת המצוקה הקשה, שהמשבר אצלם איננו קוניונקטוראלי, כי אם סטרוקטוראלי: שום זריקת עידוד לא תושיעם, וככל שנתאמץ – סופם להתפרק. אמר לי חבר אחר, שמילא בעבר תפקיד כלכלי מרכזי בקבה"מ: אצלנו (קרי: הקבה"מ) היתה העזרה ההדדית על בסיס תנועתי כללי, אנונימי. היום, בתק"ם, המצב שונה: חברי קיבוץ א' יודעים, שחלק מן הרווחים שהרוויחו, לפעמים בעמל רב, מופנה לקיבוץ ב', שמצבו הקשה איננו נובע בהכרח מתנאים אובייקטיביים מיוחדים, אלא מכך שאיננו יודע לכלכל את ענייניו, או שהוא נוהג בנדיבות מופרזות בהוצאותיו, שלא בהתאם ליכולתו, ואז טבעי שישאלו את עצמם: מדוע עלינו לסייע לקיבוץ כזה?

מעל בימת המרכז רק חברה אחת נתנה ביטוי חריף כל־כך להגיגים אלה, ודבריה שוסעו בהרבה קריאות ביניים. אבל צירים אחרים הופיעו בישיבת המרכז עם הצעות החלטה שנתקבלו בקיבוציהם, אשר חרגו מהצעות ההחלטה של המזכירות. למשל, בהצעות של אשדות־יעקב איחוד נאמר בין השאר: „נוהלי הפיקוח והבקרה של מוסדות התנועה התגלו כבלתי־יעילים ומספקים. אנו מציעים כי מוסדות התנועה ימנו חברים קבועים, שיישבו בפורומים המשקיים המתאימים בקיבוצים המקבלים ויהיו שותפים בתהליכי קבלת החלטות" – כלומר, מעין רביזור חיצוני.

קיבוץ גבעת־חיים איחוד הציע לסבסד את הריבית על ההלוואה לא בצורת „תרומות" של הקיבוצים המבוססים, ושלהם בלבד, אלא באמצעות מס תנועתי שיחול על כל קיבוץ וקיבוץ, בדירוג פרוגרסיבי. פירוש הדבר, שגם הקיבוצים המקבלים ישתתפו במימון. מבחינה מעשית אין לכך משמעות רבה, משום שתרומתם תהיה צנועה מאוד, ומכל מקום קטנה בהרבה מן הסיוע שיינתן להם, אבל המשמעות היא סמלית: כל קיבוץ נותן לפי יכולתו, תהיה זו מוגבלת ככל שתהיה, ויקבל לפי צרכיו.

כן היו מספר קיבוצים שהחליטו בשיחות המוקדמות שלהם לקראת ישיבת המרכז לתבוע מקיבוצי המצוקה להפנות חברים שלהם לעבודה בקיבוצים אחרים, שאמצעי הייצור שלהם אינם מנוצלים במלואם מפאת חוסר כוח־אדם.

אף לא אחת מן ההצעות ה„פרטיות" האלה לא נדחתה – הן פשוט לא הועלו להצבעה, בהסכמת מציעיהן. נותרה רק הצעה אחת, הצעת המזכירות, וזו נתקבלה, כאמור, ללא התנגדות. כלפי חוץ הופגנה כאן תמימות־דעים מוחלטת, בולשביקית כמעט. אבל מותר להתנבא, כי זו לא תעמוד לעד, אם יוסיף לגדול הפער בין ה„עשירים" ובין ה„עניים", ובמיוחד אם ה„עניים" לא יעשו מצידם כל מה שניתן כדי לצמצם את הוצאותיהם ולהגדיל את הכנסותיהם. הצעת התק"ם קובעת בין השאר, ש־55 הקיבוצים מקבלי המלווה הממשלתי לא יעלו את ההוצאות בשלוש השנים הקרובות, אפילו תגדל אוכלוסייתם, וכי ההשקעות הצרכניות ב־19 יישובי המצוקה הקשה ביותר לא יעלו על מיליון דולר לשנה, או כ־50 אלף דולר לכל קיבוץ – סכום של כלום: הסכום המקביל לכל יישוב בקיבוצי „המצוקה החולפת" הוא 90 אלף דולר. משמע, הירוק תגורה של ממש. צריך להמתין ולראות, איך יעמדו בכך. אם לא יעמדו, הם יסכנו לא רק את עצמם, אלא את התנועה כולה.

פער הדירות של לוחמי־הגיטאות

מאת זמירה לנגר

„לאחר הדיונים הכאובים והמתמשכים בשנים האחרונות על הרחבת השיכון לוותיקים, ולאחר הראיון עם שלושה מחברי המשק ביומן האחרון, חשבתי לתומי שהנה סוף־סוף, הגענו למנוחה ולנחלה" וכך – שהחלטת האסיפה (לפיה גודל הדירה בבתים המשופצים יהיה 78 מ"ר, והם ייבנו בתוך 3 עד 4 שנים) – שרירה וקיימת ומחייבת את כל הגורמים במשק, אשר מטפלים בפרויקט זה; וניבנע מוויכוחים נעימים וערבים לאוזן (או לאוזניים שכך שומעות), ויהיה שלום על ישראל.

„והנה אנחנו רואים שוב על לוח המודעות בסדר היום של המזכירות דיון של כל הפורומים הנוגעים בדבר, על גודל הדירה לשיפוצים, ואני שואל ותוהה: כמה זמן עוד תבחש היד הנעלמה בבעיית הרחבת השיכון עבורנו, הוותיקים? האם לא הגיע הזמן לרדת מזה? למי הסמכות להמשיך ולבחוש בבעיה הכאובה הזאת ולהוסיף ללבות ריב ומדון בתוכנו, לאחר שהאסיפה סיכמה והחליטה? מי שלא מאמין בצדקת החלטתנו, מי שמאמין שאחרי ששופצו כ־50% מהדירות הישנות – אפשר שוב לשנות דברים, איננו יכול, ולא צריך, לטפל בזה. כי אף פעם לא יגישו לכם על מגש של כסף אישור לזכאות, אם זאת תהיה גישתכם ואם לא נמשיך לשפץ. רק אם נמשיך לבצע את החלטת המשק ורצון החברים, ייעצו לנו ויכירו בצדקתנו, כי הצדק איתנו".

כך כתב יצחק ר. אחד החברים הוותיקים של לוחמי־הגיטאות, בעלון קיבוצו. הרקע לדברים מריב אלה נעוץ בעובדה, שחלק מוותיקי הקיבוץ ומייסדיו גרים בדירות קטנות יותר מבני הדור השני.

בעיית הפער בדיור נולדה עם המעבר ללינה המשפחתית. בעת המעבר ללינה המשפחתית היה צורך להרחיב את הדירות הקיימות ולהתאימן לקליטת ילדים בבית. הוגשו תוכניות בניה לתק"ם התנועה אישרה את התכניות ונתקבלו הלוואות נוחות ממשרד השיכון. בעקבות זאת הורחבו 25 יחידות דיור והותאמו לצורך המעבר.

בעת הרחבת הדירות היתה כוונה להרחיב גם את דירות הוותיקים בשלב מאוחר יותר, עם גמר הבנייה לצעירים. אלא שכוונה זו לא יצאה אל הפועל.

התק"ם בימי מחסור אלה נתונה ללחצים כספיים ואינה רואה מקום לאשר הרחבת בנייה מעבר למקובל בתנועה (66 מ"ר). יש נכונות בתק"ם להתפשר על 72 מ"ר לכל היותר, והיא אינה מוכנה לתת אישורה למשרד השיכון לשחרר כספי זכאויות לצורך בנייה של דירות גדולות יותר.

יונת, מזכירת הקיבוץ, אינה רואה מוצא מן הבעיות אלא על־ידי הרחבת הדירות של הוותיקים. מרבית הצעירים היושבים בדירות גדולות זה יותר מארבע שנים אינם רואים אפשרות לעצור את הבנייה או להשהותה.

משה ש., מצעירי הקיבוץ, טוען שהתק"ם משתמשת בצורה שרירותית בסמכותה. התנועה, הוא אומר, איננה רשאית להתערב בבעיה חברתית־פנימית של הקיבוץ, בעימות בין החברים לגבי קביעת התור לדיור.

אגב, אין זה סכסוך ראשון בין לוחמי־הגיטאות ובין התנועה. למשל, בזמנו התנגדה התק"ם להצטרפות בני הקיבוץ לבית־הספר האזורי התיכון „סולם צור". בסופו של דבר „ניצח" לוחמי־הגיטאות.

בינתיים מוסיף קיבוץ לוחמי־הגיטאות בנסיונותיו לשכנע את התק"ם לשחרר את כספי הזכאויות ממשרד השיכון. האלטרנטיבה – לבנות ללא הלוואות אלה, ליטול הלוואות נוחות פחות ולהעמיס על עצמו נטל כספי.

הפרשה עדיין לא נסתיימה, וקיבוצים נוספים, שאצלם קיימות בעיות דומות, ממתינים להחלטת התק"ם בנושא זה, שיהיו לה השלכות גם לגבי הבנייה אצלם.

יום עבודה – ברוטו ונטו

אני עובד, כידוע לאחרים, במשרד של האריגה. כיוון שבבוקר כבר קצת חשוך, הגעתי לחדר־האוכל לשתיית קפה ב־06:05. שוחחתי עם חבר שחזר ממילואים. הגעתי למשרד ב־06:15 (איחור קטן).

שקעתי בעבודה מעניינת. ב־08:10 הרגשתי שעוד לא אכלתי שום דבר. הלכתי לחדר־האוכל, הכנתי לי סלט עלא־כיפק והתיישבתי עם הוותיקים. שם תמיד יש על מה להתווכח, ואני אוהב את זה. באמצע קראו לי לטלפון: דודה פרידה מתל־אביב מוסרת...

בדרך לקחתי מהבית כיסא לתיקון בנגריה. זה בדיוק על־יד המשרד. חזרתי לעבודה והשעה 09:00.

העבודה התנהלה כמו שצריך – ביעילות, בדייקנות, בלי להרים ראש. כהרגלי המקודש, בשעה 10:00 שותים כוס קפה. זה בהחלט מרים את המוראל. אני יורד הפעם לחדר־האוכל של המפעל – אוהב להיפגש עם „עובדי הצווארון הכחול". החבר'ה הצעירים תמיד יש להם בדיחות, סיפורים ורכילות – אפשר להתפוצץ! הצלחתי גם לקבל סיגריה. גמרתי אותה וחזרתי לעיסוקי. מאוד קיצרתי. אני מסתכל בשעוני – השעה 10:15.

בין ארוחת עשר לארוחת הצהריים קראו לי לטלון. ביקשתי לפני שבועיים, שיקצרו לי את הג'ינס החדשים. מזל, שסבא רוט פנוי. בהזדמנות זו אני קופץ לכולבו (שם יש לי קצת פרוטקציה), כי אזלו לי הסיגריות. מהזן להזן אני חוזר, עברו רק 15 דקות. כיוון שהעבודה הולכת לי בשיגרה, הספקתי יפה מאוד ולא הרגשתי איך הזמן עובר. ב־12:20 הזכירה לי קיבתי, שבעצם מגישים עכשיו ארוחת צהריים. לא טוב לאכול אוכל קר – אני זז.

בתא הדואר אני מוציא את כל הניירות. זה עיסוק מגרה תיאבון: הזמנה לתורנות, תור לספר ותלוש על נסיעה – לעזאזל, בכלל לא היה צריך לחייב אותי! והכותרות בעיתון – שוב פשרה, ומכתב מקיבוץ רמת אלונים. הארוחה טובה, והסלטים במיוחד וגם תוספת לא מסרבים לתת לי. למזלי פגשתי את ראובן על־יד השולחן לבירור התלוש, אבל בעניין התורנות אני מוכרח לגשת לחדר סידור העבודה. בעיתון רק הסתכלתי על שער החליפין של השטרלינג וקצת על הדף האחורי, שם כותבים על רצח ואונס.

חזרתי לעבודה, היה 13:10. טוב, עברו 50 דקות.

עכשיו באמת זמן טוב לעבודה. אבל אחרי האוכל באה העייפות. העיניים רוצות להיעצם. כדאי לעשות, צ'יק צ'ק, כוס קפה – זה לוקח רק כמה דקות. עכשיו נכנס למשרדי מרכז ועדת הבטיחות לשיחה בארבע עיניים (טוב שלא עצמתי אותן). הוא מתייעץ לפעמים איתי וצריך לעזור לחבר בתפקיד... אז רק 15 דקות עוברות – ושוב אני כולי בתוך העבודה.

ב־3:00 גומרים את העבודה. כך גם אנו. הוצאתי את הפנקס הקטן ומצאתי: עבדתי היום 380 דקות – 6 שעות + 20 דקות.

מקרה יוצא־דופן – אתה אומר? אולי תבדוק את עצמך...

אביטל, עלון מצובה

בכל זאת יש בה משהו

לפי מה שאנחנו מכירים את עצמנו, ודאי נכתוב פעם איך זה לבוא לאחר יום עבודה מאומץ שהתארך לחדר־האוכל סמוך לשעת הסגירה, כשהוא כמעט ריק וכמה תורניות זעומות־עין אינן שועות להתרסתנו „אבל זה עוד לא 2" וחמושות בסמרטוטי ניגוב, שמסר יעילות מובהק עולה מהם, נעות לעבר הסועדים הבודדים והאוכל החם־קר והאוכל הקר־חם, ומרכז המשמרות ששלף מזמן את התקע (המחמם את האוכל החם ומקרר את האוכל הקר) מביט בפני ספינקס ואין טעם להתחנן ולהתחנף וגם לא כדאי להתלונן, כי אף אחד לא יתרשם. כולם רגילים. את הרשימה הזאת נכתוב פעם. אנחנו מכירים את עצמנו.

אבל הפעם נכתוב דווקא בשבחי ארוחת הצהריים. לא בשבחי התפריט, אין צורך להגזים, אלא בשבחי האתנחתא בצוותא, החלפת כוח, החלפת שמועות, החלפת דעות והחלפת אמונות. פרלמנט חצי היום.

ב„שולחן־מצורף" מתיישבים עם מגשי השירות העצמי, מתרכזים רגע במרק וקושרים שיחה. מיטת קומותיים מוצעת למכירה, כי הילדים גדלו. מהילדים שגדלו עוברים לבחינות הבגרות ולהכנה לקראתן. לא הבטחתם שיהיו שיעורי־עזר בלשון? מהלשון – פנינים של הורים מגאוני הדור, כשהיו בגילם של הילדים שגדלו. צחוק. כמה גמיעות מרק וניסיונות בפשטידה, וניתוח השמות התלויים על לוח המודעות: הצעות לוועדות. כמה השמצות על המוצעים לוועדות והשמצות על הקציצות. אל תזרקו! שימו בצד לחתולה. 60 שניות על חתולים, כלבים, נודים והגניקולוגיה שלהם. אנחנו נותנים לה גלולת „ארגסט" אחת לשבוע. מכאן הישר לתגלית – קרם פנים חדש. על השולחן מוצגת מיד הקופסית של הקרם החדש, מלה אחרונה בפטנטים של שימור הנעורים, ואומרים שבאנגליה אוכלים את זה.

חדר־האוכל מלא. „בשולחן־מצורף" קבוע המסגרים גועים בצחוק. הנגרים במצורף הסמוך. לכל אחד עתון. משווים את הכותרות. הילדים בפינה מרעישים שזה איום. כמה שהם גדולים מבחוץ וקטנים מבפנים. זה גיל איום, הנעורים. המזכירות נכנסת עם הגרופיס. החלונות המערביים כבר בוערים באור השמש החורפית. מעילי רוח, מגפיים, נעלי ספורט, כובעי צמר. המתנדבים והמתנדבות, בבגדי עבודה גדולים, ממחסן המתנדבים הכללי, דומים יותר מכל אחד אחר לחלוצים הראשונים. בין ילדי שכבת הנעורים מתגלה אחד יחף. יום יפה בחורף, אבל יחף? שוב שיחה על החינוך. מישהו מגיע עם עתון. ראיתם מה כתבו עלינו? שוב אנחנו בעתון. כל המגשים זזים לצד והצהרון נפרש בזהירות. התקשורות. לך תגיד שאין לך אחות.

מספיק שפרט אחד חסר והתמונה מתעוותת לכיעור גמור. אומרים שביטבתה שכרו יחצ"ן. מישהו מביא קלמנטינות. ממש מפתיע הקשר עם מי שלא החלפנו מלה אולי שנה.

הזמן נמרח והליהוק משתנה. הולכים, באים. על הכול שרוי פיוס. אפילו נועם. כמו קשר השווים. צריך לקום. אוכל לחתול יש. אז עכשיו לקחת לחם, ודואר מתאי הדואר, לא לשכוח. ביציאה, סבים וסבתאות משגיחים על תינוקות בעגלות ענקיות תוצרת בית.

זה לא היחד החגיגי, המתגעש. זה הקשר הסופונטאני, האפור, קצת פרוע אפילו, ומתובל בבגרות ובקבלת הדברים כמו שהם. השתייכות. בכל־זאת יש בה משהו, בצורת החיים המשונה שלנו.

כל הנוצץ ב„שפית" זהב הוא

כבר ראיתי מפעלי תעשיה רבים בקיבוצים, אבל בניין כמו זה של „שפית", בעל שתי קומות ולבן־לבן, טרם ראיתי. דלתו האחת והיחידה סגורה ומסוגרת, וכל חלונותיו מסורגים בסורגים. כדי להיכנס בו צריך ללחוץ על פעמון – ולהמתין. אני לא נאלצתי להמתין הרבה. שרה גל שעל המשרד החליטה, כנראה, כהציצה במסך הטלוויזיה שלפניה, שפרצופי מעורר אמון, וכן ידעה על ביקורי הצפוי. זכוזם קטן, לחצתי על הידית – והרינני בפנים, אך עדיין נתון למעקב צמוד והשדני.

כי „שפית" שבקיבוץ שפיים איננו עוד מפעל תעשיה קיבוצי. הריהו בעל ייחוד, אם כי לא יחיד – יש עוד, אבל לא הרבה, מספר מפעלים כאלה, בארץ וגם בתנועה הקיבוצית, למשל במגידו, בכברי ובבית־ניר: מפעלים לייצור תכשיטי זהב.

האם חסרים בשפיים מפעלים? לא בדיוק. יש בית המרגוע ופארק המים, יש מפעל „פוליכר" המייצר אריזות פלסטיות, כגון בקבוקים. אלה גם אלה אינם כושלים דווקא. בכל־זאת החליטו בשפיים, שצריך עוד מפעל – לצורך הגיוון של מקורות ההכנסה ומקומות התעסוקה. אמרו שזה צריך להיות מפעל לא יקר מדי, לא גדול מדי, לא עם עובדים רבים מדי, והעיקר – שיצליח להידחק לאחת ה„גומחות" הפנויות פחות או יותר בתעשיה הישראלית בכלל, ובתעשיה הקיבוצית בפרט וכדי לא לבוא, חלילה, לכלל סכסוך עם קיבוץ אחר), וכמובן עם סיכויים טובים למכור את תוצרתו.

כך נולד „שפית", אחרי דיונים רבים וגם קצת התנגדויות. ההשקעה הראשונה לא מי יודע מה – כ־750,000 דולר. תעסוקה – לעשרה עד עשרים חברים בגילים שונים, קצתם אנשי מקצוע וקצתם ללא מיומנות מיוחדת. ההכנסה הצפויה ליום עבודה – 100 עד 200 דולר, לא בשביל להתעשר, אבל בשביל להבטיח רווחיות סבירה. מקצת מן העובדים קיבלו הכשרה מוקדמת באיטליה ורובם בבית־הספר לתכשיטנות של משרד העבודה בשכונת התקווה בתל־אביב. יש גם מהנדס חבר שפיים, שבזמנו היה חבר מגידו ועבד במפעל התכשיטים שם, והוא סייע בעצה בזמן התכנון.

הפלא הגדול הוא במהירות ההקמה של המפעל. באוגוסט אשתקד ניתן בשפיים „אור ירוק", במארס השנה התחילו לבנות – ולפני כחודש התחילו לייצר. זהו ללא ספק הישג ראוי לשמו, בעיקר בהתחשב במורכבות המפעל ובסידורים הפנימיים בתוכו.

תחילה עשו „הרצה" בכסף, מפני שהחליטו שאת ה„רעבע געלט" כדאי לשלם על מתכת זולה – זולה יחסית, כמובן. גם כסף עולה כסף רב, כ־5 דולר לאונקיה, שהיא כ־30 גרם (כאן לא מדברים בקילוגרמים, ודאי לא בטונות), אבל אונקיה אחת של זהב גולמי עולה פי 80 – כ־400 דולר (או כ־12,000 דולר לקילו) – ויחי ההבדל הגדול. לאחר שלמדו על הכסף את שיטות העיבוד, וכיצד לשמור על כל גרגיר לבל יאבד לנצח – עברו לזהב. מאז ראשית החודש זה ב„שפית" עובדים „על באמת".

„על באמת" פירושו, ראשית, להכין את הסגסוגת הנכונה. תכשיטי זהב אינם בדרך־כלל זהב טהור, מה שמוגדר כ־24 קראט, ולו משום שגם כאשר מערבבים את הזהב במתכות אחרות, זולות כמובן יותר, עדיין נשארים הברק והצבע האופייניים לו. ב„שפית" עובדים היום על תכשיטים בעלי 14 קראט, המיועדים לשוק האמריקאי, שתכולת הזהב בהם היא כ־58 אחוז. השאר הוא כסף, נחושת ועוד קצת מתכות אחרות, מובן שכל תוספת קטנה של זהב מעל לשיעור הקבוע בתודית משמעה בזבוז משווע של ממון, ומאידך כל גריעה קטנה פירושה סכנה של פסילת הסחורה. לכן משתדלים לדייק מאוד; הסטיה המקובלת היא פחות מחצי אחוז.

לאחר ייצור הסגסוגת ויציקה בתנור, בחום של כ־1,000 מעלות, כובשים אותה במכבשים לפסים דקים, בעובי של 0.15 מ"מ, בעלי צורה מיוחדת לפי צורת התבנית – שיטה שאינה נהוגה ברוב המפעלים האחרים בארץ לייצור תכשיטים, ולכן אין כאן תחרות ישירה, לפחות לא במפעלים הדומים בתנועה הקיבוצית – מבטיח לנו מנהל המפעל, נאור ליזאי, מה גם שהשוק הוא בלתי־מוגבל כמעט. התוצרת שהראה לי נאור, עגילים לאוזן בצורת סהרונים. למען האמת, הוא הראה לי רק את מחציתו של התכשיט. כאשר מחברים יחד שתי מחציות כאלה, נוצר התכשיט המלא, שרובו... אוויר.

עובדי „שפית" יעבדו – עדיין לא, אך בקרוב – כשהם לבושים חלוקים. לא בשביל הרושם, אלא כאחד האמצעים למנוע בזבוז של החומר היקר. את החלוקים ישטפו בתום יום העבודה – כמובן, בתוך המפעל עצמו – וממי השטיפה ידלו כל גרגיר זהב שנדבק בהם. יש למפעל גם מערכת־ביוב משלו, עם מסננים, שאינה מחוברת למערכת הביוב הכללית; את הנייר שמשתמשים בו לניגוב הידיים שורפים בתום השימוש, ומתוך האפר דולים את הזהב. ומה בדבר בתי־השימוש? לבושתי שכחתי לשאול בסוגיה חשובה זאת.

השמירה הקפדנית על כל גרגיר של חומר גלם מחייבת לצמצם עד למינימום את התנועה לתוך המפעל ממנו. ואמנם, במפעלים דומים בעיר העובד אינו יוצא ובא אלא בתחילת יום עבודתו ובסופו, גם מטעמי בטיחות. לך נסה זאת בקיבוץ! מה יהיה על הקפיצות למרפאה, למחסן הבגדים, לפעוט בבית הילדים? אז קופצים קצת פחות מן הרגיל, כי לגמרי בלי קפיצות אי־אפשר. „אנו משתדלים לגשר בשביל הזהב בין צורכי המפעל ובין נוהגי הקיבוץ", אומר נאור, מנהל מפעל הזהב. מכל מקום אין מאפשרים ביקורים של חברי קיבוץ שאין להם מה לעשות שם. „שפית" הוא גיטו, של זהב, אבל בערבון קצת מוגבל.

נשארת עוד בעיה „קטנה" – בעיית הבטיחות. מה טעם לשמור על כל גרגיר של זהב שלא יאבד בשוגג, אם יכול לבוא מישהו בלילה, או גם ביום, ו„להרים" מטילים שלמים? אבל נאור טוען, שהוא אינו יכול. כבר הזכרנו את הדלת הנעולה ואת החלונות המסורגים. נאור גם הוביל אותי לקודש הקודשים – חדר הכספת בעל דלת בעובי של כמה עשרות ס"מ, ובו הכספת עצמה, שבה מחזיקים את חומר הגלם היקר. כפנ. למותר לומר שיש גם מערכת אזעקה מיוחדת הקשורה לאן שצריך להיות קשורה. מובן שאין סומכים על השמירה הרגילה בקיבוץ, שכולנו מכירים את נקודות התורפה שלה.

כאשר נפרדתי מנאור, משה („15 שנים עבדתי בקבלה בבית המרגוע ודי נשבר לי, אז קפצתי על המציאה") ומשאר העובדים, לא נתנו לי – כמקובל במקומותינו – שום דוגמה מתוצרת המפעל. זה אולי החסרון העיקרי של „שפית": התוצרת שלו [illegible]

א. מ.

מבצע

ההתרגשות פגעה בנבחרת הנוער נפרדה בתיקו (1:1) משווייץ

מאת אשר גולדשלגר

נבחרת הנוער של ישראל פתחה אתמול את משחקי טורניר הנוער בינ"ל, בהילוך בינוני, בשסיימה בתיקו 1:1 עם נבחרת שווייץ, לאחר יתרון של 0:1 במחצית השניה שהחזיק מעמד רק 14 דקות.

קשה לטעון כלפי שחקני הנוער כבר הרמה שהפגינו במשחק הפתיחה, לעיני קהל אוהד באיצטדיון רמת-גן. שכן עבור רבית השחקנים היה זה הופעת בכורה בינ"ל במפעל רשמי. חלק השחקנים התרגש כבר בפתיחות המשחק ומהלכי כדור שנראו אחרת כשימתים לא מצאו את שער הדיב.

לרשות המאמן כהן עמדו מיטב הכוכבים אותם הדריך בנבחרת אימון עד למשחק אתמול, אולם אלו לא היטיבו לשחק והחמיצו בשלהי המשחק כבורה מרגיזה.

הליקויים בנבחרת הנוער לא היו משמעותיים, אולם הסה"כ הוכיח כי הנבחרת זקוקה לליטוש משמעותי בהמשך הדרך כדי שתאבק על הבכורה בטורניר. השער שספגה הנבחרת נבע מ"חור" בהגנה ואילו החור היה אמור להיות הרבה יותר תכליתי. דורון ביטון יכול היה לקנות את עולמו בשלהי המשחק אולם הוא ניסה והחטיא את הכדור ובכך מנע מהנבחרת אפשרות להשיג נצחון בכורה כבר במפגש הראשון.

נבחרת שוויץ לא הציגה אתמול כדורגל משובח. שחקניה אמנם חסונים משחקני הנוער של ישראל, אולם לא הטילו מעמסה מיוחדת על שחקנינו.

המחצית הראשונה היתה חלשה מבין השתיים. רק במחצית השניה התעוררה הנבחרת הישראלית והחלה לתקוף את שטחו של פונדר השווייצרי. בדקה ה־60 השתלט אלון חזן על כדור חוזר מהגנת שוויץ. הוא המשיך את הכדור מהאוויר פנימה ולא הותיר לשוער האורח כל סיכוי.

שער היתרון גרם לשאננות מיוחדת בשורות נבחרת הנוער. השחקנים הפסיקו לסכן את שער שוויץ. מנגד בדקה ה־74 יצאו השווייצרים להתקפה מתפרצת לאחר שמרבית שחקני העורף הישראלי היו בעמדת תקיפה. ה"חור" בא מאגפו של המגן אלעד קורן. הכדור הגבוה לרחבה. איש משחקני ההגנה של ישראל לא הסתער על הכדור להרחיקו ורודה רולי היה מהיר מבין כולם כדי לקבוע שוויון 1:1.

סמוך לסיום החמיץ דורון ביטון הזדמנות פז להשוות. הוא זינק לכדור רוחב ליד שער שוויץ אולם הכדור חמק מעל הרגל המושטת.

התיקו מול שוויץ השאיר את הנבחרת הישראלית בעמדת זינוק כלפי מעלה אם כי המשחקים הבאים חייבים להיות הרבה יותר תכליתיים מבחינת הנבחרת שכן תיקו נוסף ואולי הפסד עלול לרחוק אותנו מהמאבק על הבכורה.

גם שילובו של שחר בראל במקומו של יאיר סנדורי בהתקפת הנבחרת לא הועיל. דומה כי הנבחרת זקוקה לחלוץ נוסף בשער קומה. משה איזנברג חייב להתעורר ולהוביל את הנבחרת כסופר סטאר.

שפט דימטרי ראון לעיני 1000 צופים באיצטדיון רמת-גן.

נבחרת ישראל: קוניצקי; שרעבי, יצחק לוי, קוושילי, קורן; לוזון, ביטון, ברנס, חזן, איזנברג, סנדורי (שחר בראל).

נבחרת שוויץ: פונדר; צוקרוני, אפרס, מיילי, שרטר; סלווסטר, שטו, קיצוצרו; שטורד, בלומנסל (רולי), שפיסט (וסטיב).

בלגיה 5 מלטה 1

נבחרת בלגיה החזקה לא התקשתה אתמול להביס את נבחרת מלטה 1:5 לאחר 0:3.

הבלגים בניצוחו של ורסבט שהבקיע שלישיה יכלו לשפר את מאזנם, אלמלא החטאות מסמרות שער. סמקנס ומליס הוסיפו שער אחד כל־אחד לבלגיה והשלימו את החמישיה.

לנבחרת מלטה שנראתה צעירה למדי מול הבלגים החסונים הבקיע פרינקט. המלטים נלחצו לשערם לאורך כל 80 דקות המשחק והשער שבקיעו היה מקרי לחלוטין.

לאחר המשחק בין שתי הנבחרות ולפני המשחק בין ישראל לשוויץ נערך באיצטדיון מצעד משלחות שפתח רשמית את טורניר הנוער הבינ"ל.

טורניר הנוער להילוך גבוה: היום 3 משחקים

מאת אשר גולדשלגר

נבחרת הנוער של בלגיה תנסה להמשיך היום אחה"צ באיצטדיון בפתח־תקוה, בשרשרת הצלחותיה, כשתתמודד בשעה 2.30 מול נבחרת רומניה. אתמול גברו הבלגים על מלטה 1:5.

בלגיה מהנבחרות החזקות בטורניר, תפגוש היום נבחרת חזקה לא פחות, שסיימה שלשום בתיקו אפס עם נבחרת יוון. עם זאת, עדיפים סיכויי הבלגים לגבור על הרומנים שהפגינו שלשום משחק קבוצתי ולא היו רחוקים מנצחון. הרומני סרניס ישמור בוודאי היטב על־ידי ההגנה הבלגית.

נבחרת קפריסין שהגיעה רק אתמול לישראל תפגוש היום ב־2.30 אחה"צ בשעריים את נבחרת דנמרק. ספק רב אם הקפריסאים הסימפטים יהוו יריב שווה כוחות לנבחרת הדנית שהיא מהבולטות בטורניר. קרוב לודאי שדנמרק תנצח בהפרש שערים משמעותי.

המשחק השלישי של היום יתקיים בחולון בשעה 2.30 בין נבחרות יוון למלטה. שתי הנבחרות לא הבריקו במשחקי הפתיחה אולם יוון עדיפה על־פני המלטזים והיא גם מועמדת ראית לנצחון. היוונים אינם בולטים במשחק התקפי אולם גם במצבם ינצחו את מלטה.

בריילובסקי והלפיד. כדורגלן מכבי חיפה שעלה לארץ לפני מספר חודשים זכה בכבוד לשאת את לפיד המכבים במירוץ ממודיעין

כהנא מועמד להחליף את ריגר בירושלים

מאת משה כהן

מנהלי הפועל ירושלים מקווים, כי עד סוף השבוע הם יצליחו להגיע לסיכום חיובי עם המאמן, רני כהנא, המיועד להחליף את שמחה ריגר.

אין ספק כי ימיו של שמחה ריגר בירושלים ספורים. בגבע, בזוארים... תבדי ההנהלה הירושלמית מצדדים בהחזרתו של כהנא, בימים האחרונים נעשתה תביה לביו כהנא, שמטיל של עצמו את שרביט האימון, אך כה לא הצליחו הצדדים להגיע לסיכום.

בכל מקרה, גם אם המגעים עם רני כהנא יכשלו, לא ימשיך ריגר בתפקידו וראשי הקבוצה יפנו למאמנים נוספים.

לפורטו בראש הטבלה 25 נק' ומקדימה בהפרש שערים את בנפיקה שניצחה את בראגה 1:2. לגימאריש במקום השלישי 24 נק'.

א.א.ק נוצחה במגרשה

במחזור ה־12 בליגה היוונית בכדורגל נוצחה א.א.ק במגרשה באתונה ע"י ... 1:0.

אופי תופסת את המקום השני עם 17 נקודות, אחרי אולימפיאקוס פיראוס (20) שהשיגה נצחון חוץ על פאניוניוס 1:3. פאאוק סאלוניקי במקום השלישי (16) מ־11 משחקים, לפני איראקליס שניצחה בחוץ את קאלאמריה 1:3. גם פאנאתינאייקוס ניצחה בחוץ את התניקוס 0:1.

תיקו לגאלאטסה

המוליכה בתורכיה, גאלאטאסריי, סיימה בתיקו עם אשקישהיר, ואילו פנרבחצ'ה הפסידה לקוצ'ייטי 1:0. האלופה בשיקטאש נפרדה במגרשה בתיקו 2:2 מבורסה.

לגאלאטסה בראש הטבלה 27 נק' מ־18 משחקים לפני סמסון (26) שניצחה בחוץ את אנקרהגוצ'ו, 0:1, שלישית בשיקטאש (25).

הידאלגו ימשיך במארסיי

לאור הצלחתה של אולימפיק מארסיי בליגה הצרפתית בכדורגל (בראש הטבלה), החליט להאריך את חוזהו של המנהל הכללי, מישל הידאלגו, לחמש שנים נוספות.

הידאלגו אימן בעבר את נבחרת צרפת.

נהג מירוצים ורוכבת אופניים – "ספורטאי השנה" בצרפת

העולם במירוצי מכוניות, אלן פרוסט, ורוכבת האופניים ג'אני לונגו נבחרו כ"ספורטאי השנה" בצרפת.

פרוסט הקדים במשאל את אלוף אירופה בריצת 110 מטר משוכות סטפן קאריסטאן, השחיין למרחקים קצרים, סטפן קארו, הטניסאי הנרי לקונט.

13th hapoel games
משחקי הפועל ה־13
Israel 4th 11th May 1987 4 11 במאי

גורדן קלע 44 נקודות

44 נקודות של מייקל ג'ורדן העניקו נצחון לשיקאגו בולס על אינדיאנה לייקרס 93:105 בליגת הכדורסל המקצוענית של ארה"ב.

תוצאות נוספות: פילדלפיה – סאקרמנטו 95:99; בוסטון סלטיקס – לוס אנג'לס קליפרס 101:114; דטרויט פיסטונס – וואשינגטון בולטס 105:107; ניו יורק ניקס – מילווקי באקס 100:114.

גימאריש – ספורטינג 1:3

במחזור ה־15 בליגה הפורטוגלית בכדורגל גברה גימאריש על ספורטינג ליסבון 1:3 בעוד האלופה פורטו השיגה נצחון חוץ על אלווראש 1:2.

הגנת נבחרת הנוער של ישראל מתגוננת מול התקפת שוויץ אתמול באיצטדיון ר"ג

האוסטרלי פאט קאש העניק את גביע דייויס לארצו

הטניסאי פאט קאש בן ה־21, הפך לגיבור הלאומי של אוסטרליה. קאש העניק את גביע דייויס ה־26 למולדתו, כשניצח בכל שלושת משחקיו נגד שוודיה. המשחק הסתיים בנצחון האוסטרלים 2:3.

קאש המשיך אתמול את שהחל ביום שישי. הוא הפך פיגור במשחק נגד מיקאל פרנפורס 6:2, ניצח בשלוש המערכות הבאות 3:6, 4:6, 3:6. וזכה לתשואות רמות על ידי 11000 הצופים ב"קויונג", שבמלבורן.

הנצחון העניק לאוסטרליה את גביע דייויס בפעם ה־26 וצימצמה את הפער בינה לארה"ב, שזכתה עד כה 28 פעמים.

במשחק האחרון, חסר המשמעות, ניצח שטפן ארברג את פול מקנאמי 8:10, 4:6.

לקאש זה היה שיחזור לנצחונו מ־1983 על יואקים ניסטרום. גם אז העניק קאש את הגביע לנבחרתו.

אברטון צימצמה את הפער

קבוצת אברטון, צימצמה את הפער בינה לבין ארסנל לארבע נקודות לאחר שהביסה במשחק השלמה מהמחזור ה־22. את לסטר 1:5.

לארסנל 45 נקודות לפני אברטון (41) וליברפול (38).

נוטינגהאם עלתה במקום הרביעי. לאחר תיקו (2:2) עם לוטון ולה (37) נקודות כמו לנוריץ'.

נצחון גבוה השיגה גם צ'רלטון הלונדונית על מנצ'סטר סיטי 0:5.

צ'רלטון זינקה מן המקום האחרון (22) למקום ה־17. עם 23 נק'. היא מקדימה בהפרש שערים את אסטון וילה.

בני עיירה וקיבוצים בקבוצה משותפת

[illegible]

הורוסקופ 1987–1986

הנערים פתחו ברגל ימין ניצחו את ההונגרים 0:2

מאת ניסן פרידמן

נבחרת הנערים של ישראל, פתחה אתמול את הופעותיה בטורניר הבינלאומי הראשון ברגל ימין, כאשר גברה על הונגריה 0:2 משני שערים שהבקיע אורן מוהרר.

הנצחון על ההונגרים, הבטיח את עלייתה של ישראל מבית א' לחצי־הגמר ביחד עם דנמרק. שתי הנבחרות יתמודדו היום על ראשות הבית. המשחק יהיה פורמאלי בלבד ויקבע רק את דירוג הקבוצות בבית.

במשחק השני אתמול הבטיחה רומניה את עלייתה לחצי הגמר מבית ב' לאחר שהכניסה את מלטה 0:7. במשחק היום בין יוון למלטה תיקבע העולה השניה, כאשר הסיכויים נוטים בבירור לזכות היוונים.

ישראל 2 הונגריה 0

החלוץ אורן מוהרר קנה אתמול את עולמו. בשני מבצעים אישיים העניק לישראל נצחון בכורה בטורניר הנערים.

הישראלים הציגו משחק שוטף ונאה במחצית הראשונה ולאחר שהובילו 0:1 נסוגו לשערם על מנת לגונן על היתרון, שהיה מבטיח להם עליה לשלב הבא.

שער היתרון הובקע בדקה ה־37, כשמוהרר בעט פנימה מתוך עירבוביה. באחת ההתקפות המתפרצות המסוכנות במחצית השניה, הבקיע מוהרר שער נוסף בדקה ה־60.

ההונגרים תקפו אך סבלו מחוסר תכליתיות בהתקפה. בדקה ה־77 יכלו לצמק את התוצאה, כאשר אישטוון פולרש, הטוב בנבחרתו, הכשל ברחבה. את הכדור מהנקודה הלבנה שיגר גאבור ונגלד לחוץ.

בנבחרת הישראלית בלטו הבלם־קפטן רן ברשטיין, הקשר טל בנין והחלוץ המבקיע מוהרר

שפט פישר מיכלסון מדנמרק לעיני 300 צופים בהרצליה.

רומניה 7 מלטה 0

הרומני אדריאן סימה זינק אתמול למקום הראשון בטבלת מבקיעי השערים בטורניר הנוער, כשהוסיף שלושער לשער שכבש בשבת לרשת היוונית.

הרומנים לא נזקקו למאמץ גדול כדי למוטט את הגנת מלטה. את שבעה השערים הבקיעו סימה (32, 47, 76), סורין מיהאיי (21, 38 מ־11 מ'), פלורין קוליאה (36) ומריו סומודיקה (63 מ־11 מ').

שפט יצחק רוזנברג לעיני 50 צופים.

[illegible]

נבחרת הכדורסל תתארח היום בבאר-שבע

מאת משה כהן

נבחרת ישראל בכדורסל תדרים היום לבאר שבע, כדי ליטול חלק בטורניר לזכרו של כדורסלן העבר של הפועל באר שבע, הרשפ. בטורניר ישתתפו ארבע קבוצות.

לנבחרת הישראלית יהווה הטורניר, הכנה במעט אחרונה לפני טורניר חג המולד, שיפתח בסוף השבוע בשוויץ. הקבוצות הנוספות שישתתפו בטורניר הן: הפועל ר"ג, אליצור רמלה והפועל באר־שבע מתוקשת.

מחר תתמודד הנבחרת הישראלית מול מכבי ראשל"צ מתוזקת. ... המשחק בין מכבי ת"א לבין הקבוצה הבלגית, ראסינג מאלין.

הערב יערך בירושלים המשחק הראשון בין שתי הקבוצות.

לארגי ינותח כנראה השבוע

מאת משה כהן

רק מחר יחליטו רופאיו של כדורסלן הפועל ת"א, מייק לארגי, אם יהיה עליו לעבור ניתוח בגבו.

לארגי עבר בימים האחרונים בדיקות יסודיות בעיר מגוריו, ניו־ג'רסי. נראה, כי בסופו של דבר לא יהיה מנוס מניתוח. בכל מקרה מאמינים מנהלי הפועל ת"א, כי לארגי ישוב לכושרו המלא עד לפתיחת משחקי הגמר סל.

פצוע אחר של הפועל ת"א, חיים זלוטיקמן, פתח באימונים קלים, לאחר היעדרות של ארבעה חודשים ממגרשי הכדורסל. זלוטיקמן מסתפק בינתיים באימוני משקולות. גם הוא מקווה לשוב לפעילות מלאה לקראת משחקי הגמר סל.

מנהלי הפועל ת"א, מקווים, כי עמוס פרישמן, שעבר ניתוח קל באפו, ישוב לאימונים סדירים תוך שבוע. ה"אדומים" מתנחמים בעובדה, כי חולי השפעת של הקבוצה החלימו כמעט לחלוטין.

ביום רביעי תצא הפועל ת"א לארבעה ימי נופש ואימונים באילת. "אנו מקווים להרגע באילת מהעונה המקוללת, שעוברת עלינו", הסביר דובר הקבוצה, יורם דורי.

בותרת 20/15 פר דק

כדורסלן יוגוסלאויה וראנקוביץ' (הופיע בארץ עם זאדאר) במאבק מתחת לסל עם שחקן נבחרת כוכבים מארה"ב

הערב שמינית גמר הגביע לנשים

מאת משה כהן

אלה משחקי רבע גמר גביע המדינה לנשים, שיערכו הערב:

הפועל שפיים – אליצור ת"א; הפועל שרות־ים – אליצור ראשל"צ; הפועל ת"א – מכבי רמת־חן; הפועל גלבוע – הפועל ירושלים; לב ת"א – מכבי רחוס ת"א; אורתודוכסי נצרת – אס"א ירושלים; הפועל גבעת־חיים – הפועל חיפה, הפועל גדרות – מכבי ת"א.

ניצחון לברצלונה ותיקו לריאל

המוליכה ברצלונה השיגה נצחון חוץ על קאדיז במחזור ה־20 בליגה הספרדית בכדורגל, בעוד שהאלופה ריאל־מאדריד סיימה במגרשה בתיקו 2:2 עם ספורטינג גיחון.

לברצלונה בראש הטבלה 30 נק' והיא מקדימה בשתי נקודות את ריאל ובארבע נקודות את אספניול, שניצחה את לאס פאלמאס 1:3.

השקיע 1.75 ש"ח וגרף פרס של 450,000 ש"ח

תושב פרבר נתנייתי שהשקיע 1.75 ש"ח בטופס טוטו רגיל זכה יחידי בפרס הגדול – 450,000 ש"ח (300,000 דולר) בנחשו את כל תוצאות 14 משחקי המחזור של "גביע הטוטו" ששפע הפתעות בשבת.

הזוכה, המתגורר בשכונת מצוקה, ששלח 5 טורים בלבד בושש להתקשר אל משרדי הטוטו עד אמש.

38 משתתפים ניחשו 13 תוצאות נכונות וכל אחד מהם יקבל כ־3980 ש"ח

414 ניחשו 12 תוצאות נכונות וכל אחד יקבל כ־365 ש"ח.

3522 ניחשו 11 תוצאות נכונות וכל אחד יקבל כ־42 ש"ח.

21,334 ניחשו 10 תוצאות נכונות וכל אחד יקבל כ־6.80 ש"ח.

טלוויזיה

מאת מירי פז

ארץ קשה לחשיבה

פעם שאלתי את בן־דוד, אמן היושב בפאריס, מדוע לא יעלה לישראל. בגלל הרוב היהודי, השיב. עם מיעוט יהודי אני עוד מסתדר איכשהו, אבל שלושה מיליון יהודים חכמים, מתחכמים ומתחמנים, מערפלים לי את המחשבות. חיזוק לגישה זו מצאתי בדבריו של המומחה למינהל פרופ' יצחק אדיג'ס („זה הזמן").

ישראל, על פי פרופ' אדיג'ס, היא מדינה הלוקה ברוב של יזמים ובאפס מינהלנים. ישראל היא חברה בה איש אינו מכבד את זולתו, איש אינו מקשיב לדברי רעהו, וכל עימות דעות הוא בהכרת התגוששות עקובת דם ויזע: השפל כפי יכולתך. לא ייפלא איפוא ש„קשה לחשוב כאן בצורה בריאה", כדברי המומחה.

פרופ' אדיג'ס קנה לו שם של מי שמציל חברות קורסות. אך משאלותיו של רם עברון ומתשובותיו קשה היה להבין מהו פתרון הפלא שלו לשיקום חברות כושלות. במקרה הישראלי, ברור שכל מפעל הצלה כזה, הוא פרויקט ארוך ותלואי המשק, החברה והאדם בישראל בעינם עומדים. את תיקונם – ממליץ המומחה – יש להתחיל בגן הילדים. ובינתיים, עד שנחלים מתחלואינו, יכבדו אותנו פרופ' אדיג'ס ומוחות בורחים אחרים, בביקורי מולדת מזדמנים.

שאלת מיליון הדולר של רם עברון התייחסה ל„נטישתו" את ישראל („נטישה" – כך, בפירוש, אמר עברון). התשובה טמונה, כנראה, בשאלה עצמה. את משולם ריקליס איש לא היה שואל מדוע „נטש" את ישראל. ידוע שבעלי הון שהם, במקרה, גם ידידי נפש של ראש הממשלה, ראש העיר ואריאל שרון, לעולם אינם נוטשים. הם מחלקים את זמנם בין בתיהם לטוריסותיהם, כאן ושם. „נוטשים" רק אנשים עובדים המצליחים (ולפעמים נאלצים) למצות את כישוריהם בניכר יותר מאשר אצלנו ושאין להם – מה לעשות – ידידים טובים כאלה. אם כן, שוב, הייפלא שמתקשים לחשוב אצלנו חשיבה בריאה?

מועדון הלב המתוקן

גם התקף לב הוא סיפור במקומותינו וכבוד גדול שראוי לסקרו בהרחבה וברוב רעש. ביום שישי התקבצו בטלוויזיה מיני לוקים בלבם. דן בן־אמוץ פורש את לבו ב„ערב חדש" ויוסי שריד ב"ממני". הטלוויזיה נהפכה למועדון אקסקלוסיבי לתיקון הלב.

שריד הוא מופיען מקצועי, אבידה גדולה למחלקת הבידור והדראמה. המנחה רק מפריע לו. הרי הוא את דרשתו הכין מבעוד מועד, אז מה מבלבלים אותו עם שאלות? בתום הופעתו של שריד ב„ממני" התקשר אלי שכן של שריד, איש עתיר מחלות בזכות עצמו, ושאל אם שמתי לב לכך ששריד לא נראה בדיוק כמי שעבר מקרה־לב. לדעתו, ביים שריד את ההתקף, רק כדי לקצור עוד הופעה בטלוויזיה וכתבות אמצע במוספים.

כיוון ששום דבר לא נראה מטורף מדי כשמדובר בתאוות הזרקורים של שריד, יש להניח שההופעה או תרגיל ההופעה, הוא עוד אות מבשר טובות לבריאותו הפסיכוסומטית המופלגת. גרמה לי שאני כתחילה להבין מדוע כל כך הרבה אנשים מתהלכים עכשיו עם תעוקת לב.

אליעזר סלוצקין, סיפור בן 100

סלוצקין, העמק, שוברט

• היה זה, כמדומני, מומחה הטלוויזיה הבריטי יו גרין, שהוזמן בשעתו על ידי שר החינוך והתרבות דאז יגאל אלון, להגיש דו"ח מפורט על תפקודה של הטלוויזיה הישראלית. לאחר שבדק מה שבדק, הגיש מסמך מנוסח להפליא שבפרק ההמלצות שלו היה גם הסעיף הזה: רצוי לא להקרין בתמונת הרקע שדות קמה באוקלהומה, בשעה שמשדרים משחק כדורגל בברזיל.

נזכרתי בהמלצה זו, תוך צפיה בסרטו של אורי גולדשטיין על אליעזר סלוצקין בן ה־100 („מבט" ליל שבת). אכן סרט פיוטי, רגיש, יפה וקיטשי במידה. את המלצת המומחה הבריטי ראוי וכדאי לאמץ, אך לא תמיד באדיקות נוראה. האם, למשל, ללא תצלום דעיכת השמש המפיצה נגוהות שקיעה אחרונים בוורוד־כתמתם, היה הצופה מתקשה להבין כי מדובר בסיפור כלותו של דור אחרון? חוץ מזה, הרביעיה הנהדרת של שוברט השתלבה להפליא בתצלומים היפים של שדות העמק.

גם יפה, גם פרקליטה

„איך זה להיות יפה ורופאה"? שאל פעם דן מרגלית מרואיינת ב"ערב חדש". רם עברון לא הציג שאלה זו לתובעת פנינה דבורין. אך הראיון עמה השרה תחושה לא נוחה, כאילו כל עילת זימונה לאולפן הטלוויזיה, היה הצירוף המסעיר, החד־פעמי: פרקליטה + יפה. התוצאה היתה ראיון חווּתי מאוד. זה שפנינה דבורין היא אכן אשה מצודדת מאוד, אינו פוטר את המראיין מלהציג לה שאלות רלוונטיות על עבודתה. אך לפי שאלות המראיין ותשובות המרואיינת, היה אפשר לחשוב כי מדובר במזכירה, בחוקרת, במורה או בסגנית מלכת המים, ולא בתובעת מוכשרת במשפט פלילי המסעיר את המדינה כולה. רצינו לדעת, למשל, מה חשה הפרקליטה כשהיא מביאה את הנחקר לכדי משבר, וכיצד היא משתמשת בידע הפסיכולוגי שלה לאיתור חולשותיו של הנחקר. לא למדנו דבר.

מסתבר שלא רק מצוקות קיומנו כאן ופגמינו כחברה וכבני־אדם, מפריעים לחשיבה בריאה. גם נוכחותן של נשים יפות מחבלת בה, כנראה.

על הדבש ועל הבקלאווה

„סיבה למסיבה" לפני כשבוע היתה תוכנית מרעישה באמת. כל קצווי הארץ היו בה: משפחת מנזה המסונפת להיכלי הפילהרמונית מזה, ומשפחת התורכים הצעירים מסניפי ראודטאח אלנבי מזה. באמת, כמה נפלאה ורחבת אופקים ארצנו הקטנה, וכמה נפלאה התיבה הממלכתית המביאה לסלוננו את רוב טובה ומשמניה. וכמה חמדה מרעיפה עלינו המנחה הלאומית רבקה מיכאלי, היודעת להתהלך עם השועים והסובלים, וכהבעה רבת קשב וענין קוטעת אותם אחד לאחד, ובלבד שאיש לא יתקפח ולא יימלט מפורענות הכלל. הרי דף השאלות מונח לפניה והיא בפסוקה תחיה. אך מה אירע לחיוכה המקצועי הרחב? האם רק מרשעת כמוני מזהה בו מאניירה מעצבנת? כל כך מעצבנת עד שהיא דומה לעווית.

> נכון שכבר עבר יותר משבוע מאז אותה „סיבה למסיבה", אבל עוד לא נרגעתי. מאז אני מחפשת בבהילות קורס מזורז לתורכית. ראיתם איך אפשר להטביע קיתונות של סבל ב„אישטמס־בבגי־אישטמס"? ראיתם איך אפשר להפוך כל פרודה של סבל לגולדזות מרשרשות? הייתי תותמת מנוי במועדון התורכי ההוא, אבל מה, שש גולדזות יגמרו לי את החודשית.

ורק עוגן הצלה בודד הושיענו הוא שלמה ניצן האחד והיחיד. הפעם אף עלה על עצמו ובדיחותיו היו מופת של שנינות וחכמת תזמון, ולראייה: אפילו שוכחי בדיחות כרוניים זוכרים לו עד עצם היום הזה גם את עניין מחיר הנעליים הצמוד לאינדכס עור העגבניות, וגם את עניין הסוהר שאמו הטובה סורגת לחומייני.

בעידן אי־הוודאות, התמורות והמהמורות, הניצן הזה הוא עוגן היציבות היחיד בחיינו הרופפים. ממשלה באה וממשלה הולכת, המנחה מתחלפת, וניצן לעולם מצחיק. אם הוא לא מקבל פרס ישראל השנה, אני אסרוג לו סוהר.

בשר קפוא

מאת יגאל משיח

„עסקה ללא רחמים". „אסתר", ת״א; „ארמון", חיפה; „אורגע", ירושלים; „אשדוד", אשדוד; „רון", רחובות

ארנולד שוורצנגר, „מר עולם" בדימוס, היה לגיבור יומיות: מהדורה שרירית ומפותחת יותר של איסטווד, ברונסון וצ'אק נוריס. לשני הראשונים לפחות יש נוכחות קולנועית מסוימת. נוריס, לשעבר אלוף קראטה מפורסם, מביא לסרטיו הרבה חוכמת רגליים וכשרון בעיטה. אבל על שום מה היה אוסטרי עילג זה לגבור האפ.בי.אי החדש? אין זו חלילה הגנה על טוהרתו הלאומית של הקולנוע האמריקאי, אלא קובלנתו של אוהד יומיות שרוף, שפתאום ערבבו לו את טרזן עם הבלש

קולנוע

העירוני. לא הייתי קובל לרגע לו הייתי מגלה את שוורצנגר על עץ רם משמיע נהמות גורילה ומנפח את שריריו עטורות הפרסים. אבל מה לגיבור גיאנדרטאלי זה (נא שימו לב לפרופיל) ולעולמו המסוגנן של איש החוק? את כלי הנשק החטובים הוא אוחז כאילו היו בננה מקולפת, מושב המכונית סוגר אותו כמו כסא מפלט, ועד שלא הסיר את בגדיו להציג לנו את מפעל גופו (פעם בעשר דקות) הוא נראה כמו גוש בשר קפוא באריזה הרמטית, דחוסה מדי. למה כל זה? הרי אפשר היה לקשור לו אזור חלציים חסכוני, להמציא איזה סיפור על איש ג'ונגל מווייטנאם, שהגיח מהיער מקץ עשר שנים לנקום בממסד הבוגדני („רמבו" במהופך), וכך להניח לאוהדי שוורצנגר להזין את העין ברציפות בפלאי עיצוב הבשר. אבל אולי אינני אובייקטיבי. המיזוג בין מבטא גרמני כבד, מוטיב נקמה וכלי נשק משוכללים שולח עדיין צמרמורות בגבי, למרות שכל המרכיבים האלה נמצאים הפעם בצד הטוב.

הסיפור (כמעט שכחתי אותו) – כרגיל. המאפיה הורגת באכזריות את בנו של סוכן אפ.בי.אי. ותיק, וזה מפתה את שוורצנגר, סוכן מודח, לטפל בענין. שוורצנגר, כנראה בגלל קשיי התכופפות ותנועה, מסתובב בין הצרוחות בקומה זקופה, מפיל הכל בחן של קינג קונג, סוחט את ההדק וטוען מחסניות בהעוויות פרצוף מעונות כאילו הניף לגובה, עם כל לחיצה, 400 קילוגרם. כל אחד הרגלי עבודתו. ישתעממו גם אלה שסלתנותם ליומיות גדולה משלי. ברונסון בקולנוע ממול הוא השקעה טובה יותר.

בקצרה

מחזהו האחרון של חנוך לוין „הילד החולם" לא יועלה ב„קאמרי". על כך החליטה הנהלת התיאטרון בעקבות איסור משרד העבודה להעסיק ילדים־שחקנים בהצגה. במחזה כ־12 תפקידים לילדים בני 10. במקום „הילד החולם" יעלה הקאמרי את „חבלי משיח" מאת מוטי לרנר בבימויו של אילן רונן.

ב"צוותא" יתקיים מחר דיון על אמות המידה המוסריות של איש המוסד, בעקבות ספרו של יגאל לב „הסוכן", שראה אור לא מכבר בהוצאת „כתר". את הדיון ינחה מאיר פעיל וישתתפו בו המחבר לב, תא"ל (מיל) עמוס גלבוע והפרשן הצבאי זאב שיף. צבי סלטון יגיש פרקי קריאה מתוך הספר.

בבית התפוצות ייערך מחר ערב לזכרו של השחקן האידי הגדול יוסף בולוף. אלמנתו של השחקן, לובה בולוף הגיעה במיוחד מארה"ב. הערב מתקיים לכבוד השלמת תרגום האוטוביוגראפיה של בולוף „מככר השוק הישן" לעברית. בדיון ישתתפו שלום רוזנפלד, לובה בולוף, יהודה אפרוני ושמעון פינקל. ינחה: עזריה רפופורט.

במסגרת שבוע „ליטורגיקה" בירושלים תבוצע מחר בערב (בבנייני האומה) יצירה המושמעת בארץ לעתים נדירות: הרקוויאם מאת דבוז'אק. המנצח הישראלי יורי אהרונוביץ (מנהלה המוסיקלי של התזמורת הפילהרמונית של שטוקהולם) ינצח על התזמורת הסימפונית ירושלים, המקהלה הסקוטית הלאומית (המונה בהרכב מלא 180 זמרים) וארבעה סולנים: הסופראן לילי סונה, האלט מירה זכאי, הטנור האורח משווייץ כריסטוף הומברגר והבאס האמריקאי דימטרי נאבוקוב. דבוז'אק חיבר את הרקוויאם ב־1890 בהיות בן 49, ב„תקופה האנגלית" שלו. כדאי מאוד להאזין לביצוע הנדיר שישודר גם ב„קול המוסיקה" (יום ג' 20.30).

הכינוס השנתי למוסיקה יהודית „שירת הדורות" (המתקיים מדי שנה בחנוכה), ייערך היום בירושלים (במלון „רמדה רנסנס"). חוקרים, מומחים ומוסיקאים ישאו הרצאות מודגמות על נושאים מגוונים מתחום המוסיקה היהודית, המסורתית והאמנותית. הכניסה חופשית.

הערב יתקיים באולם שרובר בתיאטרון ירושלים הקונצרט התגיגי המיוחד לציון פתיחת חגיגות היובל ה־40 של האקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים. מסטיסלב רוסטרופוביץ' יהיה הסולן בביצוע „וריאציות על נושא רוקוקו" מאת צ'ייקובסקי. תנגן הסינפונייטה הישראלית בניצוח מנדי רודן. כל ההכנסות תוקדשנה לקרן לקידום הלימודים באקדמיה.

כמנהגו מדי שנה ידריך הפסנתרן מנחם פרסלר בכיתת אמן לסטודנטים ולמורים לפסנתר, וכן להרכבים קאמריים בהשתתפות פסנתרנים. החל ביום ד' 31.12 באקדמיה למוסיקה בירושלים ומיום ג' 6.1.87 במרכז המוסיקה במשכנות שאננים.

ישראל דליות

תנוכה הוא גם חגם של האוצרים במוזיאונים. אין במה להתלבט. מוזיאון ישראל מאוורר את אוסף מנורות החנוכה שלו, הנחשב לגדול והמקיף בעולם. החנוכיות, שקובצו מארבע כנפות תבל, מוצגות על קיר החנוכיות המסורתי. תערוכה אחרת, של מנורות חנוכה עתיקות, 66 במספר, מאוסף היודאיקה של האמן הנודע מאנה כץ, מוצגת בימים אלה במוזיאון על שם האמן על הכרמל בחיפה. החנוכיות, מרביתן מהמאות ה־18 עד ה־20, מוצגות על פי ארצות מוצאן וזאת כדי להצביע, ולו רק על קצה המזלג, על ייחודה של כל אחת מהקהילות היהודיות המקיפות כמעט את העולם כולו: המזרח הרחוק, מזרח אירופה ומערבה וארצות הים התיכון. התערוכה תהיה פתוחה גם בחודש טבת.

בתמונה: חנוכיה מהודו (מסוף המאה ה־19), עשויה פליז וזכוכית.

בולים

דורסים מן המקרא

מאת אריה לינדנבאום

ארבעה דורסי לילה מן המקרא יופיעו בבולי דואר בחודש פברואר 1987. במקביל יופיע גיליון־מזכרת עם ערך כספי מוסף לתערוכת הבולים הלאומית „חיפה 87".

סדרת דורסי הלילה נקראה כך, כיוון שכל נציגיה עופות הניזונים מטרף חי, אותו הם קוטלים על־ידי דריסתו בעזרת רגליהן החזקות. פעילות עופות אלה היא בלילה (חשיכה) ומכאן שמם. עיניהם גדולות וממוקמות בחלק הקידמי של הראש, בניגוד לרוב הציפורים, דבר המאפשר להם ראיית לילה מצויינת. בגלל מיקום העיניים אף זכו לכינוי „בעלי הבעה אנושית", יוחסה להם חכמה יתרה ואצל היוונים הקדמונים שימש הדורס כוס כסמל לאלת החכמה – אתנה. „הבעה אנושית" זאת אף הביאה על דורסי הלילה תלאות רבות, שכן הציבור הרחב ראה בהם שדונים קטנים והם סימלו את הרשע והבשורות הרעות ותמונות מכשפות העוסקות בכישפיהם, קושטו ברקע בציורי ינשוף או לילית. קולות דורסי־הלילה מכוססים על השמעת נשיפות חזקות, דבר שהגדיל את הפחד מהם. לא במקרה ראו קדמונים בקריאתה של הכוס אות לרצח של יוליוס קיסר.

לאמיתו של דבר, יש לדורסי הלילה תפקיד חשוב ביותר בתחום ההדברה. יוסי לשם מ„החברה להגנת הטבע" כותב שזוג תנשמות מצליח „לחסל" בשטח קטן יחסית יותר מ־2,000 עכברים בשנה. בארץ קיימים עשרה מינים שונים של דורסי לילה, כולם מוגנים על־פי החוק ואין לפגוע בהם. בבולים מופיעים ארבעה מהם:

האוח, שהוא הנציג הגדול של דורסי הלילה בישראל. מוטת כנפיו מגיעה ל־140 ס"מ והוא מקנן גם באיזורים המדבריים וגם בצפון הארץ, באיזורים סלעיים ומוצקים. הוא חזק דיו לדרוס ארנבות וחביבים עליו במיוחד קיפודים, אותם הוא אוכל מבלי להפגע מקוציהם (!)

השעיר המשורטט, שהוא הקטן מבין דורסי הלילה שלנו, ומקנן בתוך עצים חלולים;

התנשמת, השוכנת בקרבת מעונות אדם – בעליות־גג, כורות מים נטושים, לולים ורפתות. נחשבת לבת בריתו של החקלאי בהדבירה מכרסמים בכמויות גדולות. בשנים בהם יש שפע עכברים, מטילות התנשמות עד 10 ביצים ומקננות לעיתים פעמיים ואף שלוש פעמים בשנה (!)

לילית המדבר, הדורס הרביעי המופיע בבולים, נחשבת בעולם לאחת הציפורים המדבריות הנדירות, דווקא בישראל היא נפוצה (במדבר יהודה והנגב). אלפי צפרים נוהרים מכל העולם לעין גדי, כדי לצפות בה מקרוב.

בלשאצר שלא מספר דניאל •

בינואר 1987 יופיע בגרמניה המערבית בול דואר למלאות 300 שנה לבלשאצר ניומן, אמן בניה גרמני. הבול הגרמני החדש יראה את הכניסה עם המדרגות של בנין הפאר וירצבירגר וסמל החותם האישי של הבנאי־האדריכל הדגול, שבין יצירותיו קיימים עד היום ארמונות ורנק וסיהוף, הכנסיות נרסהיים וארבעה־עשר הקדושים.

יוליוס טנדלר – גם בחותמת

בהמשך לפירסום על בול יוליוס טנדלר באוסטריה, שהוא ממוצא יהודי ונכלל באוספי „יודאיקה", המציא לנו מ. צוקרמן מגבעתיים, גם חותמת דואר עם שמו של טנדלר.

אכן, ב־22.8.86 הוטבעה בווינה שבאוסטריה, הותמת זיכרון עם ציון שמו של טנדלר במלאות 50 שנה למותו. ד"ר

יוסף פוגני בהונגריה

בול הונגרי חדש יוכנס, כפי הנראה, לאלבומי יודאיקה. הכוונה לד"ר יוסף פוגני (1886־1939) עיתונאי וסופר תנועת העבודה ההונגרית. ב־1909 קיבל תואר ד"ר לפילוסופיה באוניברסיטת בודפשט. שימש בתפקידים בכירים במהפכת אוקטובר 1918. ב־1919 היה קומיסר לענייני צבא ואחר־כך קומיסר לענייני חוץ. מאוחר יותר היה גם קומיסר לענייני חינוך. בנפול הרפובליקה יצא לווינה ואחר כך למוסקבה, שם נעצר (1937) והוצא להורג.

בהודעת הדואר ההונגרי לא צויין מוצאו של ד"ר יוסף פוגני, אולם יוצאי הונגריה מציינים שהיה יהודי.

אטלס בולאי

אטלס בולאי חדשני ראה אור בבריטניה ומופץ על־ידי הוצאת „סטנלי גיבונס" הידועה בהוצאת הקטלוג העולמי הנודע „גיבונס".

האטלס הבולאי החדש מתאר יותר מ־850 מפות שונות את מדינות העולם בתקופות שונות הידועות בבולי דואר.

הספר מביא במרוכז תיאורים גיאוגראפיים חברתיים, פוליטיים ותולדות הדואר של כל הטריטוריות שהנפיקו בולים מאז 1840. מחיר האטלס בבריטניה 14.95 שטרלינג.